

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فصلنامه علمی

مطالعات تربیت بدنی و سلامت دانش آموزی

سال دوم، شماره ۵

شهریور ماه ۱۴۰۲

- مدیر مسئول : دکتر آیت اله دهقان
- سردبیر : دکتر نجف آقایی
- دبیر تخصصی : دکتر محسن وحدانی
- دبیر اجرایی : خانم مینو شاهیان
- مدیر داخلی: خانم صدیقه جهانبازیان
- ویراستار: دکتر افسانه شریفی

هیئت تحریریه

- ✓ دکتر محمد احسانی (استاد دانشگاه تربیت مدرس)
- ✓ دکتر فرزاد غفوری (دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی تهران)
- ✓ دکتر نجف آقایی (دانشیار دانشگاه خوارزمی)
- ✓ دکتر رضا اندام (دانشیار دانشگاه شاهرود)
- ✓ دکتر مریم مختاری (دانشیار دانشگاه الزهراء)
- ✓ دکتر مهدی خالقی (دانشیار دانشگاه خوارزمی)
- ✓ دکتر شهناز شهربانیان (استادیار دانشگاه تربیت مدرس)
- ✓ دکتر مهرزاد مقدسی (دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی شیراز)
- ✓ دکتر محسن وحدانی (استادیار دانشگاه اصفهان)
- ✓ دکتر سارا باقری (استادیار دانشگاه فرهنگیان تهران)
- ✓ دکتر ابوالفضل گودرزی (استادیار دانشگاه پیام نور اصفهان)
- ✓ دکتر علی قرائت (استادیار دانشگاه فرهنگیان اصفهان)
- صاحب امتیاز: انجمن علمی معلمان تربیت بدنی
- پست الکترونیکی: adehghan1351@gmail.com info@jpeshs.com
- سامانه نشریه: <https://jpeshs.com>
- شماره پیاپی: ۵- تابستان ۱۴۰۲
- شماره شاپا: ۲۵۶۸-۲۸۲۱

اسامی مشاوران علمی این شماره (به ترتیب حروف الفبا)

- ✓ دکتر ابوالفضل بجانی
- ✓ دکتر نازنین به آئین
- ✓ دکتر علی حسین ناصری
- ✓ دکتر عبدالرحمن خضری
- ✓ دکتر مهدی خطیب زاده
- ✓ دکتر وحید رفیعی دهبیدی
- ✓ دکتر کیا رنجبر
- ✓ دکتر سارا سجادی فر
- ✓ دکتر محسن وحدانی

محورهای اصلی مقالات

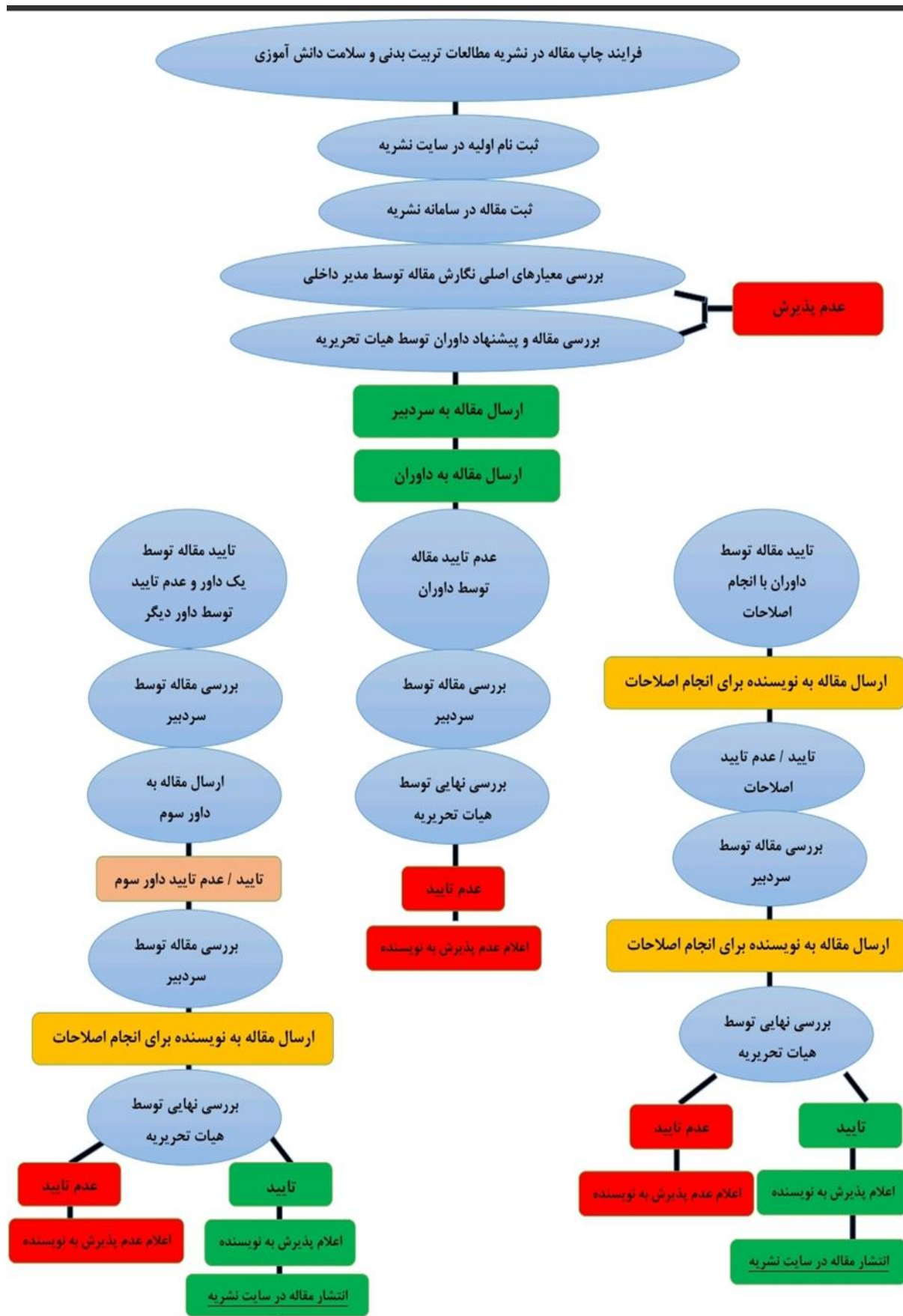
- رشد و یادگیری حرکتی در دانش آموزان
- آسیب شناسی و حرکات اصلاحی در دانش آموزان
- فیزیولوژی ورزشی در دانش آموزان
- مدیریت رویدادهای ورزشی در آموزش و پرورش
- اوقات فراغت و تفریحات ورزشی
- بیومکانیک در ورزش دانش آموزی
- سبک زندگی سالم در دانش آموزان
- یاددهی و یادگیری در تربیت بدنی
- سواد حرکتی و بدنی
- کیفیت بخشی درس تربیت بدنی
- حقوق ورزشی
- روانشناسی ورزشی تربیتی
- مدیریت فضاها و اماکن ورزشی

شرایط پذیرش مقاله

• مقالات پژوهشی

فایل های ارسالی شامل : مقاله اصلی (با مشخصات نویسنده) ، مقاله اصلی (بدون مشخصات نویسنده) لطفا نام فایل ها نیز همین گونه باشند.

- ✓ مطالب مقاله با رعایت حاشیه لازم (۲ سانتی متر از هر طرف) با قلم B-Nazanin12 برای متون فارسی و قلم Times New Roman 13 برای متون انگلیسی تایپ شوند.
- ✓ تعداد صفحات مقاله نباید از ۲۵ صفحه (تمامی بخش ها شامل صفحه اول، چکیده، متن اصلی، فهرست منابع و جداول) تجاوز کند.
- ✓ مقاله باید ضمن رعایت قواعد دستوری، به فارسی سلیس و روان نوشته شده باشد و تا حد امکان از کاربرد اصطلاحات بیگانه که معادل مناسب فارسی دارند، پرهیز گردد. در صورتی که واژه جایگزین فارسی مناسب نباشد، می توان با حروف فارسی از آوانویسی استفاده و اصل واژه انگلیسی در زیرنویس نگاشته شود. همچنین مولف باید معادل انگلیسی نام های خارجی و اصطلاحات مورد استفاده را در پایین صفحه زیر نویس نماید. شماره زیرنویس ها در هر صفحه از شماره یک شروع شود. واژه ها و یا عباراتی که بصورت علائم اختصاری بکار برده می شوند نیز در اولین استفاده، نام کامل آنها ذکر گردد. البته در خصوص واژه های اختصاری و مخفف و نمادها لازم به ذکر است که فقط موارد استاندارد آنها قابل استفاده می باشد و به هیچ وجه در عنوان و چکیده ها نباید مورد استفاده قرار گیرند. تمامی متن اصلی مقاله می بایست دارای شماره صفحه (در پایین و مرکز صفحه) باشد.
- ✓ چکیده مقاله در یک پاراگراف، حداقل ۱۵۰ کلمه و حداکثر ۳۵۰ کلمه و در متن آن هدف، روش ها، یافته ها و نتیجه گیری ذکر شده باشد.
- ✓ کلید واژگان نیز بین ۳-۷ کلمه بوده و با کاما از یکدیگر جدا شوند.
- ✓ دقت شود ، چکیده انگلیسی و کلید واژگان دقیقا با چکیده و کلید واژگان فارسی مطابقت نماید.
- ✓ در متن اصلی به ترتیب شامل ۵ بخش مقدمه، روش شناسی، نتایج، بحث و نتیجه گیری و منابع می باشد. کلیه بخش های فوق به صورت مجزا و با همین عناوین باید بیان شوند. در مقابل این عناوین از قرار دادن علامت " : " پرهیز گردد.
- ✓ نتایج پژوهش با توجه به اصول علمی به صورت کاملا شفاف و روشن می بایست ارائه گردند.
- ✓ تعداد منابع بیش از ۴۰ شماره نباشد.
- ✓ در انتهای مقاله، منابع به ترتیب حروف الفبا و به روش APA تنظیم گردد.
- ✓ مقاله نباید اشکالات نگارشی و ادبی داشته باشد.



فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	تأثیر مداخلات حرکتی آنلاین خانواده محور بر مهارت‌های حرکتی درشت کودکان ۷-۱۲ سال اوتیسم..... نرگس دلشاد غلامی، معین نجم زاده بغدادی، الهه محمدزاده
۱۷	تأثیر آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر کنترل وزن دانش آموزان دختر ابتدایی شهر شیراز (در دوران شیوع کرونا)..... زهرا امیدی، محمد جواد کشاورز
۳۰	بررسی دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی جهت توسعه ورزش همگانی..... جلیل پورزنگار
۳۸	تدوین مدل اولویت‌های مدیریتی در توسعه فوتبال پایه با رویکرد ساختاری تفسیری..... محسن بهادری، سید احسان امیر حسینی، ولی نودری
۵۱	رابطه بین خلاقیت هیجانی با سلامت روان با نقش میانجی مهارت‌های زندگی: دانش‌آموزان دختر شبانه‌روزی‌های متوسطه دوم شهر خرم آباد..... عبداله باقری، زهرا تنها، محمد نوراحمدی، امین جمشیدی، طیبه پیری
۶۶	راهبرد های توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه..... علی بسطامی، سیده فریده هادوی، رحیم رمضانی نژاد، شهرام نظری

The effect of family-oriented online movement interventions on the gross motor skills of 7-12-year-old children with autism

Narges Delshad Gholami¹, Moin Najmzadeh Baghdadi^{*2}, Elaha Mohammadzadeh³

1. Masters in Sports Management of Payam Noor University, Ray Branch, Physical education teacher
2. Masters in movement behavior of Allameh Tabatabai University of Tehran, Physical education teacher
3. Masters in movement behavior of Ferdowsi University of Mashhad, Physical education teacher

[* Email : najmmoein@gmail.com](mailto:najmmoein@gmail.com)

Abstract

Improving individual and social adaptation can facilitate the process important of student's. The aim of this study was the effect of family-oriented online movement interventions on the gross motor skills of 7-12-year-old children with autism. This research was an applied semi-experimental study with a Pre-test and post-test design without a control group. The statistical population of this research included all boys aged 7 to 12 diagnosed with autism spectrum disorder. For this purpose, the available sampling method was used for families that met the criteria for entering the study. Finally, 16 families participated in this research, two families withdrew during the intervention, and finally 14 families with children with autism spectrum disorder completed this study. The exercise interventions included the Spark motion program for 18 sessions of 30 minutes (6 weeks and 3 sessions each week) as an online family-oriented activity. Ulrich motor skills development test, second edition, was used to collect data. The collected data were analyzed using the dependent t test and SPSS version 26 software. The results showed that the independent variable has a significant effect on transfer skill ($T=4.89$, $P=0.001$) and manipulation skill ($T=7.47$, $P=0.001$). According to the results, it is recommended that coaches, therapists and parents take advantage of the benefits of family-oriented online motor interventions to improve the gross motor skills of children with autism spectrum disorder.

Key words: autism, online intervention, family-oriented, transfer skills, manipulation skills.

تاثیر مداخلات حرکتی آنلاین خانواده محور بر مهارت‌های حرکتی درشت کودکان ۷-۱۲ سال اوتیسم

نرگس دلشاد غلامی^{۱*}، معین نجم زاده بغدادی^۲، الهه محمدزاده^۳

۱. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور واحد ری، دبیر تربیت بدنی آموزش و پرورش
۲. کارشناسی ارشد رفتار حرکتی دانشگاه علامه طباطبائی تهران، دبیر تربیت بدنی آموزش و پرورش
۳. کارشناسی ارشد رفتار حرکتی دانشگاه فردوسی مشهد، دبیر تربیت بدنی آموزش و پرورش

* Email : najmmoein@gmail.com

چکیده

هدف از این پژوهش، تاثیر مداخلات حرکتی آنلاین خانواده محور بر مهارت‌های حرکتی درشت کودکان ۷-۱۲ سال اوتیسم بود. این پژوهش یک مطالعه نیمه تجربی از نوع کاربردی و با طرح پیش آزمون-پس آزمون بدون گروه گواه بود. جامعه آماری این تحقیق شامل تمامی پسران ۷ تا ۱۲ سال با تشخیص اختلال طیف اوتیسمی بود. بدین منظور از روش نمونه گیری در دسترس برای خانواده‌هایی که ملاک‌های ورود به مطالعه را دارا بودند استفاده شد. در نهایت ۱۶ خانواده در این پژوهش شرکت کردند که دو خانواده در حین مداخله انصراف داد و نهایتاً ۱۴ خانواده دارای کودک با اختلال طیف اوتیسم این مطالعه را به پایان بردند. مداخلات تمرینی شامل برنامه حرکتی اسپارک به مدت ۱۸ جلسه ۳۰ دقیقه‌ای (۶ هفته و هر هفته ۳ جلسه) به صورت فعالیت آنلاین خانواده محور بود. برای گردآوری داده‌ها از آزمون رشد مهارت‌های حرکتی اولریخ ویرایش دوم استفاده شد. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون آماری t وابسته و از طریق نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج تحقیق نشان داد که متغیر مستقل بر مهارت جابه جایی ($P=0/001$, $T= 4/89$) و مهارت دستکاری ($P=0/001$, $T= 7/47$) تاثیر معناداری دارد. باتوجه به نتایج توصیه می‌شود مربیان، درمانگران و والدین از فواید مداخلات حرکتی آنلاین خانواده محور جهت بهبود مهارت‌های حرکتی درشت کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم بهره جویند.

واژه‌های کلیدی: اوتیسم، مداخله آنلاین، خانواده محور، مهارت‌های جابه جایی، مهارت‌های دستکاری.

مقدمه

اوتیسم^۱ یا درخودماندگی نوعی اختلال رشدی (از نوع روابط اجتماعی) است که با رفتارهای ارتباطی، کلامی غیرطبیعی مشخص می‌شود. علائم این اختلال تا پیش از سه سالگی بروز می‌کند و علت اصلی آن ناشناخته‌است. این اختلال در پسران شایع‌تر از دختران است. وضعیت اقتصادی، اجتماعی، سبک زندگی و سطح تحصیلات والدین نقشی در بروز اوتیسم ندارد (لرد^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). اوتیسم بر رشد طبیعی مغز در حیطه تعاملات اجتماعی و مهارت‌های ارتباطی تأثیر می‌گذارد. این اختلال در بیماران اوتیستیک باعث می‌شود که مغز فرد مبتلا به اوتیسم نتواند در زمینه رفتارهای اجتماعی و مهارت‌های ارتباطی به درستی عمل کند (السباغ و جانسون^۳، ۲۰۱۶). درحالی‌که نقص در تعامل اجتماعی اصلی‌ترین علامت در کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم محسوب می‌شود، این کودکان معمولاً در مهارت‌های حرکتی به‌ویژه مهارت‌های حرکتی بنیادی عملکرد ضعیفی دارند (زمانی ثانی و همکاران، ۱۴۰۰). مطالعات انجام شده در بررسی انواع مهارت‌های حرکتی کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم یافته‌های متناقضی را گزارش کرده‌اند (مایر-بناروس^۴ و همکاران، ۲۰۲۱). دیدگاه‌های اولیه بیان کرده‌اند که کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم ممکن است رشد حرکتی مشابهی با کودکان عادی داشته باشند (پروست^۵ و همکاران، ۲۰۰۷). با این حال، بیشتر گزارش‌ها حاکی از آن است که اختلالات طیف اوتیسم اغلب با اختلال و تأخیر در مهارت‌های حرکتی درشت، اختلال در هماهنگی حرکتی بخصوص هماهنگی بینایی - حرکتی و عملکرد ضعیف در آزمون‌های استاندارد عملکرد حرکتی همراه است (ولایتی حقیقی و همکاران، ۱۳۹۷). مهارت‌های حرکتی درشت^۶، مهارت‌های حرکتی پایه مانند دویدن، پریدن، پرتاب کردن و... هستند که برای کسب مهارت‌های پیچیده‌تر در بازی‌های فعال، ورزش، فعالیت‌های بدنی - تفریحی ضروری هستند (کیهانی و همکاران، ۱۳۹۹). کودکان باید در سنین پایین در بازی فعال شرکت کنند، چرا که بازی فعال فرصتی برای تعامل با همسالان فراهم می‌کند و از این طریق نشانه‌های اجتماعی را یاد می‌گیرند. کودکانی که در مهارت‌هایی نظیر دویدن، پریدن، تعادل، ضربه زدن با دست و پا، گرفتن و پرتاب مهارت ندارند، احتمال انجام فعالیت بدنی برای ایجاد یک سبک زندگی فعال را ندارند و در خطر بیماری‌های مرتبط با کم تحرکی مانند چاقی، دیابت و فشارخون و بیماری‌های قلبی قرار می‌گیرند. از این رو فقر حرکتی در کودکان مبتلا به اوتیسم، به‌ویژه در انجام مهارت‌های حرکتی درشت، می‌تواند آن‌ها را به سوی این بیماری‌ها سوق دهد (آهار و قدیری، ۱۴۰۰). بنابراین ارائه مداخلات جامع و زود هنگام برای کاهش مشکلات حرکتی کودکان با اختلال طیف اوتیسم یک ضرورت به نظر می‌رسد (پاشازاده و همکاران، ۱۳۹۹).

تاکنون، روش‌های درمانی مختلفی جهت بهبود اختلالات طیف اوتیسم معرفی شده است. یکی از شاخص‌ترین روش‌ها، درمان‌های مکمل است که شامل: موسیقی درمانی، هنر درمانی، حیوان درمانی، بازی درمانی و غیره می‌باشد (بابایی کفاکی و همکاران، ۱۳۹۷). همچنین پژوهشگران اغلب شرکت در فعالیت‌های ورزشی را به کودکان مبتلا به اوتیسم توصیه می‌کنند. به‌عنوان مثال نتایج پژوهش ولایتی حقیقی و همکاران (۱۳۹۷)، نشان داد که تمرین‌های منتخب اسپارک می‌تواند بر رشد مهارت‌های بنیادی

¹ Autism

² Lord

³ Elsabbagh & Johnson

⁴ Mayer-Benarous

⁵ Provost

⁶ Gross motor skills

کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم اثرگذار باشد. با این حال، یکی از مشکلاتی که خانواده‌های کودکان با اختلالات طیف اوتیسم با آن رو به رو هستند، گران بودن هزینه خدمات درمانی و توانبخشی اختلال طیف اوتیسم است (روگ و یانسن^۱، ۲۰۱۹).

فشار مالی ناشی از دریافت خدمات برای نیازهای متنوع و طولانی مدت کودکان اختلال طیف اوتیسم در کنار عواملی مانند شدت اختلال و اختلال‌های همبود با اوتیسم فرزند، از مهمترین عوامل افزایش استرس و کاهش کیفیت زندگی خانواده کودکان با اختلال طیف اوتیسم است (هوفر^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). یکی از راه‌های غلبه بر این موانع، مداخلات از راه دور یا مداخلات آنلاین^۳ می‌باشد؛ که می‌تواند با کاهش هزینه‌های ناشی از مراجعات متعدد به مراکز درمانی و توانبخشی، صرفه جویی در وقت، افزایش دسترسی مناطق دور افتاده به خدمات درمانی و امکان دریافت خدمات طولانی مدت در بافت طبیعی زندگی زمینه را برای دریافت خدمات ارزان قیمت برای همه‌ی افراد نیازمند فراهم کند (مسرت و همکاران، ۱۴۰۰). در این روش مداخلات از طریق گوشی همراه^۴ به والدین یا اعضای خانواده آموزش داده می‌شود و خانواده نقش درمانگر یا مربی کودک را بر عهده می‌گیرد. مداخلات مختلفی سودمند بودن این روش را برای کودکان با اختلال طیف اوتیسم (گیبس و توث کوهن^۵، ۲۰۱۱) و گروه‌های مختلف کودکان با نیازهای ویژه را نشان داده‌اند (کامدن^۶ و همکاران، ۲۰۲۰). خدمت خانواده محور، به تدریج از بطن نظریه سیستمی خانواده^۷ و بر اساس دو اصل توانمندسازی و یاری‌رسانی شکل گرفت، که در آن رفاه خانواده بر اساس رفاه کودک مشخص می‌شود. در واقع خدمت خانواده محور، هم یک فلسفه و هم یک شیوه‌ی حمایتی است که بر رابطه بین والدین و سازمان‌های حمایت کننده تاکید دارد (روزنباوم^۸ و همکاران، ۲۰۱۴). در این رویکرد به هر خانواده فرصتی داده می‌شود که خودش را در انتخاب خدماتی که دوست دارد دخیل کرده و در مورد کودکش تصمیم گیرد؛ به گونه‌ای که خانواده، احساس کنترل بر اوضاع را حفظ کرده و یا آن را کسب نماید و پذیرای تغییرات مثبت ناشی از رفتارهایی باشد که به دلیل گسترش توانایی‌ها و عملکردها ایجاد شده است (کو^۹ و همکاران، ۲۰۱۲).

بطور کلی، مداخلات آنلاین خانواده محور مستلزم نگرستن به خانواده به عنوان مرکز و هسته اصلی مداخلات است که با وجود مزایای فراوان، در کشور ما به این نوع مداخلات، در عمل کمتر توجه شده است و با توجه به مزایای آن در بیشتر تخصص‌هایی که با بیمار سر و کار دارند، متأسفانه مورد بی‌میلی قرار گرفته است و در مراکز درمانی و توانبخشی دولتی و خصوصی مورد استفاده قرار نگرفته است که از جمله دلایل آن شاید بتوان به فقدان مطالب آموزشی کافی در خدمات آنلاین خانواده محور، فقدان مطالب آموزشی کاربردی و سیاست‌های حاکم بر درمان و آموزش توانبخشی در ایران که بر اساس مدل پزشکی صرف است، اشاره کرد. همچنین با توجه به اینکه در کشور ما خدمات روان درمانی و توانبخشی تحت پوشش بیمه‌ها قرار ندارند، این فشار مطمئناً بر خانواده‌ها بیشتر احساس می‌شود و چه بسا بسیاری از این کودکان به علت عدم توانایی مالی خانواده برای دریافت خدمات و عدم پشتیبانی کافی از سوی سازمان‌های حمایتی، از دریافت خدمات مناسب و جامع مورد نیاز باز بمانند. بنابراین،

¹ Rogge & Janssen

² Höfer

³ Online interventions

⁴ mobile

⁵ Gibbs & Toth-Cohen

⁶ Camden

⁷ Family system theory

⁸ Rosenbaum

⁹ Kuo

مطالعه حاضر به دنبال پاسخ به این سوال پژوهشی است که آیا مداخلات حرکتی آنلاین خانواده محور سبب بهبود مهارت‌های جابه جایی و دستکاری کودکان ۷-۱۲ سال اوتیسم می‌شود یا خیر؟

روش شناسی

این پژوهش یک مطالعه نیمه تجربی از نوع کاربردی و با طرح پیش آزمون-پس آزمون بدون گروه گواه بود. استفاده از این طرح (بدون گروه کنترل) در شرایطی مناسب است که هدف ایجاد تغییر در یک ویژگی بسیار تثبیت شده یا یک ویژگی بسیار مقاوم در برابر تغییر، مانند نقایص پایدار در افراد دچار اختلال طیف اوتیسم می‌باشد (لوی و الیس^۱، ۲۰۱۱). متغیر وابسته در این پژوهش مهارت‌های جابه جایی و دستکاری و متغیر مستقل مداخله حرکتی اسپارک آنلاین خانواده محور بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی پسران ۷ تا ۱۲ سال با تشخیص اختلال طیف اوتیسمی بود که در سال ۱۴۰۱ از اداره بهزیستی شهرستان تربت حیدریه در حال دریافت خدمات بودند. ملاک‌های انتخاب نمونه عبارت بودند از: ۱- عدم دریافت هیچگونه برنامه حرکتی دیگر از قبیل کار درمانی جسمی و حرکتی همزمان با شرکت در این پژوهش ۲- عدم اختلالات همبود با اختلال طیف اوتیسم از قبیل اختلال نقص توجه- بیش فعالی به تشخیص روان پزشک ۳- نداشتن مشکلات بینایی حاد، تکلم و شنوایی در والدین و کودک ۴- داشتن حداقل تحصیلات دیپلم برای والدین ۵- سلامت جسمانی والدین (نداشتن معلولیت جسمانی) ۶- دسترسی آسان به اینترنت و تلفن همراه هوشمند.

در این پژوهش از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شد. به این صورت که پس از مراجعه به اداره بهزیستی شهرستان تربت حیدریه جهت مطرح کردن هدف پژوهش و دریافت مجوزهای لازم برای انجام تحقیق، از آن‌ها خواسته شد تا به خانواده‌هایی که از این مرکز خدمات دریافت می‌کنند برای شرکت در این مطالعه اطلاع‌رسانی کنند و خانواده‌هایی که ملاک‌های ورود به مطالعه را دارا بودند و مایل به شرکت در این پژوهش بودند به پژوهشگر معرفی کنند. در نهایت ۱۶ خانواده در این پژوهش شرکت کردند که دو خانواده در حین مداخله انصراف داد و نهایتاً ۱۴ خانواده دارای کودک با اختلال طیف اوتیسم این مطالعه را به پایان بردند. برای گردآوری داده‌ها از آزمون رشد مهارت‌های حرکتی اولریخ ویرایش دوم^۲ استفاده شد. این آزمون از دو خرده آزمون جابه جایی و دستکاری تشکیل شده است. این دو خرده آزمون توانایی‌های حرکتی را که در مراحل اولیه زندگی رشد می‌یابد می‌سنجد. انجام این آزمون نیاز به ابزار و وسایل ساده دارد؛ از جمله: توپ بسکتبال، توپ ۴ اینچی، توپ ۱۰ اینچی، توپ فوتبال، توپ تنیس، نوار چسب، کیسه لوبیا ۴-۵ اینچی، پایه توپ بیسبال، باتوم پلاستیکی، ۲ عدد مخروط. امتیازات در آزمون اولریخ براساس آیتم‌هایی که در آزمون آورده شده است، محاسبه می‌شود. به این صورت که برای هر مهارت حرکتی سه یا چهار معیار تعریف می‌کند. بعد از مشاهده سه بار اجرای هر کودک از یک مهارت، آزمون‌گیرنده برای هر معیاری که دو بار یا بیشتر به درستی نشان داده شده باشد نمره یک و برای هر معیاری که کمتر از دو بار به درستی نشان داده شود نمره صفر در نظر می‌گیرد. در پایان از جمع نمره‌های تک تک معیارها و استاندارد کردن آن از طریق جدول‌های مربوط، نمره مهارت مربوط به دست می‌آید. در پژوهش سلطانیان و همکاران (۱۳۹۱)، دامنه ضریب آلفای کرون‌باخ برای پایایی همسانی درونی بین ۰/۰۶ تا ۰/۷۸ و هم‌چنین ضریب هم‌بستگی بازآزمایی (آزمون-آزمون مجدد) برای خرده‌آزمون جابه‌جایی ۰/۸۹ و برای خرده‌آزمون کنترل شی ۰/۸۶ به دست آمد.

مداخلات تمرینی در این پژوهش برگرفته از برنامه حرکتی اسپارک و مربوط به توسعه مهارت‌های پایه کودکان است. این برنامه شامل؛ ورزش، بازی و خلاقیت‌های فعال برای کودکان است. در پژوهش حاضر برنامه تمرینی اسپارک شامل ۳۰ دقیقه فعالیت

¹ Levy & Ellis

² TGMD-2

آنلاین بود که به سه بخش تقسیم می‌شد؛ ۱۰ دقیقه ابتدایی گرم کردن، ۱۵ دقیقه برنامه تمرینی اصلی (مهارت‌های درشت) و ۵ دقیقه سرد کردن می‌باشد. مدت اجرای این برنامه ۱۸ جلسه (۶ هفته و هر هفته ۳ جلسه) بر روی آزمودنی‌ها اعمال شد. به این صورت که در ابتدای پژوهش پس از نمونه گیری و هماهنگی با خانواده‌ها و کسب رضایت از همه‌ی آزمودنی‌ها به همراه اولیاءشان، با نوع مطالعه، اهداف و روش‌های اجرا به‌طور کتبی و شفاهی آشنا شدند. در مرحله پیش آزمون از همه آزمودنی‌ها آزمون رشد مهارت‌های حرکتی درشت اولریخ ویرایش دوم در یکی از مراکز اوتیسم شهر تربت حیدریه (نسیم مهر) گرفته شد. در ادامه جزوهای مصور که شامل روش تمرین اسپارک و چگونگی استفاده از این روش توسط خانواده‌ها و مزایای آن توضیح داده شده بود برای آنان با استفاده از پیام رسان‌های الکترونیکی ارسال شد. سپس جلسات برنامه حرکتی طی تماس آنلاین (از طریق پیام رسان روبیکا^۱) با هر کدام از خانواده‌ها آموزش داده می‌شد و والدین برنامه را به مدت ۱۸ جلسه اجرا کردند. در مدت مداخله والدین آزاد بودند در صورت بروز مشکل با درمانگر تماس گیرند و درمانگر نیز آنان را راهنمایی می‌کرد. همچنین برای قسمت‌هایی که والدین دچار مشکل می‌شدند، آموزش حرکات به صورت عکس و فیلم از طریق پیام رسان‌های الکترونیکی انجام و توضیحات تکمیلی در اختیار آنان قرار داده می‌شد. درنهایت پس از یک دوره ۶ هفته‌ای، در پایان پروتکل تمرینی از تمامی شرکت کنندگان خواسته شد تا تمامی معیارهای اندازه‌گیری در پیش‌آزمون را مطابق با همان شرایط، به منظور اجرای پس‌آزمون انجام دهند و داده‌ها جمع آوری شدند. اطلاعات گردآوری شده با استفاده از آزمون آماری t وابسته و از طریق نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

جدول ۱ بیانگر شاخص‌های توصیفی متغیرهای زمینه‌ای است. در این پژوهش متغیرهای زمینه‌ای شامل سن، قد، وزن می‌باشد.

جدول ۱. بررسی توصیفی متغیرهای زمینه‌ای گروه نمونه

متغیر	میانگین و انحراف استاندارد
سن (سال)	$9/21 \pm 1/71$
قد (سانتیمتر)	$133/71 \pm 8/85$
وزن (کیلوگرم)	$32/57 \pm 8/40$

جدول ۲ نیز شاخص‌های توصیفی متغیرهای وابسته (مهارت‌های جابه جایی و دستکاری) گروه نمونه را در دو شرایط پیش آزمون و پس آزمون نشان می‌دهد.

¹ Rubika

جدول ۲. بررسی توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش

متغیر	میانگین		انحراف استاندارد	
	پیش آزمون	پس آزمون	پیش آزمون	پس آزمون
جابه جایی	۱۲/۶۶	۱۳/۹۰	۱/۰۵	۱/۱۹
دستکاری	۱۱/۲۲	۱۲/۴۹	۰/۸۱	۰/۹۲

در جدول ۲ شاخص‌های توصیفی متغیرهای وابسته در گروه نمونه نشان داده شده است که تفاوت نمرات از پیش آزمون به پس آزمون مشهود می‌باشد و برای بررسی معناداری این تفاوت‌ها در مهارت‌های جابه جایی و دستکاری کودکان اوتیسم از آزمون t وابسته استفاده شد. که نتایج آن در ادامه گزارش شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون t وابسته برای بررسی تفاوت پیش آزمون و پس آزمون مهارت‌های جابه جایی و دستکاری

متغیر	میانگین خطای استاندارد	تفاوت میانگین‌ها	T	درجه آزادی	معناداری
جابه جایی	پیش آزمون-پس آزمون	۱/۲۳	۴/۸۹	۱۳	۰/۰۰۱
دستکاری	پیش آزمون-پس آزمون	۱/۲۶	۷/۴۷	۱۳	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که در مهارت جابه جایی ($P=۰/۰۰۱$ ، $T=۴/۸۹$) و مهارت دستکاری ($P=۰/۰۰۱$ ، $T=۷/۴۷$)، مداخله اثربخش و معنادار واقع شده است ($P<۰/۰۵$). بنابراین با توجه به نتایج می‌توان گفت که مداخلات حرکتی آنلاین خانواده محور موجب بهبود مهارت‌های حرکتی درشت کودکان ۷-۱۲ سال اوتیسم شده است.

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که مداخلات حرکتی آنلاین خانواده محور بر بهبود مهارت‌های حرکتی درشت کودکان ۷-۱۲ سال اوتیسم تاثیر معناداری دارد. مهارت‌های حرکتی درشت، از اساسی‌ترین تجربه‌های حرکتی فرد در سراسر زندگی است. در گذشته تصور می‌شد که مهارت‌های درشت تنها از طریق فرآیند بالیدگی توسعه می‌یابد. اما به ویژه در سال‌های اخیر مشخص شده است مداخلات اولیه و آموزش در سال‌های اولیه کودکی در راستای بالیدگی در رشد این مهارت‌ها تاثیر دارد (کوک^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). این یافته‌ها با نتایج مطالعات پیشین در زمینه مداخلات از راه دور و آنلاین همسو است. برای مثال اینو^۲ و همکاران (۲۰۲۳)، در تحقیق خود به تاثیر مثبت آموزش آنلاین در جهت بهبود سلامت روانی و رفتار والدین در کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم صحنه گذاشتند. پنیفادر^۳ و همکاران (۲۰۱۸)، نیز در ارزیابی یک برنامه آموزشی آنلاین برای بهبود روال خانواده، رفاه والدین و رفتار کودکان مبتلا به اوتیسم به این نتیجه رسیدند که آموزش آنلاین گروه‌های کوچک خانواده

¹ Cook

² Inoue

³ Pennefather

محور می‌تواند به عنوان یک روش ارائه خدمات عملی و کارآمد حائز اهمیت باشد. همچنین در مطالعات پیکارد^۱ و همکاران (۲۰۱۶)، نتایج به دست آمده از والدین کودک مبتلا به اختلال طیف اوتیسم از پتانسیل ارائه خدمات مبتنی بر اینترنت جهت انتشار موثرتر مداخلات آموزشی برای اختلال طیف اوتیسم پشتیبانی می‌کند. در ایران نیز اقدسی و همکاران (۱۳۹۷)، در تحقیقات خود بیان داشتند که مداخله از راه دور (تلفنی) خانواده‌محور اسپارک روشی اثربخش برای کاهش مشکلات حرکتی کودکان با اختلال طیف اوتیسم است. در آن پژوهش تعداد ۹ خانواده دارای کودک با اختلال طیف اوتیسم عملکرد بالا مراجعه‌کننده به مراکز توان بخشی ویژه کودکان اوتیسم از چندین شهر به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند و مداخله در ۲۴ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای (هفته‌ای ۳ جلسه) و به مدت ۸ هفته به‌صورت تلفنی اجرا شد. نتایج حاصل نشان داد که مداخله خانواده‌محور تلفنی برنامه حرکتی اسپارک به‌طور معنی‌داری سبب بهبود تبحر حرکتی کودکان با اختلال طیف اوتیسم شده است.

این یافته‌ها را می‌توان در چارچوب نظریه سیستم‌های پویا تبیین کرد. نظریه سیستم‌های پویا، محیط را عامل موثری در رشد مهارت‌های حرکتی می‌داند. این نظریه دلالت بر آن دارد که عوامل موثر بر رشد حرکتی، شامل نیازهای ویژه تکلیف حرکتی در تبادل با فرد (عوامل زیست شناختی و وراثتی) و محیط (عوامل تجربه و یادگیری) است. و این عوامل، در رشد توانایی‌های حرکتی پایه‌ای اثر گذار است. این نظریه بر خلاف دیدگاه بالیدگی است که تنها سیستم عصبی مرکزی را مسئول حرکت می‌داند و نیز برخلاف دیدگاه پردازش اطلاعات است که بیان می‌دارد، یک عامل در مورد کلیه حرکات تصمیم‌گیری می‌کند (دارا و

کمباوی^۲، ۲۰۲۲). همچنین به نظر می‌رسد که انجام مداخله اسپارک توسط والدین و در منزل می‌تواند راهبردی مفید برای بهبود مهارت‌های حرکتی درشت باشد. در واقع والدین در خلال آموزش‌های آنلاینی که می‌بینند نه تنها در طول جلسات مداخله، بلکه ممکن است در ساعاتی دیگر و یا حتی در اکثر موقعیت‌هایی مانند بازی با کودک و یا پارک رفتن با وی از آن‌ها استفاده کنند و این مداومت در انجام تمرین‌های حرکتی خود می‌تواند نکته مثبتی برای این نوع مداخله و تبیین‌کننده تاثیر آن در مطالعه حاضر بر بهبود مهارت‌های جابه‌جایی و دستکاری کودکان با اختلال طیف اوتیسم باشد.

بطور کلی می‌توان گفت که ارائه مداخلات درمانی خاص و متمرکز بر مهارت‌های اختصاصی از طریق آموزش آنلاین و مداخله توسط خانواده می‌تواند روشی مفید و اثربخش برای کودکان با نیازهای ویژه همانند کودکان با اختلال طیف اوتیسم باشد. هر چند که در این زمینه انجام پژوهش‌های بیشتر ضروری است تا بتوان زمینه را برای کاربست این شیوه‌ها در کشور ما را که معمولاً اکثر مراکز خدمات دهی در مراکز استان‌ها و تهران هستند، رواج داد تا موانع دریافت خدمات برای همه‌ی افراد نیازمند برداشته شود و هزینه و وقت خانواده این افراد نیز پس‌انداز شود.

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به حجم کم نمونه، نداشتن گروه گواه و عدم پیگیری و نیز نبود معیار مشخص برای شبیه بودن نمونه‌ها از ابتدا می‌باشد که همگی این محدودیت‌ها به خاطر دشواری در جلب همکاری خانواده‌ها بود که اکثراً در این زمینه دانش و نگرش مثبتی نداشتند.

منابع

۱. آهار، سعید. قدیری، فرهاد. (۱۴۰۰) تأثیر تمرینات تصویرسازی حرکتی بر تبحر حرکتی کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم: یک مطالعه کارآزمایی بالینی. مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان (۷): ۸۱۶-۸۰۱.
۲. اقدسی، لوئیزا، پوراعتماد، فتح آبادی، صادقی. (۱۳۹۷). اثربخشی مداخله تلفنی خانواده‌محور برنامه اسپارک بر تبحر حرکتی و شدت علائم اوتیسم کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم با عملکرد بالا: یک بررسی مقدماتی. مجله علوم پزشکی رازی، ۲۵ (۱۱)، ۶۱-۷۱.

¹ Pickard

² Darrah & Kumbhavi

۳. بابایی کفاکی، حسن زاده، رمضان، کاظم فخری، محمد. (۱۳۹۷). مقایسه اثربخشی روش‌های درمانی موثر در اختلالات طیف اوتیسم. تعالی بالینی، ۷ (۴)، ۵۱-۶۰.
۴. پاشازاده آذری، حسینی، رصافیانی، صمدی، دان، وینی، حسین زاده. (۱۳۹۹). مداخله زمینه‌ای طراحی شده برای اختلالات طیف اوتیسم: پژوهش آزمایشی با استفاده از طرح تک موردی. فصلنامه آرشیو توانبخشی، ۲۱ (۱)، ۱۲۰-۱۳۷.
۵. زمانی ثانی، حجت. حسن‌پور، وحید. فتحی رضایی، زهرا. قیامی راد، امیر. (۱۴۰۰). تاثیر تمرینات شناختی-حرکتی طبق مدل جنتایل بر رشد حرکتی کودکان مبتلا به اوتیسم. پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی (۲۱): ۱۲۳-۱۰۹.
۶. سلطانیان، فرخی، احمد، قربانی، راهب، جابری، زارع زاده. (۱۳۹۱). ارزیابی پایایی و روایی سازه آزمون رشد حرکتی درشت (اولریخ ۲) در کودکان استان سمنان. کومش، ۱۴ (۲)، ۲۰۰-۲۰۶.
۷. کیهانی، فاطمه، طاهری تربتی، حمید رضا، سهرابی، مهدی، جباری نوقایی، مهدی، خدانشناس، عزت. (۱۳۹۹). تأثیر تمرینات منتخب ویدئویی-تعاملی بر مهارت‌های حرکتی درشت، هماهنگی چشم و دست و شدت علائم اختلال کودکان ۶ تا ۹ سال مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم. فصلنامه علمی-پژوهشی علوم پیراپزشکی و توانبخشی، ۹ (۳)، ۵۰-۳۹.
۸. مسرت، الهام، محمدزاده، زینب، و منقش، الهام. (۱۴۰۰). تدوین چارچوب ارزیابی مداخلات مبتنی بر فناوری اطلاعات در حوزه‌ی اختلال اوتیسم. تصویر سلامت، ۱۲ (۳)، ۲۲۴-۲۳۹.
۹. ولایتی حقیقی، وحیده، عربی، منیژه. لطفی، نسرين. امینی، نفیسه. (۱۳۹۷). تاثیر تمرین‌های منتخب بر رشد مهارت‌های بنیادی کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم. روانشناسی ورزش، ۳ (۱)، ۱۲۳-۱۳۸.
10. Camden, C., Pratte, G., Fallon, F., Couture, M., Berbari, J., & Tousignant, M. (2020). Diversity of practices in telerehabilitation for children with disabilities and effective intervention characteristics: results from a systematic review. *Disability and Rehabilitation*, 42(24), 3424-3436.
11. Cook, C. J., Howard, S. J., Scerif, G., Twine, R., Kahn, K., Norris, S. A., & Draper, C. E. (2019). Associations of physical activity and gross motor skills with executive function in preschool children from low-income South African settings. *Developmental science*, 22(5), e12820.
12. Darrah, J., & Kumbhani, G. (2022). Theories of motor development.
13. Elsabbagh, M., & Johnson, M. H. (2016). Autism and the social brain: The first-year puzzle. *Biological psychiatry*, 80(2), 94-99.
14. Jones, D. R., DeBrabander, K. M., & Sasson, N. J. (2021). Effects of autism acceptance training on explicit and implicit biases toward autism. *Autism*, 25(5), 1246-1261.
15. Gibbs, V., & Toth-Cohen, S. (2011). Family-centered occupational therapy and telerehabilitation for children with autism spectrum disorders. *Occupational Therapy in Health Care*, 25(4), 298-314.
16. Höfer, J., Hoffmann, F., Dörks, M., Kamp-Becker, I., Küpper, C., Poustka, L., ... & Bachmann, C. J. (2021). Health services use and costs in individuals with autism spectrum disorder in Germany: results from a survey in ASD outpatient clinics. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 1-13.
17. Inoue, M., Inoue, N., Nakatani, K., & Shikibu, Y. (2023). Online Parent Training for Parents of Children with Autism Spectrum Disorders: Prototype Development of the On-Demand Type. *Yonago Acta Medica*, 66(1), 95-103.
18. Kuo, D. Z., Houtrow, A. J., Arango, P., Kuhlthau, K. A., Simmons, J. M., & Neff, J. M. (2012). Family-centered care: current applications and future directions in pediatric health care. *Maternal and child health journal*, 16, 297-305.

18. Levy, Y., & Ellis, T. J. (2011). A guide for novice researchers on experimental and quasi-experimental studies in information systems research. *Interdisciplinary Journal of information, knowledge, and management*, 6, 151.
19. Lord, C., Charman, T., Havdahl, A., Carbone, P., Anagnostou, E., Boyd, B., ... & McCauley, J. B. (2022). The Lancet Commission on the future of care and clinical research in autism. *The Lancet*, 399(10321), 271-334.
20. Mayer-Benarous, H., Benarous, X., Vonthron, F., & Cohen, D. (2021). Music therapy for children with autistic spectrum disorder and/or other neurodevelopmental disorders: a systematic review. *Frontiers in psychiatry*, 12, 643234.
21. National Research Council. (2001). *Educating children with autism*. National Academies Press.
22. Pennefather, J., Hieneman, M., Raulston, T. J., & Caraway, N. (2018). Evaluation of an online training program to improve family routines, parental well-being, and the behavior of children with autism. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 54, 21-26.
23. Pickard, K. E., Wainer, A. L., Bailey, K. M., & Ingersoll, B. R. (2016). A mixed-method evaluation of the feasibility and acceptability of a telehealth-based parent-mediated intervention for children with autism spectrum disorder. *Autism*, 20(7), 845-855.
24. Provost, B., Heimerl, S., & Lopez, B. R. (2007). Levels of gross and fine motor development in young children with autism spectrum disorder. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 27(3), 21-36.
25. Rogge, N., & Janssen, J. (2019). The economic costs of autism spectrum disorder: A literature review. *Journal of autism and developmental disorders*, 49(7), 2873-2900.
26. Rosenbaum, P., King, S., Law, M., King, G., & Evans, J. (2014). Family-centred service: A conceptual framework and research review. *Family-Centred Assessment and Intervention in Pediatric Rehabilitation*, 1-20.

The effect of virtual education of physical education course on Weight control of primary school students in Shiraz (during Corona pandemic)

Zahra Omid Kotahi ^{1*}, Mohammad Javad Keshavar ²

1. Graduated in sport physiology, shiraz university, shiraz. Iran
2. Phd In Sports Management, Azad Eslamic University ,Yasuj Branch, Iran

* Email : nazila.omidi.k@gmail.com

Abstract

Students are usually considered as a population with low physical activity. Low physical activity causes obesity and other chronic diseases. Since the epidemic of COVID-19 resulted in multiple lockdowns and the closure of schools, efforts are focused on the weight management for the students. The present study aimed to evaluate the effect of virtual education of physical activity lessons on student's weight management during COVID-19. To this aim, using a cluster sampling method, we recruited 100 female students studying in one primary school in Shiraz city (age range 7-12 years). After the participants signed the consent form, we collected data on their general health, height, weight, physical activity and diet. Then the data were analyzed using SPSS software for windows version 21. Results of the t test showed that virtual education of the physical activity lessons significantly increased the number of hours of physical activity per week among the students ($p < 0.05$). The virtual education also statistically significantly enhanced the consumption of vegetables, fruits, milk and other dairy products during the week, and decreased the weekly consumption of nuts ($p < 0.05$). Although the virtual education decreased the consumption of bread and cereals, and increased the consumption of meat and egg per week, the differences were not statistically significant ($p > 0.05$). In conclusion, virtual education of the physical activity lessons resulted in a decrease in body mass index among the female students who attended a primary school in Shiraz during COVID-19 pandemic.

Keywords: : BMI, Physical activity, Weight control, virtual education , Nutrition correction

تاثیر آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر کنترل وزن دانش آموزان دختر ابتدایی شهر شیراز (در دوران شیوع کرونا)

زهرامیدی^{۱*}، محمد جواد کشاورز^۲

۱. دانش آموخته فیزیولوژی ورزشی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

۲. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، ایران

* Email : nazila.omidi.k@gmail.com

چکیده

دانش آموزان از گروه های جمعیتی در معرض شیوه زندگی بی تحرک هستند و کم تحرکی خطر چاقی و پیدایش بیماری های زمینه ای در ادامه زندگی را افزایش می دهد. با توجه به همه گیری کووید ۱۹ (کرونا) و شرایط قرنطینی و تعطیلی مدارس، تلاش می شود تا بستری برای کنترل و کاهش وزن دانش آموزان فراهم شود. بنابراین، هدف از پژوهش حاضر، بررسی تاثیر آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر کنترل وزن دانش آموزان در دوران شیوع کرونا بود. بدین منظور ۱۰۰ نفر از دانش آموزان ابتدایی دختر شهر شیراز (سن ۷-۱۲ سال) به صورت نمونه گیری خوشه ای بررسی شد. پس از اخذ رضایت نامه و تکمیل پرسشنامه سلامت عمومی اطلاعات قد، وزن، فعالیت بدنی و الگوهای رژیم غذایی ثبت شد. داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ و آزمون تی همبسته تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد آموزش مجازی درس تربیت بدنی، به افزایش معنادار میزان فعالیت بدنی در هفته منجر شد ($p < 0/05$). همچنین مصرف میوه و سبزیجات، شیر و لبنیات در طول هفته افزایش معنادار و مصرف تنقلات در طول هفته کاهش معنادار داشته اند ($p < 0/05$). اما مصرف نان و غلات و گوشت و تخم مرغ در طول هفته به ترتیب افزایش و کاهش غیرمعناداری داشته اند ($p \geq 0/05$). همچنین، آموزش مجازی درس تربیت بدنی باعث کاهش معنادار شاخص توده بدنی دانش آموزان دختر مقطع ابتدای شهر شیراز شده است ($p < 0/05$). به طور کلی نتایج پژوهش حاضر نشان می دهد، آموزش مجازی درس تربیت بدنی در دوره شیوع بیماری کرونا می تواند منجر به افزایش میزان ساعت فعالیت بدنی در طول هفته شود و همچنین منجر به اصلاح الگوی تغذیه ای (کاهش مصرف تنقلات و نان و غلات و افزایش مصرف شیر و لبنیات، میوه و سبزیجات، گوشت و تخم مرغ) و کاهش شاخص توده بدنی در دانش آموزان مقطع ابتدایی شود.

واژگان کلیدی: شیوع بیماری کرونا، شاخص توده بدنی، تربیت بدنی، آموزش مجازی، اصلاح تغذیه

مقدمه

افزایش وزن ناسالم در دوران کودکی در طولانی مدت نگران کننده است زیرا مطالعات متعدد نشان می دهد که چاقی تجربه شده در دوران کودکی با افزایش وزن در بزرگسالی همراه است (راندل^۱ و همکاران ۲۰۲۰) در سال های گذشته شیوع چاقی رو به افزایش بوده و این افزایش در سنین پایین تر، بیشتر مشهود است (ایماز^۲ و همکاران ۲۰۱۸). چاقی ناشی از عدم تعادل انرژی مثبت می باشد و عوامل ژنتیکی، رفتاری، فرهنگی، محیطی و اقتصادی در توسعه آن دخیل است (لابستین^۳، ۲۰۰۴). اضافه وزن و چاقی طی ۳۰ تا ۴۰ سال گذشته در حال افزایش گزارش شده به همین علت پیشگیری از چاقی اولویت سازمان بهداشت جهانی شده است (سازمان بهداشت جهانی^۴، ۲۰۱۶). شواهد نشان می دهد که اضافه وزن و چاقی در کودکان پیش دبستانی و نوجوانان شروع به افزایش کرده است (داونیس^۵، ۲۰۱۰). همچنین برآورد شده است ده درصد از دانش آموزان ابتدایی جهان، اضافه وزن دارند و یک چهارم آن ها چاق هستند که با افزایش خطر ابتلا به بیماری های مزمن مواجه هستند. (گیسینیا و همکاران^۶، ۲۰۱۹). چاقی دوران کودکی یک مسئله مهم بهداشت عمومی در سراسر جهان است. شهرنشینی، سبک زندگی بی تحرک و تغییر در عادات غذایی دلایل اصلی این همه گیری هستند (بهاوارا اگرال و، واندانا جین^۷، ۲۰۱۸). از دهه ۱۹۸۰، میزان چاقی در بین کودکان ۲ تا ۱۹ ساله بیش از سه برابر شده است، آمارهای مراکز کنترل و پیشگیری از بیماری های ایالات متحده نشان می دهد که (در دوره ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۴)، ۳۳ درصد از کودکان و نوجوانان ۲ تا ۱۹ ساله دارای اضافه وزن یا چاق (لابستین^۸ و همکاران، ۲۰۰۴)، اگرچه عدم تعادل بین کالری دریافتی و فعالیت بدنی یکی از دلایل اصلی چاقی در دوران کودکی و نوجوانی است، عوامل ژنتیکی و بیولوژیکی، اجتماعی و عوامل محیطی (خانواده، مدرسه، جامعه) و سیاست گذاری ها نیز می توانند نقش اساسی برای ایجاد چاقی در کودکان و نوجوانان داشته باشد (لی یون یانگ و همکاران^۹، ۲۰۱۸).

دانش آموزان نیز به لحاظ شرایط تحصیلی و پشت میزنشینی همیشه از افراد کم تحرک جامعه به شمار می رفتند، برای جلوگیری از کم تحرکی دانش آموزان تمام تلاش ها بر این محور متمرکز بود که کودکان از فضای مجازی و یا بازی های کامپیوتری دور نگه داشته شوند تا فرصت و زمان برای حضورشان در بستر تحرک و فعالیت بدنی فراهم شود. غالب تلاش های مجموعه متولی سلامت و بهداشت دانش آموزان در وزارت آموزش و پرورش هم حول همین محور قرار دارد تا برای این منظور بتوانند به نتیجه دلخواه یعنی تشویق دانش آموزان به فعالیت و تحرک دست یابند (دهنوی، ۱۳۹۹). با پیدایش ویروس کرونا، تعطیلی مدارس و شرایط قرنطینه گی این امر میسر نشد، زیرا ویروس کرونا یک خانواده بزرگ از ویروس ها هستند که می توانند باعث ایجاد یک سرماخوردگی ساده تا بیماری های حاد تنفسی مثل سارس شوند؛ ویروس کرونای جدید هم از همین خانواده است. بیماری ذات الریه (پنومونی) ناشی از کرونا ویروس جدید در یازدهم فوریه سال ۲۰۲۰ توسط سازمان بهداشت جهانی (WHO)، بر اساس سال شیوع و عامل عفونی آن، بیماری کرونا ویروسی ۲۰۱۹، SARS-COV-2 یا کووید-۱۹

¹ Rundle AG, Factor-Litvak P, Suglia SF, et al

² Imas Y.V

³ Lobstein

⁴ WHO

⁵ De Onis

⁶ Gaisina

⁷ Bhawana Aggarwal, Vandana Jain

⁸ Lobstein T

⁹ Eun Young

(COVID-19) نامیده شد و رعایت فاصله گذاری اجتماعی یکی از نکات بسیار مهم در جهت کاهش احتمال انتقال فرد به فرد این ویروس اعلام گردیده است (نشاط خسروی ۱۳۹۹). تحقیقات اندریکا استاویدو و همکاران طی سال ۲۰۲۱ نشان داد، همه گیری کووید-۱۹ و اقدامات جهانی از جمله قرنطینه، منجر به شرایط خاص و تغییراتی در زندگی روزمره کودکان، نوجوانان و بزرگسالان شده است، محدودیت ها و قرنطینه با کم شدن فعالیت افراد و موجب تغییراتی در رفتارهای غذایی به دلیل ترس از کمبود غذا به موازات آن، افزایش رفتار بی تحرک و کاهش فعالیت بدنی آنها شده، که کاهش فعالیت بدنی نیز می تواند با چاقی مرتبط باشد. مطالعه فلاح زاده و همکاران در سال ۱۳۹۹ که بر روی دانش آموزان ۱۲-۱۴ سال انجام شد، نشان داد درصد نسبتا بالایی از دانش آموزان به دلیل سبک زندگی بی تحرک و عادات غذایی نامناسب، مبتلا به اضافه وزن و چاقی هستند. بنابراین تدارک آموزش های لازم در زمینه اصلاح رفتارهای بهداشتی و نیز طراحی مداخلات پیشگیری کننده در سنین کودکی و نوجوانی ضروری می باشد. تحقیقات کاشانی و همکاران در سال ۲۰۲۱ نشان داد مدرنیته و تأثیرات بیش از حد فناوری بر زندگی افراد، سبب شده که شهروندان با مشکلات جسمانی و روانی ناشی از فقر حرکتی دست و پنجه نرم کنند. این امر باعث شده که نیاز به فعالیت های ورزشی یش از پیش احساس شود، اما با ظهور بیماری کرونا در سراسر جهان، به منظور مهار انتشار ویروس کووید ۱۹ دولت ها محدودیت هایی را در فعالیت فضای باز یا حتی قرنطینه ی جمعی برای مردم اعمال کرده اند که موجب تغییر در سبک زندگی نظیر کاهش فعالیت بدنی و رژیم غذایی ناسالم شده است. در نقاط مختلف جهان آموزشگاه ها توسط دولت ها به منظور کند کردن شیوع کرونا تعطیل شدند و دانش آموزان به اجبار از حضور در مدارس محروم شدند. سازمان ملل متحد در گزارشی اعلام کرد همه گیری ویروس کرونا در جهان باعث بزرگترین اختلال تاریخ در آموزش و پرورش شده است. این سازمان می گوید ویروس کووید-۱۹ باعث شده که از میانه ماه جولای مدارس در حدود ۱۶۰ کشور بسته بماند. در ایران نیز مدارس با شیوع کرونا ویروس و به منظور کند کردن زنجیره انتقال این ویروس مدارس تعطیل گردید و آموزش مدارس به صورت مجازی ادامه یافت که این امر باعث کاهش تحرک بدنی در افراد جامعه بویژه دانش آموزان گردید. عدم تحرک بدنی به عنوان چهارمین خطر اصلی برای بیماری های غیرواگیر در سال ۲۰۰۹ شناسایی شده است. طی تخمین جهانی از هر ۵ نوجوان ۴ نفر از توصیه های فعالیت بدنی پیروی نمی کنند و این افراد را در معرض خطر چاقی، بیماری های کرونر قلبی، دیابت و ... و حتی مرگ زورس قرار می دهد (اندرسن^۱ و همکاران ۲۰۱۲) و بر عملکرد کوتاه مدت و بلندمدت، سلامت و رفاه (ریلی^۲ ۲۰۰۶) کشورها (از جمله کشورهای با درآمد متوسط و کم) تأثیر زیادی داشته است (سازمان بهداشت جهانی ۲۰۱۶). آموزش درس تربیت بدنی با ویژگی های خاص و نیازهای ویژه اش، که الزامات عملی و حرکتی، پیوستی جدایی ناپذیر از ماهیت آن است، متمایز از دورس دیگر، در بستر رسانه های نوین آموزشی به دنبال طراحی و تدوین قالبی جدید است تا در ارائه ی محتوای مورد نیاز برای دانش آموزان، بیشترین تأثیر را داشته باشد. (ونگ^۳ و همکاران ۲۰۱۵) در طول دوران قرنطینه، شاخص توده بدنی به طور قابل توجهی بین نوجوانان و جوانان (۱۵-۱۷ سال) افزایش یافته است و شیوع چاقی از ۱۰.۵ درصد به ۱۲.۹ درصد ($p < 0.001$) در این گروه های سنی افزایش داشته است (اندرانیک استاویدو^۴، ۲۰۲۱) مطالعات نشان داد که چاقی در دوران کودکی و نوجوانی باعث افزایش بروز بیماری های قلبی عروقی، ابتلا به بیماری عروق کرونر می شود و با افزایش مرگ و میر در بزرگسالی مرتبط است (ادیر سامر و گیلاد توینگ^۵، ۲۰۱۸) در حالی که کاهش وزن می تواند بسیاری از بیماری های قلبی مرتبط با چاقی را معکوس کند (ارنولد سی تی ان جی^۶ و همکاران ۲۰۲۱) از طرفی داده های موجود نشان می دهد که استفاده از بازی

¹ LB Andersen

² Reilly

³ Wang YC

⁴ Androniki Stavridou

⁵ A Sommer, G

⁶ Arnold C. T

های ویدیویی آنلاین در حال افزایش است (راندل^۱ و همکاران، ۲۰۲۰) به نظر می رسد، علاوه بر زمان هایی که دانش آموزان خارج از مدرسه هستند، همه گیری بیماری کوید ۱۹ تمام عوامل افزایش وزن را تشدید می کند. بنابراین با توجه به گسترش شیوع کرونا و شرایط قرنطینی و تعطیلی مدارس که موجب بی تحرکی و یک جا نشینی در کودکان شده بود و همچنین شیوع بالای چاقی در چند دهه اخیر بین کودکان و ضرورت کاهش وزن با توجه به اثرات زیان بار چاقی در کودکان مانند کاهش سن ابتلا به بیماری های متابولیکی، قلبی عروقی، افزایش چاقی دوران بزرگسالی و افزایش مرگ و میر و افزایش هزینه های درمانی و دارویی، مطالعه حاضر قصد پاسخگویی به این پرسش را دارد که آیا آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر کنترل وزن دانش آموزان دختر ابتدایی شهر شیراز در دوران شیوع بیماری کرونا تأثیر دارد؟

روش شناسی

پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر کنترل وزن دانش آموزان دختر ابتدایی در دوران شیوع کرونا در شهر شیراز انجام شد. با توجه به این هدف، پژوهش از نظر جمع آوری اطلاعات از نوع توصیفی علی-مقایسه ای و از لحاظ هدف تحقیق از نوع کاربردی است. جامعه آماری تحقیق دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر شیراز در رده سنی (۷ تا ۱۲ سال) بود که از بین آنها ۱۰۰ نفر به صورت نمونه گیری خوشه ای تصادفی انتخاب شده اند. نمونه ها از بین پایه های اول تا ششم، پس از پر کردن فرم رضایت نامه با کمک والدین خود، باور پوینت های راهنما و آموزشی را دریافت کردند و به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. سپس جهت شرکت در این طرح پژوهشی، مراحل مشارکت را طی نمودند.

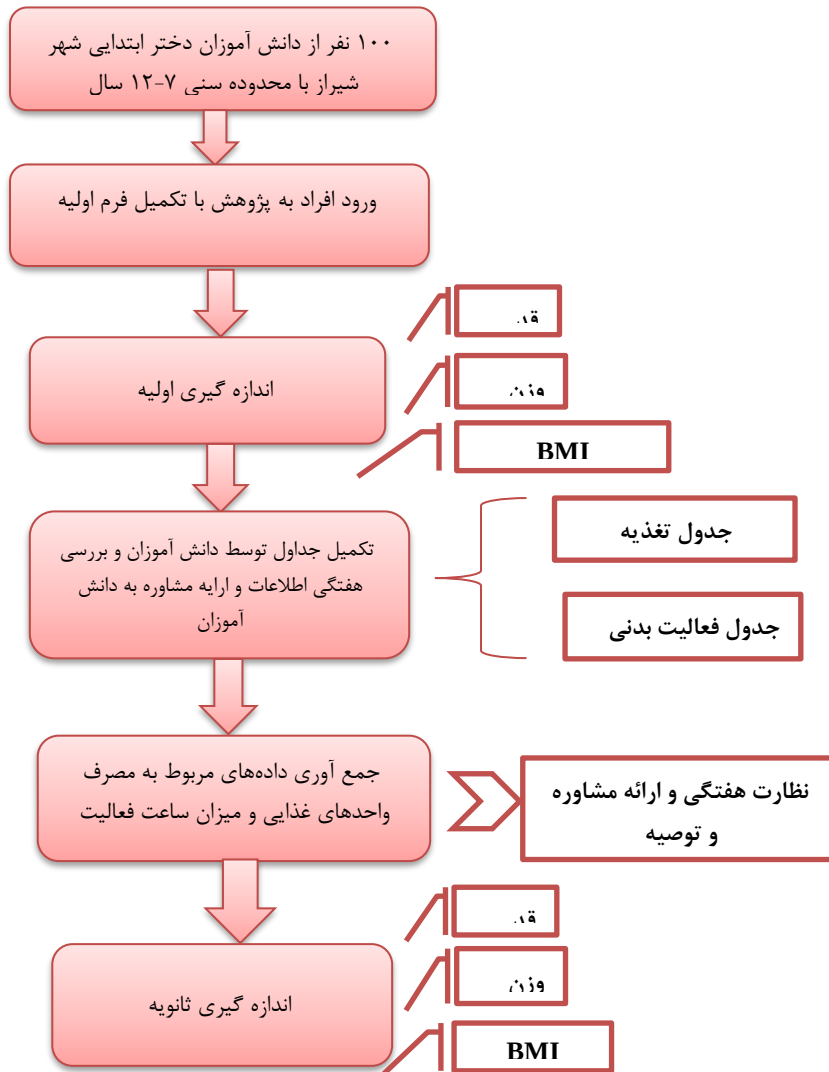
مراحل مشارکت از این قرار بود:

۱. تکمیل فرم رضایت نامه
۲. مرحله اولیه اندازه گیری قد و وزن و محاسبه شاخص توده بدنی
۳. تکمیل فرم های فعالیت بدنی
۴. تکمیل فرم های تغذیه
۵. مرحله ثانویه اندازه گیری قد و وزن و محاسبه شاخص توده بدنی
۶. در این پژوهش منظور از آموزش مجازی ویدیو ها، فایل ها، کاربرگ های کلاسی گفته می شود که از طریق برنامه های کاربردی در دسترس دانش آموزان قرار می گیرد.

منظور از کنترل وزن، کاهش وزن، اضافه کردن وزن یا ثابت نگه داشتن وزن بدن دانش آموزان متناسب با قد آنان طبق جدول شاخص توده بدنی می باشد و منظور از فعالیت بدنی میزان تحرک بدنی که هر دانش آموز در طول روز دارد گفته می شود که به صورت ساعت و دقیقه بیان می شود و با توجه به پوستره های آموزشی که در بخش پیوست ها آورده شده است، و از دانش آموزان خواسته شده عادت های رفتاری حرکتی را به صورت ساعت و دقیقه محاسبه کرده و در پوشه کار هفتگی عادت رفتاری فعال به صورت روزانه ثبت نمایند. در پژوهش حاضر تعداد ۱۰۰ نفر از دانش آموزان دختر مقطع تحصیلی ابتدایی یکی از مدارس ناحیه ۴ شیراز با محدوده سنی ۷-۱۲ سال انتخاب شدند. معیار ورود آن ها در تحقیق تکمیل فرم رضایت نامه بود. در این پژوهش سنجش اولیه قد و وزن دانش آموزان با استفاده از ترازو و متر اندازه گیری شده و سپس شاخص توده بدنی آنان با استفاده از فرمول محاسبه شاخص توده بدنی اندازه گیری و با استفاده از نمودار شاخص توده بدنی، دامنه وزنی دانش آموزان مشخص و سپس از دانش آموزان خواسته شد با همکاری والدین که اسلایدهای توجیهی و آموزشی را دریافت کرده اند، جدول میزان ساعت فعالیت بدنی و میزان مصرف گروه های غذایی را تکمیل کنند. پس از رصد هفتگی دانش آموزان، آموزش، مشاوره،

¹ Rundle AG

حمایت و نظارت بر افزایش فعالیت های حرکتی و کنترل تغذیه (توانمندسازی و ترغیب دانش آموز در مدیریت وزن) و ارائه بازخوردهای لازم با توجه به پوشه های کار ارائه شده که به صورت خود اظهاری توسط آنان تکمیل گردید و طبق این پاسخ گویی توصیه های لازم به آنها داده شد و سپس قد و وزن آنان را مجدد اندازه گیری کردیم و طی سنجش ثانویه شاخص توده بدنی محاسبه شد. مراحل کلی روش اجرا در شکل ۳-۱ به تصویر کشیده شده است.



شکل ۱- فرایند اجرای پژوهش

در این تحقیق از آمار توصیفی برای توصیف داده ها (شامل شاخص های مرکزی و پراکندگی با جداول و نمودارهای مربوط) استفاده شد و پس از بررسی طبیعی بودن پراکندگی یافته ها با استفاده از آزمون کولموگراف-اسمیرنوف، از آزمون T وابسته برای بررسی تاثیر مداخله آموزش های مجازی استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل آماری از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ در سطح معنای ۰.۰۵ استفاده می شود. همچنین از نرم افزار EXCEL نسخه ۲۰۱۶ جهت رسم نمودار استفاده شده است.

یافته‌ها

جهت بررسی تاثیر آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر کنترل وزن دانش آموزان پس از بررسی طبیعی بودن داده ها از آزمون t وابسته استفاده شده است و نتایج زیر به دست آمد:

۱. مشاهده شده است که آموزش مجازی درس تربیت بدنی کاهش معناداری بر شاخص توده بدنی دانش آموزان دارد.
 ۲. مشاهده شده است که آموزش مجازی درس تربیت بدنی افزایش معناداری بر میزان فعالیت بدنی دانش آموزان دارد.
 ۳. مشاهده شده است که آموزش مجازی درس تربیت بدنی کاهش غیر معناداری بر مصرف نان و غلات و افزایش معناداری بر مصرف سبزیجات و میوه، لبنیات و شیر و افزایش غیر معناداری بر مصرف گوشت و تخم مرغ و کاهش معناداری بر مصرف تنقلات بعد از آموزش مجازی درس تربیت بدنی داشته است.
- به طور کلی یافته های مطالعه حاضر نشان می دهد، در مقایسه با قبل از آموزش، بعد از آموزش مجازی میزان فعالیت بدنی، مصرف شیر و لبنیات، سبزیجات و میوه افزایش معناداری داشته است در حالی که شاخص توده بدنی و مصرف تنقلات کاهش معناداری نشان دادند. همچنین تغییرات معناداری در میزان غلات مصرفی یا گوشت و تخم مرغ دریافتی قبل و بعد از آموزش مجازی مشاهده نشد. جدول شماره یک فراوانی متغیرهای جمعیت شناختی شرکت کنندگان را به تفکیک جنسیت سن نشان می دهد. جدول شماره دو یافته های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) درباره متغیرهای شاخص توده بدنی، وزن و قد آزمودنی ها را نشان می دهد.

جدول ۱. متغیرهای جمعیت شناختی

متغیر	گروه	تعداد	درصد
جنسیت	دختر	۱۰۰	۱۰۰
	پسر	۰	۰
سن	۷ تا ۹ سال	۴۰	۴۰
	۹ تا ۱۱ سال	۳۴	۳۴
	۱۱ سال به بالا	۲۶	۲۶

جدول ۲. یافته های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) درباره متغیرهای شاخص توده بدنی، وزن و قد آزمودنی ها

متغیر	گروه	تعداد	M±SD
شاخص توده بدنی (کیلوگرم / سانتی متر)	قبل از آموزش	۱۰۰	۴۳/۳۰ ± ۵/۴۶
	بعد از آموزش	۱۰۰	۲۷/۲۳ ± ۴/۶۵
وزن (کیلوگرم)	قبل از آموزش	۱۰۰	۳۲/۲ ± ۹/۵۷
	بعد از آموزش	۱۰۰	۳۰/۲ ± ۹/۲۶
قد (سانتی متر)	قبل از آموزش	۱۰۰	۱۳۵/۷ ± ۸۷/۷۷
	بعد از آموزش	۱۰۰	۱۳۶/۷ ± ۱۱/۵۵

جدول ۳. یافته های توصیفی درباره میزان فعالیت بدنی قبل و بعد از آموزش مجازی

متغیر	گروه	تعداد	M±SD
فعالیت بدنی (ساعت)	قبل از آموزش	۱۰۰	۲/۲۷ ± ۱/۰۹
	بعد از آموزش	۱۰۰	۳/۳۹ ± ۱/۲۴

در جدول شماره ۴ نتایج مربوط به تاثیر آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر شاخص توده بدنی دانش آموزان را بررسی می کند که از آزمون تی وابسته جهت این امر استفاده شد و با توجه به نتایج ارائه شده در جدول شماره ۴ شاخص توده بدنی بعد از آموزش مجازی درس تربیت بدنی به طور معناداری کاهش یافته است ($P < 0.05$)

جدول ۴. نتایج آزمون t وابسته در شاخص توده بدنی دانش آموزان

گروه	تعداد	M±SD	t	درجه آزادی	سطح معناداری
قبل از آموزش	۱۰۰	۳۰/۵±۴۳/۴۶	۳/۵۹۸	۹۹	۰/۰۰۱
بعد از آموزش	۱۰۰	۲۷/۴±۲۳/۶۵			

نتایج تحقیق نشان داد که آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر میزان فعالیت بدنی دانش آموزان تاثیر معناداری دارد. جهت بررسی این مهم از آزمون تی وابسته استفاده شد که نتایج حاصل از آن در جدول شماره ۵ آمده است. با توجه به نتایج ارائه شده جدول ۵- مشاهده می شود که ساعت فعالیت بدنی بعد از آموزش مجازی درس تربیت بدنی به طور معناداری افزایش یافته است ($P < 0.05$).

جدول ۵. نتایج آزمون t وابسته در میزان فعالیت بدنی دانش آموزان

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	درجه آزادی	سطح معناداری
قبل از آموزش	۱۰۰	۲/۲۷	۱/۰۹	-۳/۱۲۸	۹۹	۰/۰۰۱
بعد از آموزش	۱۰۰	۳/۳۹	۱/۲۴			

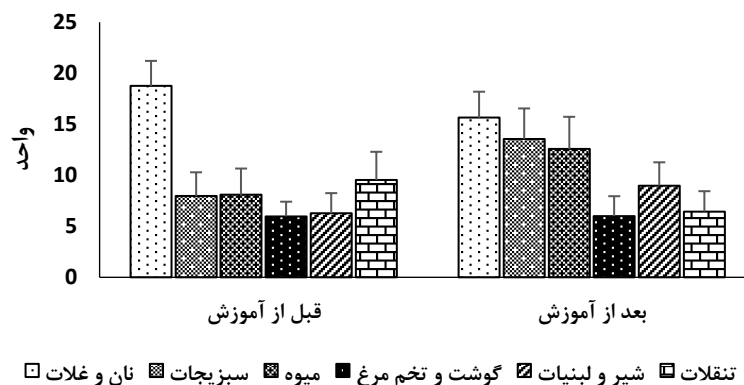
نتایج تحقیق نشان داد که آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر اصلاح تغذیه دانش آموزان تاثیر معناداری دارد که جهت بررسی این نتیجه از آزمون تی وابسته استفاده شد که نتایج حاصل از آن در جدول شماره هفت آمده است.

جدول ۶. نتایج آزمون t وابسته در اصلاح الگوی غذایی دانش آموزان

متغیر	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	درجه آزادی	سطح معناداری
نان و غلات (تعداد وعده در هفته)	قبل از آموزش	۱۰۰	۱۸/۷۶	۲/۴۵	-۲/۱۲۴	۹۹	۰/۰۷۸
	بعد از آموزش	۱۰۰	۱۵/۶۵	۲/۵۴			
سبزیجات (تعداد وعده در هفته)	قبل از آموزش	۱۰۰	۷/۹۸	۲/۳۱	-۴/۷۶۹	۹۹	۰/۰۰۱
	بعد از آموزش	۱۰۰	۱۳/۵۶	۲/۹۹			
میوه (تعداد وعده در هفته)	قبل از آموزش	۱۰۰	۸/۰۹	۲/۵۷	-۳/۹۸۵	۹۹	۰/۰۰۱
	بعد از آموزش	۱۰۰	۱۲/۵۷	۳/۱۶			

گوشت و تخم مرغ (تعداد وعده در هفته)	قبل از آموزش	۱۰۰	۵/۹۸	۱/۴۳	۹۹	۰/۱۳۲
	بعد از آموزش	۱۰۰	۶/۰۱	۱/۹۴		
شیر و لبنیات (تعداد وعده در هفته)	قبل از آموزش	۱۰۰	۶/۲۷	۱/۹۸	۹۹	۰/۰۰۱
	بعد از آموزش	۱۰۰	۸/۹۹	۲/۲۸		
تنقلات (تعداد وعده در هفته)	قبل از آموزش	۱۰۰	۹/۵۴	۲/۷۶	۹۹	۰/۰۰۱
	بعد از آموزش	۱۰۰	۶/۴۵	۱/۹۹		

با توجه به نتایج ارائه شده در جدول شماره هفت مشاهده می شود که مصرف نان و غلات بعد از آموزش مجازی درس تربیت بدنی به طور غیر معنا داری کاهش یافته است ($P>0.05$) و مصرف سبزیجات و میوه ، لبنیات و شیر به طور معنا داری افزایش یافته است ($P<0.05$) و مصرف گوشت و تخم مرغ به طور غیر معنا دار افزایش یافته است ($P>0.05$) و همچنین مصرف تنقلات به طور معنا داری کاهش یافته است ($P<0.05$) (شکل ۲).



شکل ۲. تغییرات میزان دریافت گروه های غذایی مختلف در دانش آموزان هنگام دوره مطالعه

بحث و نتیجه گیری

جهان در سال ۲۰۱۹ با پدیده ای رو به رو شد که بی تردید در تاریخ بهداشت و سلامت جهان باقی خواهد ماند؛ در اواخر این سال ویروسی جدید به نام "کرونا ویروس ۲۰۱۹" یا "کووید ۱۹" به جهانیان معرفی شد. شروع همه گیری این ویروس از ۸ دسامبر ۲۰۱۹ در ووهان چین آغاز شد و به سرعت در سراسر جهان گسترش یافت به طوری که تا امروز بیشتر کشورهای دنیا درگیر آن شده اند. سبک زندگی بنا به تعریف سازمان بهداشت جهانی به صورت الگوی رفتاری مشخصی تعریف می شود، که تحت تأثیر متقابل ویژگی های شخصی، شرایط محیطی زندگی، شرایط اجتماعی-اقتصادی و تعاملات اجتماعی قرار می گیرد. به این صورت که دائماً با تغییر شرایط محیطی و اجتماعی، سبک زندگی نیز تغییر یافته و با آن منطبق می شود. پیشروی کرونا ویروس به سرعت بر زندگی روزمره افراد، مشاغل، تجارت ها و جنبش های جهانی تأثیر داشته و آن ها را دچار اختلال کرده است. از سوی دیگر قرنطینی و محدود شدن فعالیت های اجتماعی و بسته شدن مدارس و اماکن ورزشی فعالیت بدنی افراد را مختل کرد و افراد مجبور به خانه نشینی شدند، که همه این ها می تواند عوارض نا مطلوبی همچون افزایش خطر ابتلا به چاقی و عوارض مرتبط با آن به همراه داشته باشد.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که آموزش مجازی درس تربیت بدنی بر افزایش ساعات فعالیت بدنی و همچنین بر اصلاح الگوی تغذیه ای دانش آموزان در نتیجه بر کنترل وزن دانش آموزان دختران ابتدایی تاثیر معناداری داشته است. همچنین در راستای نتایج پژوهش حاضر، پژوهش‌های همسو و ناهمسویی وجود دارد. مظلومی محمودآباد و همکاران (۲۰۱۷) با بررسی میزان تأثیر برنامه آموزشی بر تحرک بدنی خانم‌های خانه دار متأهل نشان داده اند که آموزش با استفاده از سی دی و پمفلت در کنار آموزش به وسیله پاورپوینت و وسایل کمک آموزشی و استمرار آن می تواند موجب افزایش فعالیت های ورزشی و تحرک بدنی زنان خانه دار شود. این یافته ها با نتایج تحقیق حاضر در خصوص افزایش ساعت فعالیت بدنی دارد، همسو است. با وجود این دایریت و همکاران (۲۰۱۷) با بررسی تأثیرگذاری فناوری همراه سلامت (ام هلت اصطلاحی است که، هرگونه مراقبت سلامت-محور که با تلفن همراه، تبلت، ابزارهای دیجیتال و هرگونه وسیله بی سیم پشتیبانی می شود) بر فعالیت بدنی و رفتارهای بی تحرک نشان داده اند، مداخلات ام هلت یا همراه سلامت آثار کمی بر میزان فعالیت بدنی و کاهش بی تحرکی داشته است. تفاوت های روش شناختی و نیز زمینه ای ممکن است تا حدی ناهمسویی نتایج مطالعه حاضر با یافته های دایریت و همکاران (۲۰۱۷) را توجیه کند. به علاوه باید توجه داشت که قرنطینگی ناشی از کرونا خود زمینه ای برای بهبود روش های آموزش مجازی در برنامه های مختلف درسی شدند که این موضوع ممکن است در سال ۲۰۱۷ که آموزش مجازی به شدت دوران کرونا نبوده است، مصداق ندارد. بنابراین بخشی از ناهمسویی نتایج می تواند به شرایط زمانی و روند توسعه دانش آموزش مجازی مربوط باشد. افزایش زمان فعالیت بدنی خطر چاقی را در کودکان و نوجوانان کاهش می دهد (هانگ و همکاران، ۲۰۱۶). بنابراین کاهش شاخص توده بدنی پس از ارائه آموزش مجازی می تواند به دلیل آثار آن بر بهبود میزان فعالیت بدنی نمونه ها باشد. با این حال، کاهش معنادار تنقلات و نیز افزایش معنادار مصرف سبزیجات و میوه ها نیز می تواند در این موضوع سهیم باشند. بنابراین کاهش دریافت مواد غذایی پر کالری مانند تنقلات و جایگزینی آن ها با مواد غذایی با کالری پایینی چون سبزیجات و میوه علاوه بر کاهش وزن می تواند به لحاظ تامین بیشتر مواد مغذی مفیدی مانند ویتامین ها، املاح و پلی فنول های گیاهی نقش به سزایی در کاهش خطر چاقی و سایر اختلالات مرتبط با سلامت به ویژه در نوجوانان و کودکان داشته باشد. در این باره مارسیا و همکاران (۲۰۱۸) نیز تاکید کرده اند که، برای پیشگیری از چاقی در جمعیت بزرگسال باید یک الگوی تغذیه ای سالم که بر مصرف کافی غذاهای گیاهی، منابع پروتئینی، لبنیات کم چرب، روغن های گیاهی و آجیل و محدودیت مصرف شیرینی ها، نوشیدنی های شیرین شده با شکر و گوشت قرمز تمرکز شود. حیدری مقدم و همکاران (۱۳۹۹) نیز نشان داده اند هر کدام از روش های اصلاح سبک زندگی می توانند در کاهش وزن نقش پر رنگی داشته باشند. در ارتباط با آموزش مجازی نیز، یانیز و همکاران (۲۰۰۷) نشان داده اند ارائه برنامه آموزشی درباره رفتارهای نادرست تغذیه ای، دریافت مواد غذایی مناسب و همچنین افزایش فعالیت بدنی در دانش آموزان به اصلاح شیوه زندگی شامل افزایش فعالیت بدنی و الگوی غذایی سالم تر منجر شد. اندره و همکاران در سال ۲۰۲۰ نیز با سنجش مداخله های سلامت محور مبتنی بر شبکه های اجتماعی در کودکان نشان دادند که استفاده از اپلیکیشن و خود مداخله، عادات شیوه زندگی و تغذیه ای دانش آموزان را تغییر می دهد. لین جین و همکاران در سال ۲۰۱۹ در نوجوانان چینی آمریکایی نشان دادند برنامه های مبتنی بر گوشی های هوشمند با کاهش مصرف فست فود و افزایش فعالیت بدنی ارتباط معناداری داشت و موجب کاهش شاخص توده بدنی شده است. گوسوانیا و همکاران (۲۰۲۲) در کودکان نشان دادند ترکیب روزانه ۴۵ دقیقه فعالیت بدنی و رژیم غذایی سالم منجر به کاهش وزن بدن و افزایش توده عضلانی و استخوانی در کودکان دبستانی می شود. در مطالعه حاضر میانگین فعالیت بدنی از ۲/۲ ساعت به ۳/۳ ساعت در روز افزایش یافته است. بنابراین این اندازه از افزایش فعالیت بدنی و نیز رعایت یک رژیم غذایی سالم تر مبتنی بر سبزیجات و میوه های بیشتر در کنار تنقلات کمتر می تواند برای کاهش شاخص توده بدنی کافی باشد. فعالیت بدنی می تواند از راه افزایش توده خالص بدنی، افزایش اکسیداسیون اسید های چرب، افزایش سوخت و ساز روزانه و نیز پایه، فعال سازی مسیر های پیام رسانی درون سلولی که بر سوخت و ساز بدن تاثیر می گذارند (مانند افزایش بیورتنز میتوکندریایی، افزایش حساسیت به انسولین) کاهش وزن به ویژه درصد چربی بدن را باعث شود (بیکر و همکاران، ۲۰۰۰). همچنین به نظر می رسد رعایت رژیم غذایی مبتنی بر سبزیجات می تواند با افزایش دفع چربی ها موجود در غذا اثر معناداری بر کاهش کالری دریافتی ناشی از غذا داشته باشد (مکیتناس و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین فعالیت بدنی و رژیم غذایی سرشار از سبزیجات می تواند به کاهش اشتها و نیز مصرف غذا در یک وعده غذایی

منجر شود (بورکلس و همکاران، ۲۰۲۲). این موارد نیز ممکن است در کاهش شاخص توده بدنی پس از آموزش مجازی در دانش آموزان موثر باشند. به طور کلی نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان می دهد، آموزش مجازی درس تربیت بدنی به دختران مقطع ابتدایی، می تواند منجر به افزایش میزان ساعت فعالیت بدنی در طول هفته شود. همچنین نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد آموزش مجازی درس تربیت بدنی در دوره پاندومی شیوع کرونا، می تواند باعث اصلاح الگوی تغذیه ای (کاهش مصرف تنقلات و نان و غلات و افزایش مصرف شیر و لبنیات، میوه و سبزیجات، گوشت و تخم مرغ) دانش آموزان مقطع ابتدایی شود. از طرفی دیگر نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد آموزش مجازی درس تربیت بدنی می تواند منجر به کاهش شاخص توده بدنی (جلوگیری از افزایش وزن)، دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی شود.

منابع

۱. دهنوی، ا. ۱۳۹۹. آموزش غیرحضوری درس تربیت بدنی در بستر ابزارهای رسانه‌ای نوین. رشد آموزش تربیت بدنی، دوره بیست و یکم، شماره ۱، پاییز ۱۳۹۹.
۲. رضوی، مقدم، ح.، رشید، نیا، و.، محمدی، فرد، ک.، امین، جاهداری، احمد، & حاتمی. (۲۰۲۰). تاثیر اصلاح عادات رژیم غذایی و فعالیت فیزیکی در درمان اضافه وزن و چاقی در کودکان مبتلا به اضافه وزن و چاقی. مجله علمی پژوهان، ۱۸(۴)، ۴۶-۵۳.
۳. زارع، آتنا، حسینی، دالوندی، & رهگذر. (۲۰۱۹). مقایسه تاثیر آموزش ورزش و رژیم غذایی به روش. سلامت جامعه، ۱۳(۱)، ۵۳-۴۵.
۴. کاشانی، میرزازاده، دارابی، & مسعود. (۲۰۲۱). مروری بر وضعیت ورزش همگانی در دوران پاندمی کووید ۱۹. هفتمین همایش ملی دانشجویی علوم ورزشی دانشگاه شهید بهشتی.
۵. محمودآبادی، م.، رهاوی، رزا، مقدم، ب.، نژاد، ن.، & تفتی، د. (۲۰۱۷). بررسی میزان تأثیر برنامه آموزشی بر تحرک بدنی خانم‌های خانه دار متأهل ۴۵-۲۰ ساله شهر نور. طلوع بهداشت یزد، ۱۶(۳)، ۲۱-۳۳.
6. Borkoles, E., Krastins, D., van der Pols, J. C., Sims, P., & Polman, R. (2022). Short-Term Effect of Additional Daily Dietary Fibre Intake on Appetite, Satiety, Gastrointestinal Comfort, Acceptability, and Feasibility. *Nutrients*, 14(19), 4214. <https://doi.org/10.3390/nu14194214>
7. Benítez-Andrades, J. A., Arias, N., García-Ordás, M. T., Martínez-Martínez, M., & García-Rodríguez, I. (2020). Feasibility of social-network-based eHealth intervention on the improvement of healthy habits among children. *Sensors*, 20(5), 1404.
8. Baker, C. W., & Brownell, K. D. (2000). Physical activity and maintenance of weight loss: Physiological and psychological mechanisms. *Physical activity and obesity*, 311-328.
9. Direito, A., Carraça, E., Rawstorn, J., Whittaker, R., & Maddison, R. (2017). mHealth technologies to influence physical activity and sedentary behaviors: behavior change techniques, systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Annals of behavioral medicine*, 51(2), 226-239.
10. Dietz, W. H., & Robinson, T. N. (2005). Overweight children and adolescents. *New England Journal of Medicine*, 352(20), 2100-2109.
11. Goswami, N., Trozic, I., Fredriksen, M. V., & Fredriksen, P. M. (2021). The effect of physical activity intervention and nutritional habits on anthropometric measures in

- elementary school children: the health oriented pedagogical project (HOPP). *International journal of obesity*, 45(8), 1677-1686 .
12. Gaisina, L. M., SHAYKHISLAMOV, R. B., SHAYAKHMETOVA, R. R., Kostyleva, E., Goremykina, L., & Gainanova, E. (2019). The essence and structural elements of a healthy lifestyle of students. *Espacios*, 40(21), 10 .
 13. Hong, I., Coker-Bolt, P., Anderson, K. R., Lee, D., & Velozo, C. A. (2016). Relationship between physical activity and overweight and obesity in children: findings from the 2012 national health and nutrition examination survey national youth fitness survey. *The American Journal of Occupational Therapy*, 70(5), 7005180060p7005180061-7005180060p7005180068.
 14. Imas, Y., Dutchak, M., Andrieieva, O., Kashuba ,V., Kensytska, I., & Sadovskyi, O. (2018). Modern approaches to the problem of values' formation of students' healthy lifestyle in the course of physical training. *Physical education of students*, 22(4), 182-189
 15. Jung, T., Huang, J., Eagan, L., & Oldenburg, D. (2019). Influence of school-based nutrition education program on healthy eating literacy and healthy food choice among primary school children. *International Journal of Health Promotion and Education*, 57(2), 67-81.
 16. Kipping, R. R., Jago, R., & Lawlor, D. A. (2008). Obesity in children. Part 1: Epidemiology, measurement, risk factors, and screening. *Bmj*, 337
 17. Lee, E. Y., & Yoon, K.-H. (2018). Epidemic obesity in children and adolescents: risk factors and prevention. *Frontiers of medicine*, 12(6), 658-666
 18. Lobstein, T., Baur, L & ,Uauy, R. (2004). Obesity in children and young people: a crisis in public health. *Obesity reviews*, 5, 4-85
 19. Mketinas, D. C., Bray, G. A., Beyl, R. A., Ryan, D. H., Sacks, F. M., & Champagne, C. M. (2019). Fiber intake predicts weight loss and dietary adherence in adults consuming calorie-restricted diets: the POUNDS lost (preventing overweight using novel dietary strategies) study. *The Journal of nutrition*, 149(10), 1742-1748
 - Marmot, M., Allen, J., Goldblatt, P., Boyce, T., McNeish, D., Grady, M., & Geddes, I. (2010). *Fair society. Healthy Lives: The Marmot Review*. ۱-۲۴۲ ,
 20. Nuttall, FQ. (2015). Body mass index: obesity , and health: a critical review. *Nutrition today*, 50(3), 117 .
 21. Opel, N., Thalamuthu, A., Milaneschi, Y., Grotegerd, D., Flint, C., Leenings, R., Goltermann, J., Richter, M., Hahn, T., & Woditsch, G. (2021). Brain structural abnormalities in obesity: relation to age, genetic risk, and common psychiatric disorders. *Molecular psychiatry*, 26(9), 4839-4852.
 22. Organization, W. H. (2016). Consideration of the evidence on childhood obesity for the Commission on Ending Childhood Obesity: report of the ad hoc working group on science and evidence for ending childhood obesity, Geneva, Switzerland.
 23. Rundle, A. G., Park, Y., Herbstman, J. B., Kinsey, E. W., & Wang, Y. C. (2020). COVID-19 related school closings and risk of weight gain among children. *Obesity (Silver Spring, Md.)*, 28(6), 1008

24. Reilly, J. J., Kelly, L., Montgomery, C., Williamson, A., Fisher, A., McColl, J. H., Conte, R. L., Paton, J. Y., & Grant, S. (2006). Physical activity to prevent obesity in young children: cluster randomised controlled trial. *Bmj*, 333(7577), 1041
25. Stockwell, S., Trott, M., Tully, M., Shin, J., Barnett, Y., Butler, L., McDermott, D., Schuch, F., & Smith, L. (2021). Changes in physical activity and sedentary behaviours from before to during the COVID-19 pandemic lockdown: a systematic review. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 7(1), e000960 .
26. Schlesinger, S., Neuenschwander, M., Schwedhelm, C., Hoffmann, G., Bechthold, A., Boeing, H., & Schwingshackl, L. (2019). Food groups and risk of overweight, obesity, and weight gain: a systematic review and dose-response meta-analysis of prospective studies. *Advances in Nutrition*, 10(2), 205-218
27. Yanis, M. (2007). Anthon k. Health nutrition education in elementary schools: changes in health knowledge, nutrition intakes and physical activity over a six year period. *Public Health Nutr*, 2(3), 445-448
28. Wickramasinghe, K., Chatterjee, S., Williams, J., Weber, M. W., Rito, A. I., Rippin, H., & Breda, J. (2021). Childhood overweight and obesity abatement policies in Europe. *Obesity reviews*, 22, e13300

Examining the Views of Physical Education Students for the development of public Sport

Jalil pourzarnegar^{1*}

1. Phd in sport Management, University Tehran, Iran

[*Email :jalilpourzarnegar@gmail.com](mailto:jalilpourzarnegar@gmail.com)

Abstract

Sports, as a phenomenon in the life of people, helps to improve their physical, mental and social level. The purpose of this research is to investigate the views of physical education students for the development of public sport. The method used in this research, which is an applied research, is a field method in which the researcher collected data using a researcher-made questionnaire based on 4 main factor and 22 questions with face and content validity and Cronbach's alpha coefficient of 0.78. The statistical population of the research is physical education students of Islamic Azad University, Rasht branch, and the statistical sample was determined using the Krejcie & Morgan table of 265 people. Descriptive and inferential tests and SPSS software were used for the statistical analysis of the research. The results of the research show that the factors for the development of public sport from the point of view of physical education students are: expansion of free sports facilities ($\alpha = 0.001$ and $t = 6.02$). Spreading the culture of public sports ($\alpha = 0.001$ and $t = 5.68$); Using social media ($\alpha = 0.001$ and $t = 5.25$); and financial support in the field of public sports ($\alpha = 0.001$ and $t = 4.72$). It seems that the results of this research will be used in the development of public sports in the city of Rasht.

Keywords: Review, Physical Education, Development, Perspective, Student, Public Sport.

بررسی دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی جهت توسعه ورزش همگانی

جلیل پورزرنegar*۱

۱. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، ایران

[*Email: jalilpourzarnegar@gmail.com](mailto:jalilpourzarnegar@gmail.com)

چکیده

ورزش به عنوان یک پدیده در زندگی افراد جامعه به ارتقای سطح جسمانی، روانی و اجتماعی آن‌ها کمک می‌نماید. هدف از انجام این پژوهش، بررسی دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی جهت توسعه ورزش همگانی می‌باشد. روش مورد استفاده در این پژوهش که یک پژوهش کاربردی است، روش میدانی می‌باشد که پژوهشگر با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته بر اساس ۴ عامل اصلی و ۲۲ سؤال، با روایی صوری و محتوایی تأیید شده و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به گردآوری اطلاعات پرداخته است. جامعه آماری پژوهش، دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت در سال ۱۴۰۲ هستند که نمونه آماری مورد نظر با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۲۶۵ نفر تعیین گردید. جهت تجزیه و تحلیل آماری پژوهش از آزمون‌های توصیفی و استنباطی و نرم افزار SPSS 23 استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که عوامل توسعه ورزش همگانی از دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی به ترتیب عبارتند از: گسترش اماکن ورزشی رایگان ($\alpha = 0/001$ و $t = 6/02$)؛ اشاعه فرهنگ ورزش همگانی ($\alpha = 0/001$ و $t = 5/68$)؛ بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی ($\alpha = 0/001$ و $t = 5/25$)؛ و حمایت‌های مالی در حوزه ورزش همگانی ($\alpha = 0/001$ و $t = 4/72$) = t). به نظر می‌رسد با بهره‌گیری از دستاوردهای این پژوهش بتوان، در توسعه ورزش همگانی در سطح شهر رشت بهره برد.

واژه‌های کلیدی: بررسی، تربیت بدنی، توسعه، دیدگاه، دانشجوی، ورزش همگانی.

مقدمه

ورزش به عنوان یک پدیده در زندگی بسیاری از افراد جامعه به ارتقای سطح بهداشت و تندرستی آن‌ها کمک می‌کند (دالینگ و همکاران، ۲۰۱۲). در دنیای امروز لغت ورزش به معنی تمرین بدنی، تفریح، تفنن، جنبش، بازی، سرگرمی، مشغول کردن، حرکات مصنوعی و سرگرمی در هوای آزاد، دویدن، پریدن، تماشا و تشویق پهلوانان، اعمال و حرکات منظم برای تقویت جسم و روان آمده است (آذربانی و کلانتری، ۱۳۹۳).

ورزش به عنوان یک زبان جهانی، وسیله‌ای قدرتمند برای تحول اقتصادی و اجتماعی بوده و می‌توان از آن برای نزدیک کردن فرهنگ‌ها به یکدیگر، کاستن تضادهای فرهنگی و آموزش مردم استفاده نمود (پورکیانی و همکاران، ۱۳۹۴). ورزش امروزه در دنیا به وسیله‌ای تبدیل گشته که انسان‌ها را با هم متحد و آشنا نموده و بین آن‌ها پیوند اخوت و برادری برقرار می‌کند و مهم‌ترین مقصود و وظیفه ورزش همین است، ایجاد دوستی و مودت بین ورزشکاران که هر چند در میدان رقیب هم هستند ولی در بیرون از میدان به عنوان رفیق یکدیگر می‌باشند (فرهادفر، ۱۳۹۲). فعالیت‌های بدنی منظم باعث افزایش سلامتی و کاهش مرگ و میر می‌شود و منافع سلامتی بسیاری مانند کاهش خطر بیماری‌های مزمن دارد (مالکولم، ۲۰۱۴).

براساس تقسیم‌بندی نظام جامع توسعه ورزش کشور، ورزش به چهار مؤلفه اصلی ورزش تعلیم و تربیتی، ورزش همگانی و تفریحی، ورزش قهرمانی و ورزش حرفه‌ای تقسیم می‌شود. ورزش همگانی و تفریحی به ایجاد و فراهم سازی امکانات برای فعالیت جسمانی بدون محدودیت جسمی، جنسی و سنی تأکید دارد. تعاریفی متفاوت، اما دارای مفهوم یکسان از ورزش همگانی ارائه شده است. ورزش همگانی، شکلی از فعالیت‌های جسمی یا حضور منظم در فعالیت‌های جسمانی است که سلامت بدنی و روانی را بهبود می‌بخشد، روابط اجتماعی را شکل می‌دهد و منجر به نتایج مثبت می‌گردد. ورزش تفریحی نیز شامل پرداختن به مجموعه‌ای از فعالیت‌های ساده، کم هزینه، بدون رسمیت، فرح بخش و بانشاط است که فرصت و امکان شرکت در آن‌ها برای تمام افراد وجود داشته باشد (سند نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور، مطالعات تفصیلی توسعه ورزش همگانی، ۱۳۸۲). یکی از مهم‌ترین جنبه‌های ورزش، همگانی بودن آن است و استفاده از رسانه در جهت تشویق مردم به مشارکت در ورزش همگانی لازم است (صادق‌زاده و رضوی، ۱۳۹۷).

ورزش همگانی شامل تمام فعالیت‌های جسمانی است که به منظور تفریح، تربیت و سلامتی انجام می‌پذیرد. ورزش همگانی پرداختن عامه مردم به ورزش حتی در زمانی کوتاه با توجه به امکانات موجود و شرایط افراد است. این ورزش‌ها شامل ورزش‌هایی از جمله پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری، کوه‌پیمایی، دوهای عمومی، و ورزش‌های بومی و محلی است. مفهوم ورزش برای همه، به عنوان جنبشی در برابر اندیشه انحصار ورزش برای افراد برخوردار از توانایی‌های بدنی و مهارتی سطح بالا، ظهور کرد (قاسمی و همکاران، ۱۳۹۴). ورزش همگانی اهدافی چون حفظ سلامت، تعمیم بهداشت، رشد و تقویت قوای جسمی، آمادگی برای فعالیت‌های دفاعی، کسب شادابی و نشاط و کسب موفقیت شغلی و حرفه‌ای را دنبال می‌کند. این اهداف با تغییرات اندکی در نزد اکثریت جوامع بشری ترویج می‌شود و برحسب ضرورت بر یک یا چند هدف تأکید بیشتری به عمل می‌آید. با صنعتی شدن جوامع و افزایش اوقات فراغت، ورزش همگانی با هدف سرگرمی و ایجاد نشاط و سلامتی دنبال می‌شود (سمیع‌نیا و همکاران، ۱۳۹۲).

در ایران از سال ۱۳۵۸ فعالیت‌های ورزشی همگانی زیر نظر تشکیلاتی به نام جهاد تربیت بدنی انجام می‌شد و از سال ۱۳۶۷ این تشکیلات زیر نظر دفتر امور فرهنگی اجتماعی و ورزش همگانی سازمان تربیت بدنی فعالیت خود را ادامه داد ولی به علت وجود برخی مشکلات از جمله عدم تخصیص بودجه و اعتبار لازم تصمیم گرفته شد که این زیرمجموعه سازمان تربیت بدنی به یک فدراسیون تبدیل شود. با هماهنگی کمیته ملی المپیک و با عنایت به اینکه تشکیلات جهانی و آسیایی برای ورزش همگانی وجود داشت در سال ۱۳۷۱ این زیرمجموعه به عنوان یک فدراسیون ورزشی شناخته شد و مانند سایر فدراسیون‌ها طبق

اساسنامه آن زمان فعالیت خود را آغاز نمود. فدراسیون ورزش‌های همگانی با شعار «ورزش برای همه» سعی در نزدیک کردن مردم به ورزش دارد؛ به‌طوری که معتقد است که با توجه به سلیقه و علاقه مردم، هر فرد در هر کجا، هر وقت و با هر بودجه بتواند ورزش کند، یعنی مردم با کمترین امکانات و هزینه به سمت ورزش روی بیاورند (سند نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور، مطالعات تفصیلی توسعه ورزش همگانی، ۱۳۸۲).

ورزش همگانی، با وجود رشد در سال‌های اخیر هنوز از جایگاه مطلوبی در سطح جامعه برخوردار نیست و نیازمند برنامه‌ریزی و توجه ویژه جهت رشد و توسعه پایدار در سراسر کشور می‌باشد (سمیع‌نیا و همکاران، ۱۳۹۲). در ادامه به بررسی پیشینه پژوهش و مطالعات و پژوهش‌های انجام شده مرتبط با پژوهش حاضر پرداخته شده است. بررسی پیشینه پژوهش، مطالعه گذشته آن است و نگاهی است به آنچه دیگران در زمینه این پژوهش یا موضوعات مشابه انجام داده‌اند:

• **تربینداد و همکاران (۲۰۲۱):** به بررسی ورزش و توسعه آن در کشورهای نوظهور پرداختند و اعلام نمودند که توسعه ورزش در کشورهای نوظهور ابزار مناسبی برای دستیابی به اهداف مختلفی از جمله اهداف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و ... است و جوامع مختلف از ورزش برای کسب اعتبار بین‌المللی بهره می‌برند؛ همچنین توجه به زیرساخت‌های ورزشی و برنامه‌های مشارکتی در توسعه ورزش این جوامع از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

• **پورزنگار و همکاران (۱۴۰۱):** در تحقیقی با عنوان «مدل رسانه‌های اجتماعی در توسعه ورزش همگانی» نشان دادند که مهم‌ترین عوامل علی مدل (نیروی انسانی، ویژگی کاربران، ورزشکاران و تعامل افراد)، مهم‌ترین عوامل زمینه‌ای مدل (پیشرفت فناوری، سهولت دسترسی، کثرت اطلاعات، پویایی، آزادی بیان و قیمت بهینه)، عوامل مداخله‌گر مدل (بازدارنده‌ها، فیلترینگ) و در نهایت راهبردها (مدیریت رسانه، معرفی ورزش‌های نوین، بهره‌گیری از فرصت‌ها، سرمایه‌گذاری، اقدامات فرهنگی - اجتماعی هستند؛ همچنین پیامدهای مدل تحقیق نیز (توسعه ورزش همگانی، مقبولیت رسانه‌های اجتماعی، مشارکت مردمی) معرفی شدند.

• **خانی و همکاران (۱۴۰۰):** به بررسی آسیب شناسی راهبردی ورزش همگانی در جزیره کیش و نقش رسانه‌ها پرداختند و راهکارهای توسعه بر اساس مدل سوات را ارائه و اعلام نمودند که ورزش همگانی در جزیره کیش با توجه به نقش غیرقابل‌انکار رسانه‌ها در ناحیه تهاجمی قرار گرفته است و بهره‌گیری از نقاط قوت و فرصت‌های شناسایی شده می‌تواند به انجام رسالت و وظایف آن کمک شایانی نماید.

• **هنری و همکاران (۱۴۰۰):** در پژوهشی با عنوان «توسعه پایدار ورزش: مفاهیم، موانع و راهکارها» نشان دادند که رسیدن توسعه پایدار ورزش در راستای توجه به ابعاد اقتصادی، اجتماعی و عوامل نهادی با هدف مشارکت اجتماعی محقق می‌شود. دسته‌بندی موانع پایداری در توسعه ورزش، موانع مدیریتی، ساختاری، محیطی، نگرشی - رفتاری و قانونی - حقوقی بود و راهکارهای توسعه پایدار، تدوین برنامه راهبردی متناسب با تغییرات محیطی، تصویب مصوبات برنامه‌های از طریق نهادهای قانونی و حقوقی از جمله مجلس شورای اسلامی، متناسب ساختن ساختار ورزش با قوانین بین‌المللی و برطرف کردن خلاء قانونی در ورزش از طریق حقوقدانان معرفی شدند.

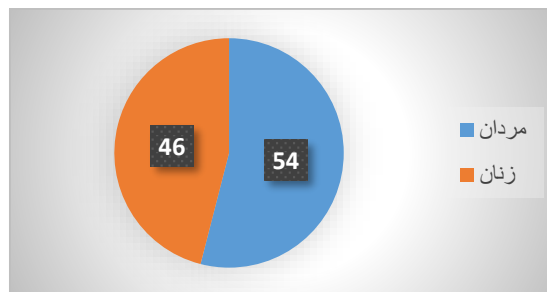
کلیه فعالیت‌های فیزیکی و بدنی انسان را می‌توان ورزش نام برد. افراد می‌توانند گاهی اوقات به صورت منظم ورزش را انجام دهند و از آن برای تناسب اندام، تفریح و سرگرمی استفاده کنند، یا از ورزش به صورت رقابتی بهره گیرند که بر طبق قوانین و مقرراتی یک یا چند برنده در آن مشخص می‌شود. ورزش‌ها با اهداف جسمانی، روانی و اجتماعی انجام می‌گیرند. شروع ورزش با نگاه به فواید بسیار آن، باید از سنین پایین در کودکان شکل گیرد تا در تمامی مراحل زندگی همراه آن‌ها باشد. ورزش، یکی از بهترین فعالیت‌هایی است که می‌توانید برای سلامتی، بهزیستی و افزایش طول عمر خود انجام دهید؛ زیرا ورزش به سالم نگه داشتن سیستم قلبی عروقی، بهبود عملکرد شناختی و بهبود خلق و خو یا خواب افراد کمک می‌کند. با وجود مزایای بسیار زیادی که انجام دادن ورزش و حضور در ورزش همگانی برای مردم یک کشور دارد، رواج فرهنگ بی‌حرکی و راحت‌طلبی در بین افراد جامعه یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش رو در جوامع امروزی است؛ از این‌رو پژوهش حاضر در پی آن است که پاسخ نهایی را برای این پرسش بیان کند که، عوامل توسعه ورزش همگانی از دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت در سال ۱۴۰۲ چیست؟

روش‌شناسی

روش‌شناسی پژوهش، رویکرد کلی از تفکر و مطالعه درباره واقعیت اجتماعی یا پدیده مورد مطالعه را مشخص می‌کند (قاسمی و همکاران، ۱۴۰۰). این پژوهش از نظر هدف به عنوان یک تحقیق کاربردی به شمار می‌رود. پژوهش حاضر از نوع توصیفی - پیمایشی می‌باشد و جمع‌آوری اطلاعات به روش میدانی صورت گرفته است. قلمرو موضوعی این پژوهش در حوزه تربیت بدنی و علوم ورزشی، علی‌الخصوص توسعه ورزش همگانی می‌باشد. قلمرو زمانی جمع‌آوری اطلاعات پژوهش، در فاصله زمانی فروردین ماه سال ۱۴۰۲ الی تیر ماه سال ۱۴۰۲ صورت گرفته است. قلمرو مکانی پژوهش حاضر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت می‌باشد. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای است که بر اساس ۴ عامل اصلی و ۲۲ سؤال طراحی گردیده است. روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه به تأیید ۹ نفر از اساتید تربیت بدنی و علوم ورزشی رسیده است، و پایایی این پرسشنامه نیز با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش گردیده است. طیف مورد استفاده برای پاسخگویی به سؤال‌های پرسشنامه نیز، طیف پنج گزینه‌ای لیکرت می‌باشد. جامعه آماری تحقیق دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت هستند و نمونه آماری مورد نظر با استفاده از جدول کرجسی - مورگان ۲۶۵ نفر تعیین گردید. با اعلام اهداف پژوهش و جلب رضایت دانشجویان، آن‌ها مبادرت به تکمیل پرسشنامه‌ها نمودند. جهت تجزیه و تحلیل آماری پژوهش از آزمون‌های توصیفی و استنباطی و نرم‌افزار SPSS 23 استفاده شده است.

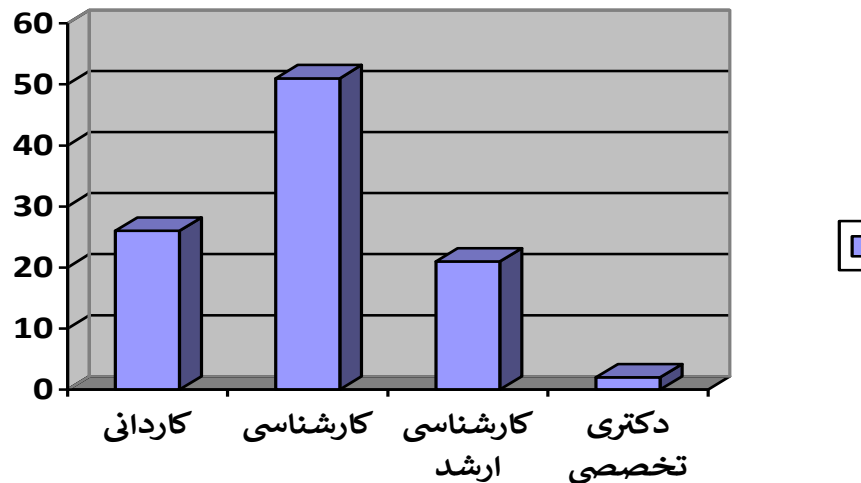
نتایج

بخش نتایج ارائه خلاصه‌ای از یافته‌های پژوهش می‌باشد که داده‌ها و تجزیه و تحلیل آماری پژوهش را ارائه می‌دهد. نتایج این پژوهش آمار توصیفی ویژگی‌های جمعیت شناختی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت در سال ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد که آزمودنی‌های این پژوهش، دانشجویان مرد و زن دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت می‌باشند که ۵۴ درصد را مردان و ۴۶ درصد پاسخ‌دهندگان را زنان تشکیل داده‌اند. ۲۶ درصد این آزمودنی‌ها در مقطع تحصیلی کاردانی و ۵۱ درصد آزمودنی‌ها در مقطع تحصیلی کارشناسی و ۲۱ درصد آزمودنی‌ها در مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد و ۲ درصد آزمودنی‌ها در مقطع تحصیلی دکتری تخصصی مشغول به تحصیل می‌باشند. در شکل (۱). ویژگی‌های جمعیت شناختی جنسیت دانشجویان تربیت بدنی آورده شده است.



شکل ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی جنسیت دانشجویان تربیت بدنی

شکل (۲). ویژگی‌های جمعیت شناختی تحصیلات دانشجویان تربیت بدنی در سال ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد که به تفکیک دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی تربیت بدنی آورده شده است.



شکل ۲. ویژگی‌های جمعیت شناختی تحصیلات دانشجویان تربیت بدنی

آمار استنباطی نتایج پژوهش در جدول (۱) آورده شده است. نتایج با استفاده از آزمون t نشان می‌دهد که عوامل توسعه ورزش همگانی از دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت عبارتند از: اشاعه فرهنگ ورزش همگانی ($\alpha = 0/001$ و $t = 5/68$)؛ حمایت‌های مالی در حوزه ورزش همگانی ($\alpha = 0/001$ و $t = 4/72$)؛ گسترش اماکن ورزشی رایگان ($\alpha = 0/001$ و $t = 6/02$) و بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی ($\alpha = 0/001$ و $t = 5/25$). در ادامه نتایج پژوهش با استفاده از آزمون فریدمن رتبه‌بندی شدند که رتبه‌بندی عوامل توسعه ورزش همگانی از دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت به ترتیب عبارتند از: گسترش اماکن ورزشی رایگان؛ اشاعه فرهنگ ورزش همگانی؛ بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی؛ و حمایت‌های مالی در حوزه ورزش همگانی. در جدول (۲). رتبه‌بندی عوامل توسعه ورزش همگانی از دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی نشان داده شده است.

جدول ۱. آمار استنباطی یافته‌های پژوهش

عوامل بازدارنده	M	Sd	t	Sig.
اشاعه فرهنگ ورزش همگانی	4/05	0/49	5/68	0/001
حمایت‌های مالی در حوزه ورزش همگانی	3/16	0/32	4/72	0/001
گسترش اماکن ورزشی رایگان	4/22	0/18	6/02	0/001
بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی	3/82	0/25	5/25	0/001

جدول ۲. رتبه‌بندی عوامل توسعه ورزش همگانی از دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی

Sig.	Ranking	Mean Rank	عوامل توسعه ورزش همگانی
۰/۰۰۱	۱	۵/۲۶	گسترش اماکن ورزشی رایگان
۰/۰۰۱	۲	۴/۷۰	اشاعه فرهنگ ورزش همگانی
۰/۰۰۱	۳	۴/۳۴	بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی
۰/۰۰۱	۴	۳/۸۸	حمایت‌های مالی در حوزه ورزش همگانی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش، بررسی دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی جهت توسعه ورزش همگانی در سال ۱۴۰۲ بود. نتایج پژوهش نشان داد که عوامل توسعه ورزش همگانی از دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت عبارتند از: اشاعه فرهنگ ورزش همگانی ($\alpha = 0/001$ و $t = 5/68$)؛ حمایت‌های مالی در حوزه ورزش همگانی ($\alpha = 0/001$ و $t = 4/72$)؛ گسترش اماکن ورزشی رایگان ($\alpha = 0/001$ و $t = 6/02$)؛ و بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی ($\alpha = 0/001$ و $t = 5/25$). در ادامه نتایج پژوهش با استفاده از آزمون فریدمن رتبه‌بندی شدند که رتبه‌بندی عوامل توسعه ورزش همگانی از دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت به ترتیب عبارتند از: گسترش اماکن ورزشی رایگان؛ اشاعه فرهنگ ورزش همگانی؛ بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی؛ و حمایت‌های مالی در حوزه ورزش همگانی. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های ترینداد و همکاران (۲۰۲۱)، پورزنگار و همکاران (۱۴۰۱)، خانی و همکاران (۱۴۰۰)، هنری و همکاران (۱۴۰۰)، صادق‌زاده و رضوی (۱۳۹۷)، و قاسمی و همکاران (۱۳۹۴)، هم‌خوانی دارد و در یک راستا می‌باشد. ورزش همگانی علاوه بر کمک بر سلامت جسم و روح مردم و در نتیجه کاهش هزینه‌های درمانی و بهداشتی، دارای کارکردهای بسیار مطلوبی همانند: افزایش همدلی، تقویت همبستگی و مشارکت اجتماعی، تحکیم روابط و پیوندهای جامعه، پیشرفت تحصیلی، و به دنبال آن پیشگیری از بسیاری ناهنجاری‌های اجتماعی و انحرافات اخلاقی است. با شناخت واقعیات موجود در جامعه و عوامل توسعه ورزش همگانی و رفع موانع حضور مردم در ورزش همگانی، می‌توان نسبت به حل مشکلاتی از قبیل: وضعیت سلامت جسمانی و روانی افراد، نحوه گذراندن اوقات فراغت و هدایت ارزش‌ها و هنجارهای رایج جامعه و تعلیم و تربیت بهره‌گیری نمود. ساماندهی و هدف‌گیری مطلوب تمام سازمان‌ها و مسئولان مربوطه برای بسیج نیروها و امکانات در جهت رفع موانع ورزش همگانی، سرمایه‌گذاری مطلوب در حوزه ورزش همگانی، تبلیغات مناسب، استفاده از دانشجویان شاپیسته و متخصص برای آموزش و فرهنگ‌سازی در خصوص توسعه ورزش همگانی، و ضرورت مشارکت در ورزش همگانی برای تمام افراد جامعه، ورزش همگانی را در زنجیره فعالیت‌های روزانه افراد جامعه قرار خواهد داد. به‌نظر می‌رسد با بهره‌گیری از دستاوردهای این پژوهش بتوان، در توسعه ورزش همگانی در سطح شهر رشت بهره برد.

منابع

۱. آذربانی، احمد و کلانتری، رضا. (۱۳۹۳). اصول و مبانی تربیت بدنی و ورزش. تهران: انتشارات آبیژ، ویرایش سوم.
۲. پورزنگار، جلیل؛ رجبی‌نوش آبادی، حسین و علی‌دوست قهفرخی، ابراهیم. (۱۴۰۱). مدل رسانه‌های اجتماعی در توسعه ورزش همگانی. مدیریت و توسعه ورزش.
۳. پورکیانی، محمد؛ حمیدی، مهرزاد؛ گودرزی، محمود و خیبری، محمد. (۱۳۹۴). تحلیل اثرگذاری ورزش حرفه‌ای و قهرمانی بر توسعه ورزش. مطالعات مدیریت ورزشی، شماره ۴۲، صص ۷۲-۵۵.

۴. خانی، فریده؛ بهرامیان، حکیمه؛ یاراحمدی، بتول و نوروزی، مریم. (۱۴۰۰). آسیب‌شناسی راهبردی ورزش همگانی در جزیره کیش و نقش رسانه‌ها. سومین کنفرانس ملی ارتباطات ورزشی: سواد ارتباطی و سواد رسانه‌ای در ورزش، دانشگاه پیام‌نور شیراز.
۵. سمیع‌نیا، مونا؛ پیمانی‌زاد، حسین و جوادی‌پور، محمد. (۱۳۹۲). آسیب‌شناسی راهبردی ورزش همگانی در ایران و ارائه راهکارهای توسعه براساس مدل سوات. مطالعات مدیریت ورزشی. شماره ۲۰. صص ۲۳۸-۲۲۱.
۶. صادق‌زاده، محمدحسن و رضوی، سیدمحمدجواد. (۱۳۹۷). تحلیل انگیزه مشارکت در فعالیتهای ورزش همگانی از دیدگاه مردان و زنان شهر یزد. مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد. دوره ۲۶، شماره ۸، صص ۷۱۶-۷۰۶.
۷. فرهادفر، الهام. (۱۳۹۲). تاریخ تربیت بدنی و ورزش. تهران: انتشارات بامداد کتاب، چاپ چهارم.
۸. قاسمی، حمید؛ تجاری، فرشادو کشگر، سارا. (۱۳۹۴). فعالیتهای رسانه‌ای در ورزش. تهران: بامداد کتاب، چاپ چهارم.
۹. هنری، حبیب؛ مندعلی‌زاده، زینب؛ احسانی، محمد و کوزه‌چیان، هاشم. (۱۴۰۰). توسعه پایدار ورزش: مفاهیم، موانع و راهکارها. فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش، دوره ۱۰، شماره ۱، صص ۱۰-۱.
10. Dowling, F., Fitzgerald, H., & Flintoff, A. (2012). Equity and difference in physical education, youth sport and health: A narrative approach. Routledge.
11. Malcolm, D. (2014). Sport, medicine and health: a research agenda for social scientists.
12. Trindade, N., Xiong, H., Szabo, A., & Swart, k. (2021). Sport and Development in Emerging Nations. Routledge, London and Newyork. <http://taylorandfrancis.com>.

Developing a model of managerial priorities in the development of basic football with an interpretive structural approach

Mohsen Bahadori ¹, Seyed Ehsan Amirhosseni*², Vali Nowzari ³

1. Sports Management Department, Yasouj Branch, Islamic Azad University, Yasouj, Iran
2. Sports Management Department, Yasouj Branch, Islamic Azad University, Yasouj, Iran
3. Associate Professor, Sports Management Department, Arsenjan Branch, Islamic Azad University, Arsenjan, Iran

* Email : mohsen.bahadori60@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to develop a model of managerial priorities in the development of basic football with an interpretive structural approach. The current research was applied in terms of purpose and descriptive in terms of method, which was conducted qualitatively. Sampling was based on a specialized and targeted panel and was equal to 18 people of basic football experts, which was conducted and coded until the theoretical saturation of the semi-structured interview, and then it was checked and screened in the Delphi expert panel. In the second part of the research, the main factors were included in the structural self-interaction questionnaire and were given to the experts to determine the effectiveness of the factors, and based on the frequency percentage of the structural self-interaction table, it was completed and analyzed with the interpretive structural modeling method. The findings showed that 47 factors in the form of 11 main factors of guidance and leadership, planning, interactions and communications, organization, operational processes, rules and regulations, control and monitoring, attracting human resources, improving human resources, organizational motivating factors and opportunities for growth and development Basic football is effective. Also, the leveling results showed that the main factors are placed in seven levels. Attracting expert human resources at the infrastructure level (seventh level) and operational processes and rules and regulations were placed at the first level. It can be said that the empowerment and development of the productivity of technical and specialized human resources, the correct selection of basic athletes, multi-stage selection and screening and the development of skills The technique of talented athletes in the base, while influencing the strengthening of other factors, helps in the development of basic football.

Key words: managerial factors, growth opportunity, basic football, interpretive structural model

تدوین مدل اولویت‌های مدیریتی در توسعه فوتبال پایه با رویکرد ساختاری تفسیری

محسن بهادری^۱، سیداحسان امیرحسینی^{۲*}، ولی نوذری^۳

۱- دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران

۲- دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران

۳- گروه مدیریت ورزشی، واحد ارسنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، ارسنجان، ایران

* Email : mohsen.bahadori60@gmail.com

چکیده

هدف این تحقیق، تدوین مدل اولویت‌های مدیریتی در توسعه فوتبال پایه با رویکرد ساختاری تفسیری بود. پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش، توصیفی بود که به صورت کیفی انجام شد. نمونه‌گیری بر اساس پنل تخصصی و هدفمند و برابر با ۱۸ نفر از خبرگان فوتبال پایه بود که تا حد اشباع نظری مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام و کدگذاری شد و سپس در پنل تخصصی دلفی بررسی و غربالگری شد. در بخش دوم تحقیق، عوامل اصلی در پرسشنامه خودتعاملی ساختاری درج گردید و برای تعیین میزان اثرگذاری و یا اثرپذیری عوامل در اختیار خبرگان قرار گرفت سپس براساس درصد فراوانی جدول خودتعاملی ساختاری تکمیل و با روش مدلیابی ساختاری تفسیری تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد که ۴۷ عامل در قالب ۱۱ عامل اصلی هدایت و رهبری، برنامه‌ریزی، تعاملات و ارتباطات، سازماندهی، فرایندهای عملیاتی، قوانین و مقررات، کنترل و پایش، جذب منابع انسانی، بهسازی منابع انسانی، عوامل انگیزاننده سازمانی و فرصت‌های رشد بر توسعه فوتبال پایه اثرگذار است. همچنین نتایج سطح‌بندی نشان داد، عوامل اصلی در هفت سطح قرار گرفته‌اند. جذب منابع انسانی متخصص در سطح زیربنایی (سطح هفتم) و فرایندهای عملیاتی و قوانین و مقررات در سطح اول قرار گرفتند. می‌توان گفت، توانمندسازی و توسعه بهره‌وری منابع انسانی فنی و تخصصی انتخاب صحیح ورزشکاران پایه، گزینش و غربالگری چند مرحله‌ای و توسعه مهارت‌های فنی ورزشکاران مستعد پایه، ضمن اثرگذاری بر تقویت دیگر عوامل به توسعه فوتبال پایه کمک می‌کند.

واژگان کلیدی: عوامل مدیریتی، فرصت رشد، فوتبال پایه، مدل ساختاری تفسیری

مقدمه

هدف برنامه توسعه ورزش و آموزش به دانش آموزان، افزایش مشارکت در ورزش، شناسایی و توسعه استعدادهای ورزشی، ترویج فرهنگ سبک زندگی سالم و فعال و تقویت انسجام اجتماعی در بین دانش آموزان و به تبع آن در جامعه است. با مرور مبانی نظری و اهداف مندرج در اسناد بالا دستی و راهکارهای ارائه شده در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، هدف توسعه ورزش در مدارس در ایران افزایش علاقه، آگاهی و مشارکت دانش آموزان در ساعت تربیت بدنی، مسابقات و رویدادهای ورزشی و توسعه مسیرهای مشارکت و استعدادیابی در ورزش و در نهایت ارتقاء سواد حرکتی و ترویج سبک زندگی سالم و فعال در دانش آموزان است (آنا و میچلز، ۲۰۱۸). مشارکت در ورزش مدارس آشنایی دانش آموزان با فرهنگ حرکت و مسیری برای ورود به سطوح مختلف ورزش را در پی دارد. به اعتقاد برخی از محققان، ورزش دانش آموزی پایه و اساس توسعه ورزش در سایر سطوح است و تا زمانی که ورزش مدارس توسعه نیابد توسعه در سایر سطوح سخت، دشوار و مقطعی خواهد بود (بلویس و اسمیت، ۲۰۱۰). دانش آموزانی که در تمرین‌های ورزشی پیشرفت می‌کنند، فرصتهایی هم برای حضور در تیم‌های استانی و شرکت در مسابقات ورزشی ملی به دست می‌آورند. این فرصت‌ها قابلیت‌های عملکردی دانش آموزان را به واسطه شرکت در فعالیتهای رقابتی در مقابل دیگر دانش آموزان بهبود می‌دهد (مهرابی و همکاران، ۱۳۹۷). یکی از رشته‌های جذاب و مورد اقبال عمومی، فوتبال است. توسعه فوتبال پایه به افزایش مشارکت در ورزش و پشتوانه سازی برای توسعه فوتبال مهم است.

تمرکز ویژه بر آموزش کودکان و جوانان، به دلیل تأثیری که در تضمین آینده فوتبال در جهان دارد، نزد فیفا از اهمیت بالایی برخوردار است. چشم انداز جدید فیفا شامل سه رکن ترویج بازی فوتبال، محافظت از انسجام آن و فوتبال برای همه است. فیفا در نظر دارد از طریق اجرای برنامه توسعه آینده، فوتبال را به شرکت کنندگان و مناطق جدید معرفی نماید. هم چنین با همکاری فدراسیون‌ها و کنفدراسیون‌های عضو خود، بازی فوتبال را بوسیله افزایش سرمایه گذاری هدفمند برای ذینفعان اختصاصی توسعه خواهد داد (گوهری و همکاران، ۱۳۹۹). فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران نیز به عنوان متولی فوتبال کشور، موظف به اجرای اصول تعیین شده فیفا در زمینه فوتبال پایه است (صمیمی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۸۵). بنابراین یکی از مأموریت‌ها و مسئولیت‌های اصلی نهادهای حاکم بر فوتبال، دادن فرصتهایی برای مشارکت جوانان در رویدادهای سازمان یافته فوتبال است. این سازمان‌ها بر مبنای مناطق جغرافیایی خاص خود (ملی، قاره‌ای و جهانی)، رویدادهای فوتبال جوانان را برای گروه‌های سنی و جنسیتی مختلف طراحی و برگزار می‌نمایند (مرکانجیک^۱ و همکاران، ۲۰۱۶: ۱۱۴). از طرفی نیز داده‌های علمی و تجارب بین المللی نیز نشان می‌دهد که توسعه و ارتقاء فوتبال و کسب مدارج پر افتخار قاره‌ای و جهانی در هر جامعه‌ای، از رهگذر آموزش‌های علمی و حمایت‌های مدیریتی از فوتبال نونهالان و نوجوانان و همچنین پی‌ریزی آکادمی‌های فوتبال پایه باشگاه‌ها صورت می‌گیرد (آئین‌نامه مدارس فوتبال، ۱۳۹۴). در همین رابطه آکادمی‌ها فوتبال در باشگاه‌های لیگ برتر ایجاد شد. مأموریت این آکادمی‌ها، تمرکز بر سیاست گذاری، ساماندهی، راهبری و نظارت بر فوتبال پایه است تا با توانمند سازی و بهسازی مدیران، مربیان و استعدادیابان مدارس فوتبال بتوان با هدایت و پیشبرد فستیوال‌ها، مدارس فوتبال و رویدادهای ورزشی فوتبال زیر ۱۲ سال زمینه توسعه فوتبال پایه را فراهم کرد (حمیدی، ۱۳۹۵). بعلاوه فیفا با اجرای استراتژی‌های مختلف برای انسجام بهتر تمام اعضای جامعه فوتبال با جدیت به دنبال توسعه فوتبال است. در همین راستا نیز بر فوتبال پایه تمرکز نموده است (فیفا، ۲۰۱۶). اما تاکنون در ایران به معنی واقعی به فوتبال پایه توجه نشده است.

در فوتبال کشورهای توسعه یافته، مربیان با تجربه و توانمند در سطوح و رده‌های سنی مختلف فعالیت دارند، اما در فوتبال رده‌های سنی ایران مربیانی بکار گرفته می‌شوند که دانش کمی برای مربیگری در این گروه‌های سنی دارند (عمادی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۱۹). یکی از مشکلات اصلی و اساسی فوتبال ایران، توجه وافر به فوتبال بزرگسالان و کم توجهی به فوتبال پایه بوده است (حمیدی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۰۵). گوهری و همکاران (۱۳۹۹) در تدوین استراتژی توسعه فوتبال به کم

توجهی باشگاه‌ها به توسعه فوتبال پایه و عیدی‌پور و همکاران (۱۳۹۴) به بهره‌گیری اندک از نیروی انسانی متخصص و کمبود مربیان و متخصصان فوتبال پایه اشاره کردند. حسینی و همکاران (۱۳۹۷) بر این باورند که بیشتر کلاس‌ها و مدارس فوتبال در ایران به صورت فصلی است، به این ترتیب که آن‌ها از ابتدای فصل تابستان شروع به کار می‌کنند و در ابتدای سال تحصیلی، مدارس فوتبال، فعالیت خود را به پایان می‌رسانند؛ به عبارت دیگر تعداد مدارس دائمی فوتبال در کشور خیلی کم است و با این روش به موفقیت‌های لازم نخواهند رسید.

بیشتر کشورهای صاحب سبک و پیشرو فوتبال، توجه جدی به فوتبال پایه دارند. در این زمینه نیز تحقیقات اندکی انجام شده است. به عنوان مثال دونکان^۱ و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیقی اشاره کردند که در توسعه فوتبال در رده سنی جوانان، مهارت‌های حرکتی پیش نیازهای موفقیت در توسعه مهارت‌های هدف‌محور هستند و تمرکز مداوم مربیان بر توسعه این مهارت‌ها اهمیت زیادی دارد. ایان جاکوبس^۲ (۲۰۲۰) در برنامه‌های توسعه آکادمی‌های فوتبال اشاره کردند که برنامه‌ریزی‌های آکادمی‌های فوتبال پایه ضمن کمک به توسعه مهارت‌های مدیریتی از طریق بکارگیری ساختارهای مناسب به اعتماد به نفس جوانان فوتبالیست و رشد و توسعه مهارت‌های فنی آن‌ها کمک کرده است. سوگیاما^۳ و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش خود یکی از دلایل موفقیت فوتبال پایه ژاپن را فعالیت‌های نظام‌مند ۴۷ هیأت فوتبال در ۸ منطقه در چارچوب برنامه استراتژیک بلندمدت توسعه فوتبال پایه می‌دانند. مک دونالد^۴ (۲۰۱۰) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که جو انگیزشی و لذت، نقش اساسی در رشد فردی شرکت‌کنندگان در ورزش دارد که توسط مربی و برنامه‌های او جهت پیدا می‌کند.

خجسته اقبال و همکاران (۱۴۰۱) در بررسی وضعیت توسعه فوتبال پایه کشور دریافتند که در تمامی مؤلفه‌های ساختار گرسروتز در فدراسیون فوتبال از قبیل دانش مربیان، آموزش و تجربه یادگیری مربیان و مدیران، امکانات و زیرساخت‌های مدارس فوتبال، سازماندهی رویدادها، مالی و بازاریابی و دستیابی به اهداف از وضعیت مطلوب برخوردار نیست. همچنین اولویت‌بندی مؤلفه‌های پژوهش نشان داد که بالاترین رتبه مربوط به مؤلفه دانش مربیان و پایین‌ترین رتبه نیز مربوط به مؤلفه مالی و بازاریابی بود. عباسی و همکاران (۱۴۰۰) در تحلیل محیط توسعه فوتبال پایه در آموزش و پرورش به رشد فوتبال در سایر کشورها به دلیل استفاده از پتانسیل بالای فوتبال مدارس، کم توجهی به توسعه فوتبال سطوح پایه در هیأت‌های فوتبال استانی و باشگاه‌های فعال ایران، فقدان سیستم مناسب ارتقای مربیان فوتبال برای کمک به توسعه فوتبال پایه اشاره و تعامل و انعقاد تفاهم نامه بین فدراسیون ورزش دانش آموزی و فدراسیون فوتبال برای توسعه فوتبال پایه را پیشنهاد کردند. پوینده‌کیا و معماری (۱۳۹۹) در تحقیقی بیان کردند که فرآیند استعدادیابی و پرورش استعداد در فوتبال آلمان (توسعه فوتبال پایه) شامل ۴ مرحله است: رشد و پرورش پایه؛ رشد و پرورش استعداد؛ رشد و پرورش نخبه؛ فوتبال حرفه‌ای یا قهرمانی. به منظور اثربخشی این برنامه، همکاری نزدیکی میان فدراسیون فوتبال، سازمان لیگ، دولت، دانشگاه‌های علوم ورزشی، هماهنگ کنندگان، باشگاه‌های حرفه‌ای، باشگاه‌های آماتور منطقه، انجمن‌های ایالتی و منطقه‌ای، مدارس آموزش و پرورش، تیم‌های ملی، مربیان آلمان، کمیته آکادمی‌ها، آکادمی‌های جوانان، آکادمی فوتبال محلی و بین‌المللی، پایگاه‌های استعدادیابی، مراکز پیشرفت بازیکن، مدارس فوتبال نخبه، کمپ‌های فوتبال، اتحادیه بازیکنان حرفه‌ای فوتبال، ایجاد شده است.

یکی از مهمترین راهکارهای توسعه فوتبال، تمرکز بر فوتبال پایه است. به طوری که اگر سرمایه‌گذاری و اقدامات مطلوب و مناسب در زمینه‌های دیگر از قبیل خصوصی سازی باشگاه‌ها، توسعه زیرساخت‌ها، برگزاری منظم لیگ، استانداردسازی تجهیزات، توسعه و بهره‌وری منابع انسانی و غیره انجام شود اما به فوتبال پایه توجه جدی نشود، نتیجه مطلوب حاصل نخواهد شد. از طرفی، مرور مطالعات پژوهشگران حاکی از این است که در ایران، اعم از فدراسیون فوتبال، هیأت‌های فوتبال و باشگاه‌ها توجه جدی به فوتبال پایه نمی‌شود و طی دهه‌های اخیر تیم‌های ملی ایران در رده‌های سنی امید، جوانان

1. Duncan

2. Ian Jacobs

3. Sugiyama

4. MacDonald

و نوجوانان، روند ناپایداری را طی کرده است. این در حالی است که در بسیاری از کشورها از جمله کشورهای پیشرو فوتبال به فوتبال پایه اهمیت زیادی داده‌اند و با پرورش استعدادهای فوتبال و پشتوانه‌سازی به موفقیت‌های چشمگیری دست یافته‌اند و به توسعه پایدار در فوتبال دست یافته‌اند. از اینرو این دغدغه وجود دارد که چنانچه همچون گذشته به فوتبال پایه و پرورش استعدادها توجه جدی نشود با توجه به سرمایه‌گذاری فزاینده رقبا، موقعیت فعلی فوتبال پایه ایران بیش از پیش تضعیف شود و کسب مقام‌ها و افتخارات این رشته ورزشی را با چالش جدی مواجه نماید و حتی موفقیت نسبی فعلی فوتبال بزرگسالان به دلیل ضعف در پشتوانه‌سازی نیز متزلزل خواهد شد. بنابراین انجام این تحقیق ضرورت داشت. از اینرو تحقیق حاضر به در بخش اول به دنبال شناسایی عوامل توسعه فوتبال پایه در ایران و در بخش دوم به دنبال تعیین اولویت‌های اقدام بود تا مدیران در فعالیت‌های توسعه فوتبال پایه با خیال آسوده‌تر و با اطمینان بیشتری اقدام کنند.

روش شناسی

روش پژوهش، توصیفی-پیمایشی و به لحاظ هدف، کاربردی است که به شیوه کیفی انجام شد. داده‌های پژوهش به صورت مطالعه اسنادی، اینترنتی، نظرخواهی از خبرگان (نمونه کیفی پژوهش) و هم‌چنین روش پرسشنامه در زمینه شناسایی عوامل مدیریتی مؤثر بر توسعه فوتبال پایه ایران انجام شد. جامعه آماری این پژوهش خبرگان و صاحب‌نظران فوتبال پایه کشور بودند که تعداد ۱۸ نفر از آن‌ها به عنوان مشارکت‌کنندگان، براساس تخصص، تجربه، تسلط نظری، دسترسی و تمایل به صورت غیر تصادفی و هدفمند و همچنین با بهره‌گیری از روش گلوله برفی انتخاب شدند (۵ نفر از مدیران و صاحب‌نظران کمیته جوانان و استعدادیای فدراسیون فوتبال ۲ تن از مرکز ملی فوتبال ایران، ۴ نفر از خبرگان و صاحب‌نظران فوتبال در هیأت‌های فوتبال استان‌ها، ۳ نفر از مدیران و مربیان برجسته باشگاه‌های سطح اول فوتبال کشور و ۴ نفر از اساتید مدیریت ورزشی دانشگاه). داده‌های پژوهش به صورت مطالعه کتابخانه‌ای، اینترنتی، روش پرسشنامه و همچنین نظرخواهی از مشارکت‌کنندگان به صورت مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته به‌دست آمد. به این صورت که داده‌های حاصل از مرور ادبیات و مصاحبه‌های باز با مشارکت‌کنندگان، با روش تحلیل محتوا و کدگذاری باز، مفاهیم اولیه استخراج شد (۲۶ مفهوم از ادبیات پیشینه و ۳۳ مفهوم از متن مصاحبه‌ها که در مجموع ۵۹ مفهوم بود). شایان ذکر است پس از چندین بار مرور ادبیات پیشینه، متن مصاحبه‌ها و کدگذاری‌ها، برای استحکام داده‌ها و رفع سوگیری‌های احتمالی، متن مصاحبه‌ها و ادبیات پیشینه در اختیار دو کدگذار دیگر به غیر از گروه تحقیق و مشارکت‌کنندگان قرار گرفت و مجدداً کدگذاری‌ها چک و بررسی شد و در همین فرایند اصلاحات جزئی انجام شد. همچنین به‌منظور راستی‌آزمایی و بازنگری کدهای احصا شده، متن مصاحبه‌ها و پیشینه تحقیق به ۵ نفر از مصاحبه‌شوندگان برگشت داده شد تا نظر خود را اعلام کنند و مشخص شود، مفاهیمی که مد نظر مصاحبه‌شوندگان بوده استخراج شده است یا خیر. در مرحله بعد، کدها توسط گروه تحقیق یکسان‌سازی و جمع‌بندی شد. سپس مفاهیم اولیه توسط گروه تحقیق یکسان‌سازی و جمع‌بندی گردید و تعداد کدهای جمع‌بندی شده به ۵۵ کد (مفهوم) کاهش یافت. سپس پنل دلفی تشکیل گردید و داده‌های جمع‌بندی شده جهت بازنگری، ویرایش و اصلاح در اختیار اعضای پنل دلفی قرار گرفت. در مرتبه اول، پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها، نظرات اصلاحی داده شد و پس از جمع‌بندی نظرات اصلاحی پنل دلفی، تعداد مفاهیم به ۵۰ مورد کاهش یافت، در واقع، عوامل کم اهمیت و یا بی‌ارتباط حذف شد. در ادامه برای بازنگری در مرتبه دوم مجدداً پرسشنامه در اختیار اعضای پنل دلفی قرار گرفت و ویرایش‌های لازم انجام شد و موارد مشابه یکسان‌سازی شد و تعداد عوامل مدیریتی مؤثر بر توسعه فوتبال پایه به ۴۹ مورد کاهش داده شد و در مرحله سوم، با حذف ۲ مورد از کدها در ویرایش و بازنگری توسط اعضای پنل دلفی، اثرگذاری ۴۷ عامل مورد توافق کلی اعضا قرار گرفت. در مرتبه چهارم، ترتیب و اهمیت عوامل و دسته‌بندی آن‌ها در قالب ۱۱ عا مدیریتی انجام و پرسشنامه تهیه گردید. روایی پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اساتید مدیریت ورزشی (اعم از اساتید عضو هیأت علمی دانشگاه‌ها و اساتید حق‌التدریس شاغل در سازمان‌های ورزشی) که آشنا و صاحب نظر در فوتبال پایه کشور بودند، تأیید شد.

در بخش دوم تحقیق به منظور ساختاردهی عوامل و تعیین اولویت‌های تصمیم‌گیری و اقدام، روش مدل‌سازی ساختاری تفسیری انتخاب شد. زیرا مدل ساختاری تفسیری سیستم پیچیده سازمانی را به چند زیر سیستم تبدیل می‌کند و با تعیین

میزان هدایت‌گری و هدایت‌پذیری هر یک از متغیرها، اولویت‌های اقدام را برای مسئولان مشخص می‌کند (عمادی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۷۷). به همین منظور تعداد ۱۱ عامل اصلی مؤثر بر توسعه فوتبال پایه در جدول ماتریس خود تعاملی ساختاری درج شد و به صورت پرسشنامه در اختیار نمونه کیفی پژوهش (خبرگان) قرار گرفت و از آنان درخواست شد که مؤلفه‌ها را دو به دو به صورت زوجی مقایسه کنند به این صورت که چنانچه عامل I بر عامل J تاثیر می‌گذارد حرف V، در صورتی که عامل J بر عامل I تاثیر می‌گذارد حرف A، اگر تاثیر دو طرفه هست حرف X و در صورتی که مقایسه ارتباط دو عامل، هیچ‌کدام بر دیگری تاثیر نمی‌گذارد حرف O بنویسند. در ادامه برای تعیین روابط علی-معلولی عوامل، از روش مدل سازی ساختاری-تفسیری استفاده شد. این روش دارای چهار گام به شرح زیر است:

گام اول، بر اساس نظر اکثریت نمونه کمی پژوهش، جمع‌بندی نتایج داده‌های پرسشنامه ماتریس خود تعاملی به عنوان نظر نهایی در جدول مربوطه درج گردید. در گام دوم، نمادهای تعاملی ساختاری به صفر و یک تبدیل شدند. در گام سوم به منظور تعیین سطح هر یک از مؤلفه‌ها، برای هر یک از آن‌ها مجموعه خروجی (دسترسی)، ورودی (پیش‌نیاز) و اشتراک‌ها تعیین شد. تغییری که مجموعه خروجی و عناصر مشترک آن کاملاً یکسان بود، در سطح اول جای گرفت. پس از تعیین متغیرهای سطح اول، به منظور تعیین سطح دوم، متغیرهای سطح اول را از جدول حذف کرده و با بقیه متغیرها جدول بعدی تشکیل شد. در جدول دوم نیز همانند جدول اول، متغیر سطح دوم مشخص شد و این کار تا تعیین سطح همه متغیرها ادامه یافت. در نهایت ماتریس استاندارد تشکیل شد و در گام چهارم، با توجه به سطوح تعیین شده، مدل ساختاری تفسیری تحقیق حاضر، ترسیم شد.

یافته‌ها

نتایج نشان داد که از تعداد ۱۸ مشارکت‌کننده، ۳۳/۳۳ درصد (۶ نفر) زن و ۶۶/۶۷ درصد (۱۵ نفر) مرد بودند. ۳۳/۳۳ درصد (۶ نفر) از مشارکت‌کنندگان دارای مدرک دکترا، ۵۰ درصد (۹ نفر) دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۱۶/۶۷ درصد (۳ نفر) دارای کارشناسی بودند. ۹۴/۴۴ درصد (۱۷ نفر) دارای سابقه بیش از ده سال و ۵/۵۶ درصد (۱ نفر) از خبرگان، کمتر از ده سال سابقه مدیریت در فوتبال پایه داشتند.

با بررسی اسنادی و نظرخواهی از خبرگان و نیز به کمک روش دلفی، جهت طراحی الگوی مدیریتی اثرگذار بر توسعه فوتبال پایه ۱۱ عامل اصلی و ۴۷ عامل فرعی شناسایی گردید. فهرست آن‌ها در جدول شماره ۱ درج گردیده است.

جدول ۱. عوامل مدیریتی توسعه فوتبال پایه ایران

عوامل اصلی	عوامل فرعی
هدایت و رهبری	توسعه تعامل و همکاری بین مدارس فوتبال و کمیته‌های استعدادیابی
	ایفای نقش فدراسیون در توسعه فوتبال پایه در باشگاه‌ها و رده‌های ملی
	همکاری بین کمیته استعدادیابی و آکادمی‌های فوتبال پایه با خانواده‌ها
	ایجاد همدلی و همراهی بین مسئولین و مدیران کلان ورزشی در ارتقاء فوتبال پایه
برنامه‌ریزی	تعیین مأموریت و چشم‌انداز فوتبال پایه
	تحلیل محیطی توسعه فوتبال پایه
	تدوین برنامه عملیاتی و بلند مدت در توسعه فوتبال پایه
	تدوین برنامه‌های آموزشی و تمرینی بر مبنای اهداف بلند مدت و کوتاه مدت باشگاه‌ها
	بومی سازی برنامه توسعه فوتبال کشورهای پیشرو در فوتبال
تعاملات و ارتباطات	تعامل با آموزش و پرورش در استعدادیابی و پرورش استعدادها
	انعقاد تفاهم‌نامه با فدراسیون ورزش‌های دانش آموزی در همسوسازی مسابقات فوتبال پایه
	توسعه تعامل و انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با کشورهای صاحب سبک فوتبال در توسعه فوتبال پایه
سازماندهی	ایجاد و توسعه آکادمی فوتبال پایه در چارت سازمانی باشگاه‌ها
	راه‌اندازی مجدد آکادمی ملی فوتبال ایران

ایجاد چند آکادمی و ایجاد مخزن استعداد در نقاط مختلف کشور	
احیاء و تقویت طرح آسیاویژن در هیأت‌های فوتبال استان‌ها	
برگزاری تورنمنت‌های مختلف در مدارس فوتبال	فرایندهای عملیاتی
توسعه کمی و کیفی تمرینات مختلف آموزشی فوتبال پایه	
توسعه کمی و کیفی برگزاری رویدادهای فوتبال پایه	
افزایش رویدادهای فوتبال پایه مختص دختران	
پیاده سازی اصول برنامه‌های آموزشی در تمرینات و مسابقات	
توجه به آیین نامه و اساسنامه فیفا و AFC در فوتبال پایه	قوانین و مقررات
توجه به مقررات و مصوبات فدراسیون فوتبال در زمینه مدیریت استعداد و توسعه فوتبال پایه	
تدوین شاخص‌های ارزیابی در توسعه فوتبال پایه	کنترل و پایش
ارزیابی وضع موجود و مطلوب فوتبال پایه	
تربیت ممیزین ارزیابی	
افزایش ارزیابی‌های میدانی در فوتبال پایه	
جذب و بکارگیری منابع انسانی متخصص، مستعد و توانمند فنی و مدیریتی در فوتبال پایه	جذب منابع انسانی
افزایش تعداد مربیان و داوران فوتبال پایه	
توانمندسازی مدرسان مربیگری و داوری فوتبال پایه	بهسازی منابع انسانی
توسعه حرفه‌ای مربیان ویژه فوتبال پایه مطابق با استانداردهای فیفا	
دوره‌های آموزشی ویژه فوتبال پایه	
آموزش مربیگری برای زنان	
مدیریت استعداد مربیان فوتبال پایه	
توسعه بهره‌وری فنی، مدیریتی و تخصصی فوتبال پایه	
تخفیف برای فوتبال‌بست‌های نخبه در پرداخت هزینه‌های ثبت نام مدارس فوتبال	عوامل انگیزاننده سازمانی
سازوکارهای نظام ارتقای مدیران و مربیان موفق فوتبال پایه	
امنیت شغلی برای مربیان در رده پایه فوتبال	
نگرش مثبت مدیران باشگاه‌ها به فوتبال پایه	
برگزاری جشنواره‌های لذت بخش و نشاط آور در فوتبال پایه	
برپایی اردوهای تفریحی-آموزشی	
سازوکارهای تشویقی برای کودکان و نوجوانان فوتبال‌بست تراز اول	
پوشش رسانه‌ای فوتبال کودکان و نوجوانان	
جوایز نقدی قابل توجه برای باشگاه‌های برتر لیگ‌ها و یا مسابقات رده‌های پایه	
انتخاب صحیح ورزشکاران پایه برای باشگاه‌ها (انتخاب اولیه بین سنین ۶ الی ۱۲ سالگی)	فرصت‌های رشد
گزینش و غربالگری چند مرحله‌ای برای شناسایی افراد مستعد سطح پایه	
توسعه مهارت‌های فنی ورزشکاران مستعد پایه	

جهت بررسی و سطح بندی و تعیین ارتباط عوامل از روش مدلسازی ساختاری تفسیری استفاده شد. ابتدا جهت تشکیل ماتریس تعامل ساختاری یک ماتریس ۱۱ در ۱۱ شامل عوامل اصلی در اختیار خبرگان قرار داده شد. آن‌ها بر اساس اصول زیر ماتریس را تکمیل کردند. سپس بر اساس نظر اکثریت، جدول خودتعاملی ساختاری تکمیل گردید. نتایج در جدول شماره ۲ درج گردیده است.

جدول ۲. ماتریس خود تعاملی ساختاری عوامل مدیریتی توسعه فوتبال پایه ایران

۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۰	
X	X	A	O	O	X	X	A	A	A		۱	جذب منابع انسانی
V	X	O	X	O	X	X	O	O			۲	فرصت‌های رشد
V	V	V	A	X	X	O	A				۳	عوامل انگیزاننده سازمانی
x	V	x	O	O	V	V					۴	بهسازی منابع انسانی

X	A	A	A	O	A						۵	فرایندهای عملیاتی
X	X	A	A	X							۶	کنترل و پایش
X	A	A	A								۷	قوانین و مقررات
V	V	A									۸	سازماندهی
V	V										۹	برنامه‌ریزی
X											۱۰	تعاملات و ارتباطات
											۱۱	هدایت و رهبری

برای به دست آوردن ماتریس دست یابی، نمادهای تعاملی ساختاری بر حسب قواعد زیر به صفر و یک تبدیل شدند. حرف A در ورودی I به صفر و در ورودی J به یک، حرف V در ورودی I به یک و در ورودی J به صفر، حرف X در ورودی I و J به یک و O در ورودی I و J به صفر تبدیل شد. سپس به منظور تفکیک نتایج به دست آمده از نظرات خبرگان تحقیق، قدرت نفوذ (امتیاز ۱ به دست آمده از سطر) میزان وابستگی (امتیاز ۱ به دست آمده از ستون) مشخص گردید. نتایج در جدول شماره ۳ درج شده است.

جدول ۳. ماتریس دسترسی نهایی عوامل مدیریتی توسعه فوتبال پایه ایران

کد	عوامل	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	نفوذ
۱	جذب منابع انسانی	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۵
۲	فرصت‌های رشد	۱	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۷
۳	عوامل انگیزاننده سازمانی	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۸
۴	بهبودی منابع انسانی	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۹
۵	فرایندهای عملیاتی	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۴
۶	کنترل و پایش	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۰	۰	۱	۱	۸
۷	قوانین و مقررات	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱	۴
۸	سازماندهی	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۷
۹	برنامه‌ریزی	۱	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۸
۱۰	تعاملات و ارتباطات	۱	۱	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۸
۱۱	هدایت و رهبری	۱	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۱	۱	۹
		۹	۴	۵	۳	۹	۱۰	۷	۴	۴	۹	۱۱	

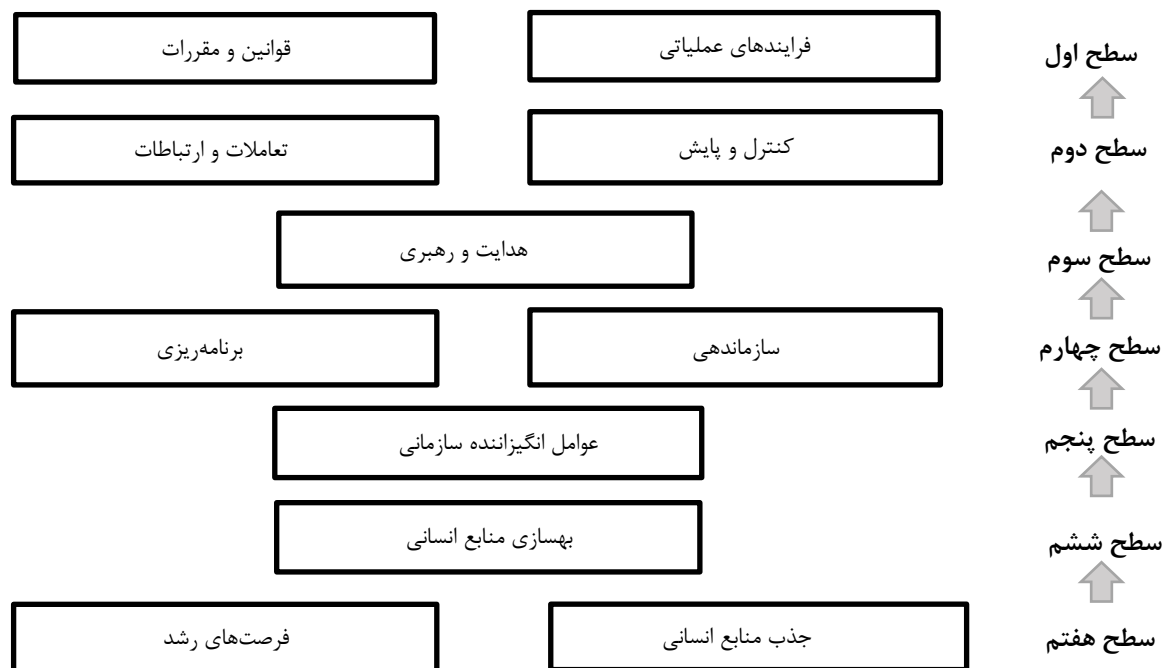
برای تعیین سطح، با استفاده از ماتریس دستیابی مجموعه قابل دستیابی (خروجی) و مجموعه پیش نیاز (ورودی) و عناصر مشترک برای هر عامل تعیین شد. در اولین جدول تکرار، آن عامل، که مجموعه خروجی و عناصر مشترک آن یکسان باشد در سطح اول قرار می‌گیرد. سپس عوامل سطح اول از جدول حذف و با بقیه متغیرهای باقی مانده جدول بعدی تشکیل می‌شود. در جدول دوم نیز همانند جدول اول متغیر سطح دوم مشخص می‌شود. این کار را تا تعیین سطح همه متغیرها ادامه داده می‌شود. سپس ماتریس استاندارد تشکیل می‌شود. نتایج تعیین سطوح عوامل مدیریتی توسعه فوتبال پایه ایران در جدول شماره ۴ درج شده است.

جدول ۴. تعیین سطوح عوامل مدیریتی توسعه فوتبال پایه ایران

سطوح	کد	خروجی‌ها	ورودی‌ها	اشتراک‌ها	سطح
	۱	۱،۵،۶،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۵،۶،۹،۱۰،۱۱	۱،۵،۱۰،۱۱	
	۲	۱،۲،۵،۶،۸،۱۰،۱۱	۲،۵،۶،۱۰	۲،۵،۶،۱۰	
	۳	۱،۳،۵،۶،۷،۸،۹،۱۰،۱۱	۳،۴،۶،۷،۸	۳،۶،۷	
	۴	۱،۳،۴،۵،۶،۹،۱۰،۱۱	۴،۹،۱۱	۴،۹،۱۱	

۱	۱،۲،۵،۶،۱۱	۱،۳،۴،۵،۶،۹،۱۰،۱۱	۱،۲،۵،۶،۱۱	۵	سطح ۱
	۱،۲،۳،۶،۷،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۴،۶،۷،۸،۹،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۵،۶،۷،۱۰،۱۱	۶	
۱	۳،۶،۷،۱۱	۳،۶،۷،۸،۹،۱۰،۱۱	۳،۶،۷،۱۱	۷	
	۳،۸	۲،۳،۸،۹	۳،۵،۶،۷،۸،۱۰،۱۱	۸	
	۱،۹	۱،۳،۴،۹	۱،۵،۶،۷،۸،۹،۱۰،۱۱	۹	
	۱،۲،۶،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۴،۶،۸،۹،۱۰،۱۱	۱،۲،۵،۶،۷،۱۰،۱۱	۱۰	
	۱،۶،۷،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۴،۵،۶،۸،۹،۱۰،۱۱	۱،۶،۷،۱۰،۱۱	۱۱	
	۱،۹،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۴،۶،۹،۱۰،۱۱	۱،۶،۱۰،۱۱	۱	سطح ۲
	۲،۶،۱۰	۲،۶،۱۰	۱،۲،۶،۸،۱۰،۱۱	۲	
	۳،۶،۱۳	۳،۴،۶،۸	۱،۳،۶،۹،۱۰،۱۱،۱۲	۳	
	۴،۹،۱۱	۴،۹،۱۱	۱،۳،۴،۶،۹،۱۰،۱۱	۴	
۲	۱،۲،۳،۶،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۴،۶،۸،۹،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۶،۱۰،۱۱	۶	
	۳،۸،۱۴	۲،۳،۸،۹	۳،۶،۸،۱۰،۱۱	۸	
	۱،۹	۱،۳،۴،۹	۱،۶،۸،۹،۱۰،۱۱	۹	
۲	۱،۲،۶،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۴،۶،۸،۹،۱۰،۱۱	۱،۲،۶،۱۰،۱۱	۱۰	سطح ۳
	۱،۶،۱۰،۱۱	۱،۲،۳،۴،۶،۸،۹،۱۰،۱۱	۱،۶،۱۰،۱۱	۱۱	
	۱،۹،۱۱	۱،۲،۳،۴،۶،۹،۱۱	۱،۱۱	۱	
	۲	۲	۱،۲،۸،۱۱	۲	
	۳	۳،۴،۸	۱،۳،۹،۱۱	۳	
	۴،۹،۱۱	۴،۹،۱۱	۱،۳،۴،۹،۱۱	۴	
	۳،۸	۲،۳،۸،۹	۳،۸،۱۱	۸	
	۱،۹	۱،۳،۴،۹	۱،۸،۹،۱۱	۹	سطح ۴
۳	۱،۱۱	۱،۲،۳،۴،۸،۹،۱۱	۱،۱۱	۱۱	
	۱،۹	۱،۲،۳،۴،۹	۱،۱۴	۱	
	۲	۲	۱،۲،۸	۲	
	۱،۳	۱،۳،۴،۸	۱،۳،۹	۳	
	۴،۹	۴،۹	۱،۳،۴،۹	۴	
۴	۳،۸	۲،۳،۸،۹	۳،۸	۸	
۴	۱،۹	۱،۳،۴،۹	۱،۹	۹	سطح ۵
	۱	۱،۲،۳،۴	۱	۱	
	۲	۲	۱،۲	۲	
۵	۱،۳	۱،۳،۴	۱،۳	۳	
	۱،۴	۱،۴	۱،۳،۴	۴	
	۱	۱،۲،۴	۱،۱۴	۱	سطح ۶
	۲	۲	۱،۲	۲	
۶	۱،۴	۱،۴	۱،۴	۴	
۷	۱	۱،۲	۱	۱	سطح ۷
۷	۲	۲	۱،۲	۲	

مدل ساختاری تفسیری عوامل مدیریتی توسعه فوتبال پایه ایران بر حسب سطوح حاصل شده در جدول شماره ۴ به ترتیب از بالا به پایین تنظیم شده‌اند. در پژوهش حاضر مؤلفه‌ها در ۷ سطح در شکل شماره ۱ نمایش داده شده است.



شکل ۱. مدل ساختاری تفسیری عوامل مدیریتی توسعه فوتبال پایه ایران

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این تحقیق، ارائه چارچوب عوامل مدیریتی در توسعه فوتبال پایه با رویکرد ساختاری تفسیری بود. یافته‌ها نشان داد ۴۷ عامل در قالب هدایت و رهبری، برنامه‌ریزی، تعاملات و ارتباطات، سازماندهی، فرایندهای عملیاتی، قوانین و مقررات، کنترل و پایش، جذب منابع انسانی، بهسازی منابع انسانی، عوامل انگیزاننده سازمانی و فرصت‌های رشد به‌عنوان عوامل مدیریتی بر توسعه فوتبال پایه اثرگذار است. هرچند ممکن است مدیران از اغلب عوامل مدیریتی توسعه فوتبال پایه آگاهی داشته باشند، اما در عین حال شاید برخی عوامل از دید آن‌ها پنهان بوده و در این تحقیق آشکار شده و بینش جدیدی به مدیران خواهد داد که در جای خود بسیار ارزشمند است. از طرفی، تمرکز و توجه همزمان به همه عوامل دشوار است و مدیران را در فرایندهای اجرایی توسعه فوتبال پایه دچار سردرگمی می‌شوند. بنابراین تعیین عواملی که از ویژگی اثرگذاری بالاتری نسبت به بقیه دارند از اهمیت زیادی برخوردار است تا در وهله اول به آن‌ها پرداخته شود. بنابراین به همین منظور در این تحقیق، برای تعیین اولویت‌های اقدام و تصمیم از تکنیک مدلسازی ساختاری تفسیری استفاده شده است. یافته‌های مدل ساختاری تفسیری نشان داد، عوامل در هفت سطح قرار گرفته‌اند. در ادامه به بررسی سطوح به‌دست آمده پرداخته می‌شود.

نتایج نشان داد در سطح اول مدل ساختاری تفسیری فرایندهای عملیاتی و قوانین و مقررات قرار گرفته‌اند. وگیاما و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش خود یکی از دلایل موفقیت فوتبال پایه ژاپن را فعالیت‌های نظام‌مند ۴۷ هیأت فوتبال در ۸ منطقه در چارچوب برنامه استراتژیک بلندمدت توسعه فوتبال پایه می‌دانند که با یافته‌های این تحقیق همخوان است. در دیگر تحقیقات به این دو عامل اشاره نشده است. شاید دلیل این فقدان همخوانی این است که ساختار فوتبال، فعالیت‌های سالانه و اساسنامه‌ها از جمله اقداماتی است که حتماً باید اجرا شود و در تحقیقات به این دو پرداخته نشده است. به هر حال توجه به آئین نامه‌ها اساسنامه و مقررات و مصوبات فدراسیون فوتبال در زمینه مدیریت استعداد و توسعه فوتبال پایه الزامی است و به‌هیچ وجه نباید مورد بی‌توجهی قرار گیرد. چرا که ممکن است خسارتی برای فوتبال به‌همراه داشته باشد. همچنین ضروری است توسعه کمی

و کیفی تمرینات مختلف آموزشی فوتبال پایه، پیاده سازی اصول برنامه‌های آموزشی در تمرینات و مسابقات و توسعه کمی و کیفی برگزاری رویدادهای فوتبال پایه در دستور کار مدیران قرار گیرد.

بر اساس یافته‌ها به ترتیب در سطوح میانی، کنترل و پایش و تعاملات و ارتباطات در سطح دوم، هدایت و رهبری در سطح سوم، سازماندهی و برنامه‌ریزی در سطح چهارم، عوامل انگیزاننده سازمانی در سطح پنجم و بهسازی منابع انسانی در سطح ششم قرار گرفته‌اند. این یافته‌ها با یافته‌های ایان جاکوبس (۲۰۲۰)، سوگیاما و همکاران (۲۰۱۷)، مک دونالد (۲۰۱۰)، خجسته اقبال و همکاران (۱۴۰۱) و پوینده‌کیا و معماری (۱۳۹۹) همخوان است. مؤلفه‌های سطوح میانی از کنش و واکنش مطلوبی برخوردارند. هرچند که این مؤلفه‌ها در اولویت‌های اقدام و تصمیم مدیران قرار ندارند، اما ضرورت دارد به اقتضای زمان و موقعیت مناسب، مورد توجه و اقدام قرار گیرند. چه بسا بی‌توجهی به متغیرهای سطوح میانی خسارات جبران ناپذیری به سیستم وارد نماید. چرا که نسبت به مؤلفه‌های بالای مدل، نقش هدایتگری را ایفا می‌کنند، ضمن این که از سطوح پایین‌تر اثر می‌پذیرند. به هر حال لازم است، فرصت‌های برابر رشد بازیکنان، توسعه بهره‌وری فنی و مدیریتی منابع انسانی، توسعه تعامل با خانواده‌ها و دیگر ذینفعان و کمک به ایجاد نگرش مثبت خانواده‌ها نسبت به فوتبال مد نظر مدیران قرار گیرد.

در پایین‌ترین سطح مدل تحقیق جذب منابع انسانی و فرصت‌های رشد در سطح هفتم که پایین‌ترین و اثرگذارترین سطح است قرار گرفته است. این یافته‌ها با یافته‌های خجسته اقبال و همکاران (۱۴۰۱) و پوینده‌کیا و معماری (۱۳۹۹) همخوان است. عوامل پایین‌ترین سطح در مدلسازی ساختاری تفسیری از بالاترین میزان اثرگذاری بر دیگر عوامل برخوردارند. از اینرو ضرورت دارد در اولویت اول اقدام مدیران قرار بگیرد. بنابراین در توسعه فوتبال پایه ایران ضرورت دارد در وهله اول نسبت به جذب و بکارگیری منابع انسانی متخصص و افزایش تعداد مربیان و داوران فوتبال پایه اقدام شود. مربیان متخصص استعدادیاب و استعدادپرور کمک زیادی به توسعه فوتبال خواهد کرد. همچنین لازم است گزینش و غربالگری چند مرحله‌ای برای شناسایی افراد مستعد سطح پایه در دستور کار مدیران باشگاه‌ها، کمیته جوانان فدراسیون فوتبال و هیأت‌ها قرار گیرد تا استعدادهای واقعی شناخته شود و پرورش یابند و حق کودک و نوجوانی تضییع نشود. چنانچه مربیان متخصص و با دانش و مهارت فنی مطلوب وجود داشته باشند، مهارت‌های فنی ورزشکاران مستعد پایه با سهولت بیشتری توسعه خواهند یافت.

امروزه اهمیت فوتبال بر کسی پوشیده نیست و توسعه روزافزون این رشته ورزشی توجه مردم، رسانه‌ها، دولتمردان و سرمایه‌گذاران را به خود جلب کرده است. در ایران هم سرمایه‌گذاری‌های قابل توجهی در فوتبال شده است. اما همچنان تمرکز مسئولان بر فوتبال بزرگسالان (لیگ برتر و دسته اول و تیم ملی بزرگسالان) است و توجه چندانی به فوتبال پایه نشده است. بنابراین ضرورت داشت تا مدل توسعه فوتبال پایه و تعیین اولویت‌های اقدام ارائه گردد تا با تمرکز بر مؤلفه‌های مدل و دستیابی به آن، مدیران فوتبال را در توسعه فوتبال پایه یاری نماید.

یافته‌های تحقیق حاضر نشان داد که برنامه‌ریزی بر توسعه فوتبال پایه اثرگذار است. بنابراین پیشنهاد می‌شود تا کمیته جوانان فدراسیون فوتبال و باشگاه‌های مطرح فوتبال ایران، نسبت به تدوین برنامه استراتژیک توسعه فوتبال پایه و اجرای آن اقدام لازم را انجام دهند. همچنین بر اساس یافته‌ها عوامل انگیزاننده سازمانی یکی دیگر از مؤلفه‌هایی است که بر توسعه فوتبال پایه اثرگذار است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد ضمن ایجاد سازوکارهای نظام ارتقای مدیران و مربیان موفق فوتبال پایه و سازوکارهای تشویقی برای کودکان و نوجوانان فوتبالیست تراز اول، برای باشگاه‌های برتر که مقام‌های اول تا سوم را در سطح کشور کسب می‌کنند، جوایز نقدی قابل توجه در نظر گرفته و پرداخت گردد تا باشگاه‌ها نیزه کافی برای پرداختن به فوتبال پایه و سرمایه‌گذاری در رده‌های سنی فوتبال داشته باشند.

منابع

۱. آیین نامه مدارس فوتبال (۱۳۹۴). فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، آکادمی ملی فوتبال ایران پیش نویس اساسنامه آکادمی ملی فوتبال ایران. فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران.

۲. پوینده کیا، م؛ معماری، ژ؛ رضایی بندری، ع. (۱۳۹۹) از شناسایی استعداد تا بازی در رقابت‌های تیم ملی و لیگ‌های حرفه‌ای: مورد مطالعه فوتبال آلمان، مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۷(۲)، ۲۸۷-۳۱۲.
۳. حسینی، م. (۱۳۹۷) ارتباط شیوه اعمال قدرت مربیان با وفاداری و اثربخشی تیمی بازیکنان پایه در آکادمی‌های فوتبال استان تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران، صص ۲۰-۲۴.
۴. حمیدی، م. (۱۳۹۵) تدوین برنامه استراتژیک آکادمی ملی فوتبال و طراحی نقشه استراتژیک آن با روش های BSC و ISM، رساله دکتری مدیریت ورزشی، پردیس بین المللی کیش، دانشگاه تهران.
۵. حمیدی، م؛ حمیدی، م؛ خیبری، م؛ سجادی، س. ن. (۱۳۹۹) طراحی سلسله مراتبی و علت و معلولی نقشه استراتژی آکادمی ملی فوتبال با روش مدل سازی ساختاری تفسیری، نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۸(۱)، ۲۰۵-۲۱۷.
۶. توسعه فوتبال پایه کشور براساس برنامه فوتبال گرسروتز، مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۲۱(۵۶)، ۹۱-۱۱۰.
۷. صمیمی، و؛ سیف الهی، ع؛ مرادی برزل آباد، ف؛ محمدزاده، آ. (۱۴۰۰) بررسی چالش‌های راهیابی بازیکنان رده‌های پایه استان سمنان به تیم‌های ملی فوتبال، دوفصلنامه جامعه شناسی ورزش، ۷(۱۷)، ۱۸۵-۱۹۸.
۸. عباسی، ش؛ الهی، ع؛ حمیدی، م. (۱۴۰۱) تحلیل محیط و ارائه راهبردهای توسعه فوتبال در نظام آموزش و پرورش ایران، مطالعات راهبردی جامعه شناختی در ورزش، ۱۱(۱)، ۵۷-۶۷.
۹. عمادی، سمیه؛ گوهری، ظهرا؛ جبّاری، غلامرضا (۱۴۰۰) طراحی نقشه استراتژی آموزشی مربیان فوتبال ایران، علوم ورزش، دوره ۱۳، شماره ۴۲، صص ۱۷۷-۱۹۷.
۱۰. عمادی، م؛ کمالی، ف؛ حسینی، ه. (۱۳۹۵) تحلیل عوامل مؤثر بر کارایی مربیان در رده‌های پایه فوتبال ایران، مطالعات مدیریت ورزشی، ۹(۳۵)، ۱۱۹-۱۳۶.
۱۱. عیدی‌پور، ک؛ خزایی، ع. ا؛ آرین، آ. (۱۳۹۴). "چالش‌ها و موانع توسعه فوتبال در استان های غرب کشور"، مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۲(۵)، ۵۱-۵۸.
۱۲. گوهری، ظ؛ حمیدی، م؛ امیرحسینی، س. ا. (۱۳۹۹) طراحی نقشه استراتژیک و جاری سازی سند راهبردی فدراسیون فوتبال با رویکردهای BSC و ISM، رساله دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج.
۱۳. مهرابی، امین؛ امیرعزندی مریم؛ امیرعزندی، فاطمه. (۱۳۹۸). بهبود ورزش مدارس و تربیت بدنی در مدرسه. مجله رشد تربیت بدنی، انتشارات و فناوری آموزشی، ۱۹(۲)، ۲۸-۳۲.
14. Anna H, Michalis S., (2018). School-based sports development and the role of NSOs as 'boundary spanners': benefits, disbenefits and unintended consequences of the Sporting Schools policy initiative. Sport, Education and Society, 23(4), 367-380
15. Bloyce, D., A. Smith. (2010). Youth Sports Development: Physical Education School Sport and Community Club Links. In Sport Policy and Development: An Introduction .edited by D. Bloyce and A. Smith. London: Routledge
16. Duncan, M J., Weldon, A., Barnett, L., Lander, N. (2022) Perceptions and practices of fundamental movement skills in grassroots soccer coaches, International Journal of Sports Science, 17(4),761-771.
17. Fédération Internationale de Football Association (2016). Our strategy, <https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are>, 2018, Dec, 14.
18. Fédération Internationale de Football Association (2018). History of football- The origins, <https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/the-game>, Dec, 4.
19. Ian Jacobs, J. (2020) An Investigation of Best Practices in Youth Development Programmes at Selected Football Academies in the Western Cape, thesis, epartment of Sport, Recreation and Exercise Science in the Faculty of Community and Health Sciences at the University Of the Western Cape.

20. MacDonald D J (2010). The role of enjoyment, motivational climate, and coach training in promoting the positive development of young athletes, Kinesiology theses for the degree of Doctor of Philosophy, Queen's University, Canada.
21. Mrkonjic M, Poli R, Boillat C, Marston K (2016), "Comparing youth football worldwide: Lessons and proposals for the regular organization of youth football competitions", Global Football Development, 1(3), 114 – 128.
22. Sugiyama M, Khoo S & Hess R (2017). Grassroots football development in Japan, The International Journal of the History of Sport, 34(17), 1854-1871.

The relationship between emotional creativity and mental health with the mediating role of life skills: boarding school girls in the second secondary school of Khorram Abad city

Abdollah Bagheri ^{1*}, Zahra Tannah ², Mohammad Noorahmadi ³, Amin Jamshidi ⁴,
Tayyaba Piri ⁵

1. PhD in Sports Physiology, General Department of Education, Lorestan Province, Khorramabad

2. Assistant Professor, Department of Educational Psychology, Islamic Azad University, Khorramabad branch, Khorramabad, Iran

3. Master's Degree in Educational Management, General Directorate of Education, Lorestan Province, Khorramabad

4. Master of Physical Education, General Department of Education, Lorestan Province, Khorramabad

5. Master's Degree in Clinical Psychology, Department of Education, Lorestan Province, Khorramabad

[* Email : abdollah.bagheri@ymail.com](mailto:abdollah.bagheri@ymail.com)

Abstract

The purpose of this research was to investigate the relationship between emotional creativity and mental health of female boarding students of the second secondary school in Khorram Abad, taking into account the mediating role of life skills. The research method was descriptive-correlation. The statistical population of the study included all the female students of the second secondary boarding schools in Khorram Abad, equal to 1287 people, and based on the Morgan table, 300 people were selected as a sample by cluster random sampling method. Data collection tools included Saatchi et al.'s life skills questionnaires (1389), general health by Goldberg (1972) and emotional creativity by Avril and Thomas Knowles (1991). Data were analyzed with Pearson's correlation coefficient and structural equations using SPSS and AMOS software version 24. Based on data analysis, there is a significant relationship between emotional creativity and life skills with mental health ($P < 0.01$). Also, the direct paths of this research were significant and the indirect paths of emotional creativity through the mediating role of life skills on students' mental health were significant. Finally, the final research model had a good fit ($RMSEA = 0.062$ and $P\text{-value} < 0.05$) and 35% of the variance of mental health was explained by emotional creativity with the mediating role of life skills. Therefore, it can be concluded that the studied variables have a theoretical intersection and paying attention to the effect of these variables on the mental health of female students living in boarding schools can be used in future planning and fill the gaps.

Key words: emotional creativity, life skills, mental health, boarding school girls

رابطه بین خلاقیت هیجانی با سلامت روان با نقش میانجی مهارت‌های زندگی: دانش‌آموزان دختر شبانه‌روزی‌های متوسطه دوم شهر خرم آباد

عبداله باقری^{۱*}، زهرا تنها^۲، محمد نوراحمدی^۳، امین جمشیدی^۴، طیبه پیری^۵

۱. دکترای فیزیولوژی ورزش، اداره کل آموزش پرورش، استان لرستان، خرم آباد
۲. استادیار گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خرم آباد، خرم آباد، ایران
۳. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، اداره کل آموزش پرورش، استان لرستان، خرم آباد
۴. کارشناسی ارشد تربیت بدنی، اداره کل آموزش پرورش، استان لرستان، خرم آباد
۵. کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، اداره کل آموزش پرورش، استان لرستان، خرم آباد

* Email : abdollah.bagheri@ymail.com

چکیده

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین خلاقیت هیجانی با سلامت روان دانش‌آموزان دختر شبانه‌روزی‌های متوسطه دوم شهر خرم آباد با در نظر گرفتن نقش میانجی مهارت‌های زندگی بود. روش پژوهش توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری مورد مطالعه شامل کلیه دانش‌آموزان دختر شبانه‌روزی‌های متوسطه دوم شهر خرم آباد برابر با ۱۲۸۷ نفر بود که بر اساس جدول مورگان ۳۰۰ نفر به عنوان به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسش‌نامه‌های مهارت‌های زندگی ساعتچی و همکاران (۱۳۸۹)، سلامت عمومی توسط گلدبرگ (۱۹۷۲) و خلاقیت هیجانی آوریل و توماس نولز (۱۹۹۱) بود. داده‌ها با ضریب همبستگی پیرسون و معادلات ساختاری و با استفاده از نرم افزار SPSS و AMOS نسخه ۲۴ تحلیل شد. بر اساس تحلیل داده‌ها، بین خلاقیت هیجانی و مهارت‌های زندگی با سلامت روان رابطه معنی‌داری وجود دارد ($P < 0/01$). همچنین، مسیرهای مستقیم این پژوهش معنی‌دار شدند و مسیرهای غیرمستقیم خلاقیت هیجانی از طریق نقش میانجی مهارت‌های زندگی بر سلامت روان دانش‌آموزان معنی‌دار بود. در نهایت، مدل نهایی پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار بود ($RMSEA = 0/062$ و $P\text{-value} < 0/05$) و ۳۵ درصد واریانس سلامت روان به وسیله خلاقیت هیجانی با نقش میانجی مهارت‌های زندگی تبیین شد. بنابراین، می‌توان نتیجه‌گیری کرد که متغیرهای مورد مطالعه دارای تلاقی تئوریکی بوده و توجه به تأثیر این متغیرها در سلامت روان دانش‌آموزان دختر ساکن در شبانه‌روزی‌ها می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های آتی به کار رفته و خلاءها را پوشش دهد.

واژه‌های کلیدی: خلاقیت هیجانی، مهارت‌های زندگی، سلامت روان، دانش‌آموزان دختر شبانه‌روزی‌ها

مقدمه

بهداشت و سلامت روان به عنوان یکی از ارکان سلامتی، لازمه یک زندگی مفید، مؤثر و رضایت بخش فردی است. سازمان بهداشت جهانی (۲۰۱۷) سلامت روان را به عنوان حالتی از بهزیستی که در آن فرد توانمندی خود را شناخته، از آن‌ها به نحو مؤثر و مولد استفاده کرده و برای اجتماع خویش مفید است، تعریف می‌کند و آن را به عنوان حالت کلی آسایش و کامیابی زیستی و روانی در نظر می‌گیرد. به طور کلی، بهداشت روان ایجاد سلامت روان به وسیله پیشگیری از ابتلاء به بیماری‌های روانی، کنترل عوامل مؤثر بر بروز آن، تشخیص زودرس، پیشگیری از عوامل ناشی از برگشت بیماری‌های روانی و ایجاد محیط سالم در برقراری روابط صحیح انسانی است (یوفف و همکاران، ۲۰۲۰). سلامت روانی به عنوان یکی از نیازهای اجتماعی نیز مطرح می‌شود و از اساسی‌ترین محورهای ارزیابی سلامت جوامع مختلف به شمار می‌رود چرا که عملکرد مطلوب جامعه مستلزم برخورداری از افرادی است که از حیث سلامتی و بهداشت روانی در وضعیت مطلوبی قرار داشته باشند (پلاک و همکاران، ۲۰۲۰). برخی از عوامل در کاهش یا افزایش سلامت روان افراد جامعه مؤثر هستند که به طور کلی، در دو دسته عامل فردی و گروهی قرار می‌گیرند (سلمی و همکاران، ۲۰۲۲).

زیربنای بسیاری از رفتارهای زمینه ساز سلامت روان، با توجه به تحقیقات انجام گرفته روی فعالیت‌های مغز و پاسخ‌های داده شده، هیجانات می‌باشند که می‌توانند به صورت خلاقیت هیجانی اتفاق بیفتند و مستلزم رها شدن از واکنش‌های هیجانی معمول و خلق واکنش‌های هیجانی بدیع هستند (آیسویک، هافمن و کافمن، ۲۰۲۳). همچنین، می‌توانند به صورت توانایی تجربه و بیان ترکیبی از هیجانات ناهشیار عمل کنند (میسلی و کستلفرانچی، ۲۰۱۹). هرچه ابزار این پاسخ‌ها به صورت خلاقانه‌تر، کاربردی‌تر و همسو با نیازهای جامعه و گروه مورد تعامل باشد، فرد راه بازتری برای پیشرفت اجتماعی، عاطفی و روانی خود دارد (آوریل و توماس نولز، ۱۹۹۵). مفهوم خلاقیت هیجانی را آوریل (۱۹۹۹) مطرح کردند که شامل ابعاد چهارگانه و به معنای ابراز خود به طور صادقانه (آمادگی هیجانی) به روشی جدید (بداعت و نوآوری) که بر اساس آن خطوط فکری فرد بسط یافته (اصالت) و روابط میان فردی او افزایش می‌یابد (اثربخشی). مطابق این تعریف، بداعت، اثربخشی و صداقت سه عنصر اصلی محسوب می‌شوند (پذیرچارنسک، سپارچ و نگانگ، ۲۰۲۰). پژوهش‌های مرتبط با خلاقیت هیجانی نشان داده‌اند که افراد با خلق مثبت و سلامت روان شناختی، در بهتر انجام دادن و یکپارچه نمودن اطلاعات و همین‌طور حل خلاقانه مسائل، کارآمدتر هستند (لانگ، که، فانگ، لی و هانگ، ۲۰۲۲). آوریل و توماس نولز، بیان می‌کنند که پاسخ‌های هیجانی خلاق درجه‌ها و انواع گوناگون دارند. در پایین‌ترین سطح، خلاقیت هیجانی کاربرد مؤثر هیجانات موجود پیشین را شامل می‌شود، که در یک فرهنگ مورد پذیرش متداول است. در بالاترین سطح شامل شکل‌گیری و رشد شکل جدیدی از هیجان براساس تغییر در باورها و قواعدی است که بر اساس آن هیجان‌ها شکل می‌گیرند و استوار می‌شوند (ترنکا، زاهرادنیک و کوسکا، ۲۰۱۶). آمادگی و آگاهی هیجانی در ارائه پاسخ‌های مؤثر و کارآمد به موقعیت‌ها و مقابله با شرایط جدید، نقش دارد (فریرا، مارتینسون و تالیک، ۲۰۲۰). از نظر آوریل انسان در طول زندگی خود از والدین، معلمان و همسالان خود می‌آموزد که چگونه هیجان‌های خود را ابراز کنند (هارگروس، ۲۰۰۰). خلاقیت هیجانی توانایی تجربه و بیان بدیع، مؤثر و اصیل، ترکیبی از هیجانات است. افراد مستعد بروز هیجانات خلاقانه که دارای سلامت روان بالایی هستند، بیش از سایرین برای شناخت هیجانات زمان می‌گذارند، تلاش می‌کنند و توجه و دقت بیشتری به هیجانات خود و دیگران دارند (ارکیبی و رم-ولاسویچ، ۲۰۱۹).

برخی از مطالعات رابطه بین خلاقیت هیجانی و سلامت روان را مورد بررسی قرار داده‌اند. کوسکا، ترنکا، مانا و نیکلای (۲۰۲۰) در فراتحلیلی که در ارتباط با خلاقیت هیجانی انجام دادند نشان دادند که سلامت روان یکی از متغیرهایی است که در ارتباط با خلاقیت هیجانی مورد توجه محققان بوده و رابطه این دو متغیر قابل تأیید است. ارکیبی و رم-ولاسویچ (۲۰۱۹)

مطالعه‌ای با هدف بررسی رابطه خلاقیت هیجانی و سلامت روان در افراد دچار آسیب بعد از سانحه انجام دادند. بر اساس نتایج این مطالعه، بین خلاقیت هیجانی با سلامت روان و استرس بعد از رویداد رابطه معنی‌دار وجود داشت. ژای و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه خود نشان دادند که خلاقیت هیجانی سلامت روان افراد مبتلا به کووید ۱۹ را بهبود بخشیده است. لانگ و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه خود به بررسی رابطه بین خلاقیت و بهزیستی روان‌شناختی به‌عنوان یکی از عوامل دخیل در سلامت روان پرداختند. بنابراین، بین خلاقیت هیجانی و سلامت روان رابطه وجود دارد. حال سوال اینجاست که چه متغیر یا متغیرهایی می‌توانند رابطه این دو متغیر را میانجی‌گری کنند؟

بر این اساس، یکی دیگر از خصوصیات فردی که می‌تواند بر سلامت روان تأثیرگذار باشد، مهارت‌های زندگی است (ماو و همکاران، ۲۰۲۲؛ هانگ، چن، گرین، چانگ و وی، ۲۰۱۹) که از جهاتی با خلاقیت هیجانی در ارتباط است (کوسکا و همکاران، ۲۰۲۰؛ ساراونکومار، ۲۰۲۰). اصطلاح مهارت‌های زندگی آن نوع توانایی‌های شناختی، عاطفی و عملی است که برای موفقیت و احساس شادمانی در زندگی روزمره معمولی و عادی مورد نیاز می‌باشند. همچنین، هدف آن افزایش توانایی‌های روانی - اجتماعی و در نهایت، پیشگیری از ایجاد رفتارهای آسیب‌زننده به بهداشت و سلامت و ارتقاء سطح سلامت روان افراد است (قاسمیان و کومار، ۲۰۱۷). این مهارت‌ها عبارتند از: تصمیم‌گیری، حل مسئله، تفکر خلاق، تفکر نقاد، توانایی برقراری ارتباط موثر، ایجاد و حفظ روابط بین فردی، خودآگاهی، همدلی کردن، مقابله با هیجان‌ها و راهبردهای مقابله با استرس (ساعتچی و همکاران، ۱۳۸۹).

وجود ارتباط بین خلاقیت هیجانی، مهارت‌های زندگی و سلامت روان در بسیاری از مطالعات مورد بررسی قرار گرفته است، به‌عنوان مثال، گلشانی، گل محمد نژاد بهرامی و اقدسی (۱۳۹۳) در مطالعه خود نشان دادند که آموزش مهارت‌های زندگی می‌تواند سلامت روان را ارتقاء ببخشد. ساداتی فیروز آبادی و یوسفی (۱۳۹۸) در مطالعه خود نشان دادند که سبک‌های مقابله‌ای به‌عنوان یکی از انواع مهارت‌های زندگی می‌تواند خلاقیت هیجانی را پیش بینی کند. کاظمی، گرمارودی، شکیبازاده و یکانی نژاد (۱۳۹۶) به این نتیجه دست یافتند که بین متغیرهای خودآگاهی، تصمیم‌گیری و سن با سلامت روان رابطه وجود دارد. جسی و جایاچیترا (۲۰۲۳) در مطالعه خود نشان دادند که مهارت‌های زندگی می‌تواند سطح بهزیستی روان‌شناختی و سلامت روان زنان شرکت‌کننده در مطالعه را بالا ببرد. لاهتی و همکاران (۲۰۲۳) در مطالعه خود عوامل مؤثر بر سلامت روان دانش‌آموزان مقطع ابتدایی را بررسی کردند. یکی از عواملی که شناسایی شد آموزش مهارت‌های زندگی بود که تأکید ویژه‌ای بر تفکر خلاق در آن وجود داشت.

به‌طور کلی، ماهیت خلاقیت ایجاد شادابی و نوعی رضایت از خود است که منجر به بهزیستی و نوعی سرزندگی می‌شود که عاملی اساسی در بهبود سلامت روان افراد به‌ویژه دانش‌آموزان است (فولر و لی، ۲۰۲۰). از سوی دیگر، هنگامی که یک فرد با یک موقعیت هیجانی رو به رو می‌شود، صرف داشتن احساس خوب و خوش بینی برای کنترل هیجان کافی نیست، بلکه وی نیاز دارد که در این موقعیت‌ها بهترین کارکرد شناختی نیز داشته باشد (مک رای، ۲۰۱۶). در اصل در تنظیم هیجان به تعامل بهینه‌ای از شناخت و هیجان جهت مقابله با شرایط منفی نیاز است، چرا که افراد با هر موقعیت و شرایطی که مواجه می‌شوند آن را تفسیر می‌کنند و تفسیرهای شناختی تعیین‌کننده واکنش‌های افراد است (لانگر و همکاران، ۲۰۲۰). داشتن مهارت‌های زندگی در واقع نوعی شناخت است که موقعیت‌شناسی وجه الزام‌آور آن است. از این رو، هدف اصلی سازمان بهداشت جهانی (۲۰۱۷) از طرح مهارت‌های زندگی در زمینه سلامت روان این است که جوامع مختلف نسبت به گسترش، به‌کارگیری و ارزیابی برنامه آموزش مهارت‌های زندگی متمرکز بر رشد تولدانی‌های روانی به‌ویژه در کودکان و نوجوانان اقدام نمایند و با توجه به نقش مهم مدارس در تأمین بهداشت روانی دانش‌آموزان، برنامه آموزش مهارت‌های زندگی روش مؤثری در جهت رشد شخصیت سالم و تأمین و حفظ سلامت روان تلقی می‌شود.

از این‌رو، انجام مطالعاتی که بتواند عوامل مرتبط با سلامت روان را شناسایی کند ضرورت دارد و نوعی خلاء محسوب می‌شود. از سوی دیگر، جامعه آماری این مطالعه دانش‌آموزان ساکن در شبانه‌روزی هستند که با توجه به ماهیت خاص مکان زندگی این دانش‌آموزان، بررسی عوامل در ارتباط با سلامت روان دارای حساسیت و ویژگی‌های منحصر به فرد خواهد بود که در این مطالعه توجه ویژه‌ای به آن خواهد شد. با توجه به آنچه گفته شد مطالعه حاضر بر آن است که این سوال پاسخ دهد که

چه ارتباطی بین خلاقیت هیجانی و سلامت روان با نقش میانجی مهارت‌های زندگی در دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم ساکن در شبانه‌روزی‌های شهر خرم‌آباد وجود دارد؟

روش شناسی

این تحقیق از نظر ماهیت موضوع، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری در این تحقیق شامل کلیه دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم ناحیه دو شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ می‌باشد که در شبانه‌روزی‌ها زندگی می‌کنند. با استناد به گزارش واحد آمار و بودجه اداره آموزش و پرورش تعداد این دانش‌آموزان ۱۲۸۷ نفر می‌باشد. برای انتخاب نمونه آماری از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است و حجم نمونه با استناد به جدول کرجسی و مورگان ۲۹۱ نفر از جامعه آماری انتخاب شدند که به دلیل جلوگیری از ریزش احتمالی نمونه در جریان اجرای پژوهش، ۳۰۰ نفر به عنوان نمونه نهایی در نظر گرفته شدند. در نهایت، پرسش‌نامه‌های زیر اجرا شدند:

پرسش‌نامه خلاقیت هیجانی آوریل و توماس نولز (۱۹۹۱): این پرسش‌نامه توسط آوریل و توماس نولز (۱۹۹۱) طراحی و اعتباریابی شده است. این آزمون حاوی ۳۰ گویه است. در این پرسش‌نامه چهار خرده مقیاس آمادگی، نوآوری، اثربخشی و اصالت سنجیده می‌شود. از ۳۰ گویه مذکور ۷ مورد با آمادگی هیجانی (۱-۷)، ۱۴ مورد به نوآوری (سوال‌های ۸ تا ۲۱)، ۵ مورد به اثربخشی (۲۲ تا ۲۶) و ۴ مورد به اصالت (۲۷ تا ۳۰) مربوط می‌شود و ۲ مورد (۱۱ و ۲۹) از ۳۰ گویه آزمون به طور معکوس نمره‌گذاری می‌شود. طیف مورد استفاده در پرسش‌نامه بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت می‌باشد (شامل: کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) در جدول زیر نشان داده شده است. نمره‌گذاری در یک طیف پنج درجه‌ای لیکرت تنظیم شده‌اند (آوریل، ۱۹۹۹). پاسخ‌دهنده در هنگام پاسخ‌گویی باید در بیان احساسات و تجربه هیجانات و اندیشه، خود را با یک فرد معمولی مقایسه کند و گزینه (۵) را هنگامی علامت بزند که گویه درباره او کاملاً صدق می‌کند و گزینه (۱) را هنگامی علامت بزند که شدیداً مخالف گویه است یا به عبارتی درباره او صدق نمی‌کند. در پژوهش هاشمی (۱۳۸۸) پایایی کل آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ و ۰/۸۴ و ضرایب پایایی خرده مقیاس‌های آمادگی ۰/۶۴، نوآوری ۰/۸۵ و اثربخشی/اصالت ۰/۷۱ برآورد شد. همچنین در پژوهش کاظمی و شفقی (۱۳۹۰) با استفاده از روش دو نیمه سازی ضریب پایایی ۰/۸۲ به دست آمد. برای محاسبه روایی پرسش‌نامه از روش تحلیل عاملی و همبستگی با آزمون‌های مشابه استفاده کرد که بر اساس تحلیل عاملی به جای چهار بعد سه بعد به دست آمد. ابعاد اثربخشی و اصالت باهم تشکیل یک عامل را دادند (جوکار و البرزی، ۱۳۸۸). میزان آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه در مطالعه حاضر ۰/۸۹ به دست آمد.

پرسش‌نامه مهارت‌های زندگی ساعتچی و همکاران (۱۳۸۹): پرسش‌نامه مهارت‌های زندگی توسط ساعتچی و همکاران (۱۳۸۹) ساخته شد. این پرسش‌نامه شامل ۴۰ گویه می‌باشد که بر مبنای طیف پنج تایی لیکرت «خیلی زیاد»، «زیاد»، «تا حدی»، «کم» و «خیلی کم» تنظیم گردیده است. که دارای ۱۰ خرده مقیاس (آموزش خود آگاهی گویه‌های ۱ تا ۴، داشتن هدف در زندگی گویه‌های ۵ تا ۸، مهارت مربوط به ارتباطات انسانی گویه‌های ۹ تا ۱۲، روابط بین فردی گویه‌های ۱۳ تا ۱۶، مهارت تصمیم‌گیری گویه‌های ۱۷ تا ۲۰، بهداشت و سلامت روان ۲۱ تا ۲۴، مهارت در حل مسئله گویه‌های ۲۵ تا ۲۸، مهارت مشارکت و همکاری گویه‌های ۲۹ تا ۳۲، تفکر خلاق گویه‌های ۳۳ تا ۳۶ و تفکر انتقادی گویه‌های ۳۷ تا ۴۰) می‌باشد. میزان اعتبار پرسش‌نامه توسط سازنده با استفاده از روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۹۶ گزارش شده است. آلفای کرونباخ پرسش‌نامه در مطالعه حاضر ۰/۸۵ به دست آمد.

پرسش‌نامه سلامت عمومی گلدبرگ (۱۹۷۲): پرسش‌نامه سلامت عمومی اولین بار توسط گلدبرگ (۱۹۷۲) تنظیم گردید. فرم ۲۸ سؤالی این پرسش‌نامه توسط گلدبرگ و هیلر (۱۹۷۹)، از طریق اجرای روش تحلیل عاملی روی فرم بلند آن طراحی شده است. سؤالات این پرسش‌نامه به بررسی وضعیت روانی فرد در یک ماهه اخیر می‌پردازد و شامل نشانه‌هایی مانند افکار و احساسات نابهنجار و جنبه‌هایی از رفتار قابل مشاهده است که بر موقعیت اینجا و اکنون تأکید دارد. پرسش‌نامه ۲۸ سؤالی سلامت عمومی از ۴ خرده آزمون تشکیل شده که هر کدام از آن‌ها دارای ۷ سؤال است. سؤالات هر خرده آزمون به ترتیب و پشت سر هم آمده است، به نحوی که سؤال ۱ تا ۷ مربوط به خرده آزمون

نشانه‌های جسمانی، سؤال ۸ تا ۱۴ مربوط به خرده آزمون اضطراب و بی‌خوابی، سؤال ۱۵ تا ۲۱ مربوط به خرده آزمون اختلال در کارکرد اجتماعی و سؤال ۲۲ تا ۲۸ مربوط به خرده آزمون افسردگی است. تمام گویه‌های پرسش‌نامه سلامت عمومی دارای ۴ گزینه هستند. شیوه نمره گذاری لیکرت است که بر اساس این شیوه، گزینه های آزمون به صورت (۱، ۲، ۳، ۴) نمره گذاری می‌شوند و در نتیجه، نمره کل یک فرد از صفر تا ۸۴ متغیر خواهد بود. در هر دو روش نمره‌گذاری، نمره کمتر بیانگر بهداشت روانی بهتر است. چان (۱۹۸۵) پس از اجرای پرسش‌نامه روی ۷۲ دانشجو در هنگ کنگ، ضریب همسانی درونی این پرسش‌نامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش کرد. تقوی (۱۳۸۷) پایایی پرسش‌نامه سلامت عمومی را بر اساس سه روش بازآزمایی، دو نیمه کردن و آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار داد که به ترتیب، ضرایب پایایی ۰/۹۳، ۰/۷۰ و ۰/۹۰ را به‌دست آورد. میزان آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه در مطالعه حاضر ۰/۸۲ به‌دست آمد.

در این پژوهش، برای برآورد ضرایب اثر و شاخص‌های برازش مدل از روش برآورد حداکثر درست‌نمایی استفاده شد. نرمال بودن داده‌ها از مهم‌ترین مفروضه‌های این روش برآورد است. همچنین، خطی بودن روابط (وسترن و گوره، ۲۰۰۶) و عدم همخطی متغیرهای پیش‌بین از دیگر مفروضه‌های این روش هستند.

یافته‌ها

جدول ۱. تعداد، کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	تعداد	بیشینه	کمینه	میانگین	انحراف استاندارد
سلامت روان	۳۰۰	۱۵	۱۰	۱۲/۵۹	۲/۶۱۳
خلاقیت هیجانی	۳۰۰	۹۰	۵۰	۷۰/۶۱	۸/۶۱۶
مهارت‌های زندگی	۳۰۰	۱۴۰	۸۰	۱۱۰	۲۲/۹۴۲

پیش‌فرض‌های مدل‌یابی معادلات ساختاری

نرمال بودن تک‌متغیره و چندمتغیره

برای انجام معادلات ساختاری به شیوه پارامتریک، پیش‌فرض نرمال بودن داده‌ها و متغیرها لازم است. برای سنجش نرمال بودن تک‌متغیره داده‌ها از «چولگی» و «کشیدگی» و برای بررسی نرمال بودن چندمتغیره داده‌ها از شاخص «مردیا» بهره برده شده است.

جدول ۲. نتیجه آزمون چولگی، کشیدگی و شاخص مردیا برای نرمال بودن تک‌متغیره و چندمتغیره توزیع نرمال

متغیرهای پژوهش		چولگی		کشیدگی	
سلامت روان	خلاقیت هیجانی	مهارت‌های زندگی	نرمال بودن چندمتغیره (Multivariate)	نسبت بحرانی: ۱/۰۵۲	ضریب مردیا: ۲/۴۸۱
آماره	خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد
-۰/۱۰۴	۰/۱۳۰	۰/۱۳۰	۰/۱۳۰	-۱/۷۰۲	۰/۲۶۰
۰/۳۸۳	۰/۱۳۰	۰/۱۳۰	۰/۱۳۰	-۱/۴۹۷	۰/۲۶۰
۰/۳۷۱	۰/۱۳۰	۰/۱۳۰	۰/۱۳۰	-۱/۴۲۴	۰/۲۶۰

جدول ۲ نتیجه آزمون چولگی و کشیدگی برای نرمال بودن توزیع نرمال را نشان می‌دهد که مقدار چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش در بازه (۲- تا ۲) قرار دارد. بنابراین، توزیع تمامی متغیرهای پژوهش نرمال است. همچنین، همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود قدر مطلق «ضریب مردیا» برای هر متغیر از میزان استاندارد یعنی ۲/۵۸ کمتر است، از این رو، متغیرهای پژوهش دارای توزیع نرمال چندمتغیره هستند و می‌توان از معادلات ساختاری استفاده کرد و نتایج حاصل از این آزمون‌های آماری قابل اطمینان است.

مفروضه استقلال خطاها

جدول ۳. نتایج آزمون دوربین واتسون برای استقلال خطاها متغیرهای پیش‌بین و میانجی

مدل‌های پژوهش	دوربین واتسون (خودهمبستگی)
سلامت روان	۱/۶۵۱
خلاقیت هیجانی	۱/۷۲۰
مهارت‌های زندگی	۱/۸۵۰

بر اساس جدول ۳ می‌توان گفت که اگر مقدار آماره دوربین واتسون بین ۱/۵ الی ۲/۵ قرار داشته باشد، می‌توان استقلال خطاها را پذیرفت. از آنجایی که آماره‌های دوربین واتسون بین ۱/۵ الی ۲/۵ است که نشان‌دهنده استقلال خطاها است و می‌توان از مدلیابی معادلات ساختاری استفاده کرده نتایج حاصل از این آزمون‌های آماری قابل اطمینان است.

هم‌خطی چندگانه

هم‌خطی چندگانه اشاره به موقعیتی دارد که در آن متغیرهای مشهود (نشان‌گرها) همبستگی بالایی با هم دارند. همبستگی بیش از حد بین متغیرهایی که به‌عنوان نشانگر یک ساختار واحد استفاده می‌شوند، مانع از عملکرد مناسب برخی از عملیات آماری خواهد شد. بهترین روش برای بررسی هم‌خطی چندگانه، واری ماتریس همبستگی بین متغیرهای مشهود است. بررسی ماتریس همبستگی بین متغیرهای مشهود حاکی از عدم وجود هم‌خطی چندگانه بین آن‌ها است. در تخمین صحیح مدل مشکل ایجاد می‌کند (کلاین، ۲۰۱۶). در چنین شرایطی باید یکی از دو متغیر از تحلیل کنار گذاشته شود. در جدول ۴ همچنین، آزمون‌های ضریب تحمل و تورم واریانس چند بررسی عدم هم‌خطی چندگانه آمده است.

جدول ۴. ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پیش‌بین و میانجی

متغیرهای پیش‌بین و میانجی	ضریب تحمل	تورم واریانس
سلامت روان	۰/۹۹۹	۰/۹۹۹
خلاقیت هیجانی	۰/۱۸۳	۵/۴۶۸
مهارت‌های زندگی	۰/۱۴۷	۲/۴۹۰

بر اساس جدول ۴ نتایج نشان داد که هیچ کدام از مقادیر آماره تحمل کوچکتر از حد مجاز ۰/۱ و هیچ کدام از مقادیر عامل تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز ۱۰ نمی‌باشند. از آنجایی که وجود هم‌خطی چندگانه در متغیرهای پیش‌بین مشاهده نشد، می‌توان از آزمون‌های پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون و مدلیابی معادلات ساختاری استفاده نمود و نتایج آن قابل اطمینان است.

مدل برازش یافته

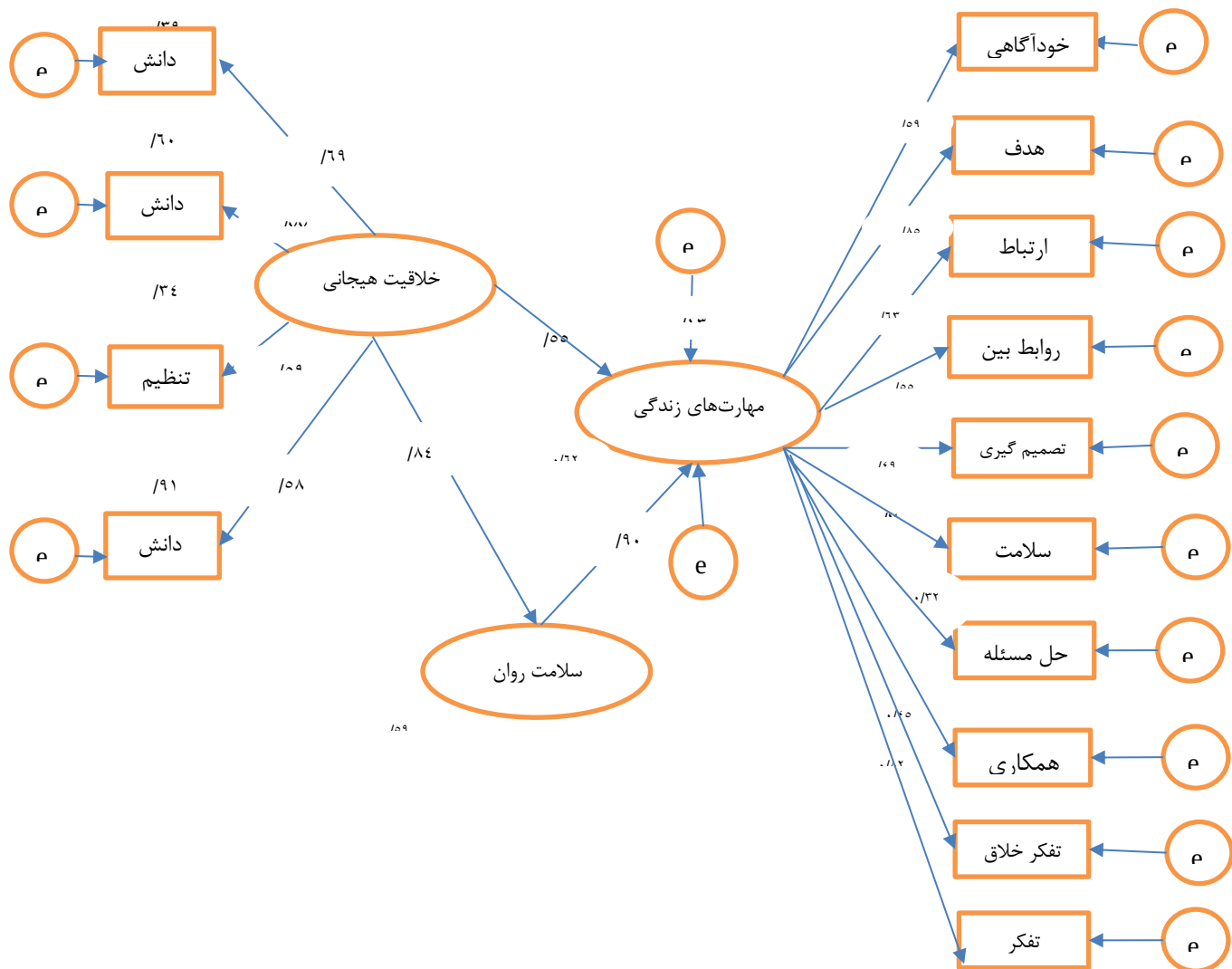
فرضیه اصلی پژوهش حاضر این است که مدل ساختاری رابطه خلاقیت هیجانی و سلامت روان با نقش میانجی مهارت‌های زندگی دارای برازش است. شاخص‌های برازش مدل در جدول زیر مشاهده شد.

جدول ۵. شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی پژوهش

نوع شاخص	شاخص‌ها	مقدار به‌دست آمده	مقدار قابل قبول
شاخص‌های مطلق	کای اسکور هنجار شده (CMIN)	۲۵/۶۲۱	-
	درجه آزادی	۱۲	-
	CMIN/DF	۲/۱۳۵	کمتر از ۳
	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱	-

شاخص‌های نسبی	خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA)	۰/۰۶۱	کمتر از ۰/۰۸
	شاخص تقریب برازندگی (PCLOSE)	۰/۰۰۱	-
	شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)	۰/۹۸۱	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده یا انطباقی (AGFI)	۰/۹۶۱	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش مقتصد (PCFI)	۰/۶۷۱	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازش هنجار شده مقتصد (PNFI)	۰/۷۷۱	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)	۰/۹۸۰	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۲۰	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۳۶	بیشتر از ۰/۹۰

جهت آزمودن مدل مورد نظر در پژوهش حاضر، روش الگویابی معادلات ساختاری (SEM) اعمال گردیده است. برای بررسی برازندگی مدل از شاخص‌های آمده شده در جدول ۶ استفاده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود مقدار کای اسکور هنجار شده (CMIN) ۲۵/۶۲۱ است و از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد ($\text{sig}=0/001$). همچنین، اگر شاخص‌های برازش هنجار شده (NFI)، برازش هنجار نشده (NNFI)، برازش مقایسه‌ای (CFI)، برازندگی افزایشی (IFI)، نیکویی برازش (GFI) و نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI) بزرگتر از ۰/۹۰ و برای برازش مقتصد (PCFI)، برازش هنجار شده مقتصد (PNFI) بالای ۰/۶۰ باشد و بر برازش مناسب و مطلوب مدل دلالت دارند. بر اساس نتایج مدل نهایی پژوهش همانگونه که مشاهده می‌شود این شاخص‌ها همگی مطلوب هستند. همچنین، اگر مقدار به‌دست آمده از شاخص خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA) کمتر از ۰/۰۸ باشد نشان‌دهنده برازش مدل است که در این پژوهش مقدار معنی‌داری برای شاخص تقریب برازندگی (PCLOSE) ۰/۰۰۱ و شاخص RMSEA برابر ۰/۰۶۱ می‌باشد که بر اساس مدل کلاین (۲۰۱۶) نشان دهنده برازش مدل می‌باشد.



شکل ۱. مدل نهایی و برازش شده پژوهش

جدول ۶. نتایج بررسی فرضیه‌ها

نتیجه	سطح معنی‌داری	آماره t	ضریب مسیر	رابطه
تأیید	۰/۰۰۰	-۵/۲۸۱	۰/۵۵	خلاقیت هیجانی با مهارت‌های زندگی رابطه مستقیم دارد.
تأیید	۰/۰۰۰	۳/۱۱۱	۰/۸۴	خلاقیت هیجانی با سلامت روان رابطه مستقیم دارد.
تأیید	۰/۰۰۰	۶/۱۵۶	۰/۹۰	مهارت‌های زندگی با سلامت روان رابطه مستقیم دارد.
تأیید	۰/۰۴۹	۲/۱۰۱	۰/۱۹۴	خلاقیت هیجانی از طریق مهارت‌های زندگی با سلامت روان رابطه غیر مستقیم دارد.

همان‌گونه که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، کلیه فرضیه‌های مورد بررسی در این مطالعه تأیید گردیدند. بنابراین، نتیجه گرفته می‌شود که خلاقیت هیجانی از طریق مهارت‌های زندگی با سلامت روان رابطه غیر مستقیم دارد. مجموع مجذور همبستگی‌های چندگانه (R^2) یا ضریب تعیین برای متغیر سلامت روان توسط خلاقیت هیجانی و مهارت‌های زندگی برابر با

۰/۳۵ به دست آمد، این موضوع بیانگر آن است که خلاقیت هیجانی با میانجی‌گری مهارت‌های زندگی در مجموع ۳۵ درصد از واریانس سلامت روان را تبیین می‌کند.

جدول ۷. نتایج بوت استروپ خلاقیت هیجانی با میانجی‌گری مهارت‌های زندگی بر سلامت روان

معنی‌داری	مسیر غیرمستقیم	
	حد پایین	حد بالا
۰/۰۰۳	۰/۰۲۶	۰/۱۰۷
خلاقیت هیجانی ← مهارت‌های زندگی ← سلامت روان		

یک فرض زیربنایی الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر وجود مسیر غیرمستقیم است. زمانی که تعداد نمونه چندان زیاد نباشد، بوت استروپ قدرتمندترین و منطقی‌ترین روش برای دستیابی به اثرات غیرمستقیم را فراهم می‌آورد. سطح اطمینان ۰/۹۵ و تعداد نمونه‌گیری مجدد بوت استروپ، ۱۰۰۰ است. برای تعیین معنی‌داری خلاقیت هیجانی بر سلامت روان از طریق نقش میانجی مهارت‌های زندگی از روش بوت استروپ در برنامه ماکرو آزمون پریچر و هیز (۲۰۰۴) استفاده شد. بر اساس جدول ۷ نتایج بوت استروپ آمده است. در این روش چنانچه حد بالا و پایین این آزمون هر دو مثبت یا هر دو منفی باشند و صفر مابین این دو حد قرار نگیرد در آن صورت مسیر علی غیرمستقیم معنی‌دار خواهد بود. مطابق نتایج جدول ۷ این قاعده در مورد خلاقیت هیجانی بر سلامت روان با نقش میانجی مهارت‌های زندگی صدق می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این مطالعه بررسی رابطه بین خلاقیت هیجانی با سلامت روان با در نظر گرفتن نقش میانجی مهارت‌های زندگی در دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم شبانه‌روزی‌های شهر خرم آباد بود. سلامت روان جنبه‌ای کلی از مفهوم سلامت جسمی، روانی و اجتماعی است که تا حدودی با اهداف آموزش و پرورش همسان است، هدف سلامت روان و آموزش و پرورش فراهم آوردن زمینه رشد و شکوفایی در فرد است. بنابراین، در این فرایند انسان‌سازی، توجه به عوامل موثر اهمیت بسزایی دارد. در این مطالعه سعی شد از منظر عوامل فردی مرتبط با خود دانش‌آموز، عوامل خلاقیت هیجانی و مهارت‌های زندگی در نظر گرفته شود. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که خلاقیت هیجانی با سلامت روان از طریق نقش میانجی مهارت‌های زندگی ارتباط غیرمستقیم دارد. بنابراین، مدل مورد بررسی از برازش لازم برخوردار بوده است. وجود ارتباطات معنی‌دار مستقیم و غیرمستقیم مدل حاضر با نتایج برخی از مطالعات مانند گلشانی و همکاران (۱۳۹۳)، ساداتی فیروز آبادی و یوسفی (۱۳۹۸)، کاظمی و همکاران (۱۳۹۶)، ارکیبی و رم-ولاسویچ (۲۰۱۹)، کوسکا و همکاران (۲۰۲۰)، ژای و همکاران (۲۰۲۱)، لانگ و همکاران (۲۰۲۱)، جسی و چایاچیترا (۲۰۲۳) و لاهتی و همکاران (۲۰۲۳) همسو بوده است. هرچند مطالعه‌ای که در قالب مدل ارتباطات مد نظر در این مطالعه را بسنجد، یافت نشد.

طبق تعریف سازمان جهانی بهداشت (۲۰۱۷) سلامت روان به این صورت تعریف می‌شود: حالتی از رفاه که در آن هر فرد توانایی‌های بالقوه خود را درک می‌کند، می‌تواند با استرس‌های عادی زندگی کنار بیاید، می‌تواند کار مولد و ثمربخش داشته باشد و می‌تواند به جامعه خود کمک کند. همچنین، در برنامه "سلامت ۲۰۲۰" بیان می‌کند که بهبود سلامت روان شامل انعطاف‌پذیری افراد در برابر عوامل استرس‌زای مختلف در زندگی می‌شود. انعطاف‌پذیری به‌عنوان ظرفیتی برای یک فرد، گروه یا جامعه برای اجتناب، غلبه بر یا به حداقل رساندن اثرات مخرب استرس ناشی از تجربیات زندگی روزمره (مانند مواجهه با یک موقعیت ناآشنا) تعریف می‌شود. تحقیقات نشان می‌دهد که ارتقاء سلامت روان زمانی مؤثرتر است که به فرد مهارت‌های مقابله، سازگاری و انعطاف‌پذیری آن هم در اوایل زندگی آموزش داده شود. شواهد نشان می‌دهد که برنامه‌های مرتبط با یادگیری اجتماعی-عاطفی که به مدیریت استرس، مقابله و مهارت‌های زندگی می‌پردازند و در مدارس ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان اجرا می‌شوند، می‌توانند تأثیر مثبتی بر سلامت روان داشته باشند و عوامل خطر را برای مشکلات عاطفی و رفتاری

در آینده کاهش دهند. سازمان بهداشت جهانی مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها را برای مهارت‌های زندگی ارائه کرده است که به مهارت‌های ذهنی، اجتماعی و بین فردی افراد مربوط می‌شود. برخی از مطالعات اثرات مثبت آموزش مهارت‌های زندگی را بر پاسخ به عوامل روانی- اجتماعی مانند افسردگی، اضطراب، عزت نفس پایین، خشم، اعتیاد و تعارضات بین فردی یافته‌اند. آموزش مهارت‌های زندگی با ارتقاء بهداشت روانی و آمادگی رفتاری، فرد را به رفتاری سالم و اجتماعی مجهز می‌کند (ماو و همکاران، ۲۰۲۲). آموزش مهارت‌های زندگی فرد را قادر می‌سازد تا دانش، ارزش‌ها و نگرش‌ها را به توانایی‌های بالفعل تبدیل کند. مهارت‌های زندگی بر ادراک فرد از کفایت خود و اعتماد به نفس و عزت نفس اثر دارد و بنابراین، نقش مهمی در سلامت روان دارد. همراه با افزایش سطح بهداشت روان، انگیزه فرد در مراقبت از خود و دیگران، پیشگیری از مشکلات بهداشتی و رفتاری افزایش می‌یابد (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۱۷). آموزش مهارت‌های زندگی توانایی افراد را در درک شایستگی، اعتماد به نفس و عزت نفس افزایش داده و نیز نقش مهمی در پیشرفت سلامت روان دارد. با پیشرفت سطحی از سلامت روان انگیزه مواظبت از خود و دیگران افزایش یافته و از عواملی که سلامت را به مخاطره انداخته و مشکل ایجاد می‌کنند، جلوگیری می‌کند. در واقع، مهارت‌های زندگی، آموزش‌هایی هستند برای زندگی بهتر و کاهش دادن مشکلات و به‌دست آوردن شادی در زندگی و بهبود سلامت روانی و جسمی فرد.

از سوی دیگر، آوریل (۱۹۹۹) اشاره کرد که شرکت کنندگان با سطوح بالایی از خلاقیت هیجانی که به توانایی‌های خود اطمینان بیشتری دارند، تمایل دارند راهبردهای مقابله‌ای را انتخاب کنند که بر خودکنترلی، حل مسئله برنامه ریزی شده، جستجوی حمایت اجتماعی و ارزیابی مجدد مثبت تأکید دارد. علاوه بر این، مطالعات موجود نشان داده است که خلاقیت هیجانی با سلامت روان همبستگی مثبت دارد (لطیفیان و دلاورپور، ۱۳۹۱). اوریل و همکاران (۲۰۱۶) اظهار داشتند که دانشجویان با خلاقیت عاطفی بالا بیشتر احتمال دارد که احساسات مثبتی مانند عشق، قدردانی و امید را تجربه کنند. ترنکا و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند که خلاقیت هیجانی برای تنظیم هیجان فردی ضروری است. فرولووا و نووسلووا (۲۰۱۵) پیشنهاد کردند که خلاقیت هیجانی می‌تواند انعطاف‌پذیری پاسخ را در موقعیت‌های استرس‌زا فراهم کند. علاوه بر این، این متخصصان معتقدند که خلاقیت هیجانی می‌تواند به افراد کمک کند تا با شرایط نامطلوب کنار بیایند و هیجانات آن‌ها کنترل شود.

برای پی بردن به ارتباط خلاقیت و هیجان، درک بهتر مفهوم خلاقیت هیجانی ضروری می‌نماید. به نظر آوریل و توماس-نولز (۲۰۰۵) هیجان‌ها به دو شکل می‌توانند به خلاقیت ربط پیدا کنند: ۱) خلاقیت را در قالب احساسات هیجانی میانجی‌گری کنند. به بیان دیگر، نقش پیشایندهی احساسات ما نسبت به موضوعات و پدیده‌های درونی و بیرونی می‌تواند خلاقیت را تسهیل و یا بازداری کنند و ۲) هیجان‌ها می‌توانند محصول فرعی فعالیت‌های خلاقانه نیز باشند. آوریل خلاقیت هیجانی را معطوف به شکل دوم رابطه می‌داند. در این برداشت، هیجان‌ها الگوهای سازماندهی شده پاسخ‌دهی هستند که در زبان رایج با اصطلاحاتی مانند عصبانیت، عشق، اندوه و غیره نمادگذاری می‌شوند. وی برای نشان دادن تفاوت این الگوهای پاسخ‌دهی با احساسات هیجانی، آن‌ها را نشانگان هیجانی نامید. در واقع، یک نشانگان هیجانی کاملاً شکل یافته، الگوی سازمان‌دهی شده‌ای از پاسخ‌ها است (احساسات، افکار و اعمال) که از طریق مجموعه‌ای از باورها، قوانین یا هنجارها شکل گرفته است. خلاقیت هیجانی در واقع، روند واگرایی از این هنجارهاست. واگرایی از هنجارها معمولاً به دو شیوه می‌تواند اتفاق بیفتد. اگر جهت واگرایی ناسازگارانه و منفی باشد به نوروژ منجر می‌شود و برعکس، اگر واگرایی از هنجارها و باورها سازگارانه و مثبت باشد، شاهد هنجارهای خلاقانه خواهیم بود (سانداراراجان و آوریل، ۲۰۰۷). بدین معنا، خلاقیت هیجانی نوعی تعالی بخشی به هیجان‌ها و امیال و در واقع، تنظیم هیجانات است (آوریل و ساندرا راجان، ۲۰۲۰).

هیجان‌ها بخش عمده‌ای از زندگی ما را در بر می‌گیرند و حضور مستقیم و غیر مستقیم در بیشتر لحظات زندگی افراد دارند. بی‌اعتنایی نسبت به هیجان‌ها، عدم مدیریت و بی‌توجهی در بیان آن‌ها می‌تواند لطمه‌های جبران ناپذیری به سلامت و زندگی انسان وارد کند. یکی از شیوه‌هایی که پژوهشگران به تازگی برای مقابله با هیجان‌های منفی ناشی از فشار روانی معرفی کرده‌اند، استفاده از خلاقیت هیجانی است (آوریل و توماس-نولز، ۲۰۰۵). آوریل (۱۹۹۹) بیان داشت که افراد با خلاقیت هیجانی سطح بالا از سلامت روان بالایی برخوردارند. ابراز هیجانات مثبت باعث می‌شود که افراد پیوندهای تازه‌ای بین ایده‌ها

ببیند و اطلاعات را سازمان دهند، یکپارچه سازند و راه حل های جدیدی را برای حل مشکلات داشته باشند. خلاقیت ناشی از هیجانات آمادگی فرد را برای درگیر شدن در فعالیت های مختلف بهبود و ارتقاء می بخشد و افراد در برابر موانع و مشکلات انعطاف پذیر می شوند. بنابراین، خلق هیجانات مثبت به طور مستقیم با سطوح بالای سلامت روان مرتبط است. دانش آموزانی که دارای خلاقیت هیجانی هستند هنگام مواجهه با موقعیت های تنش زا از راهکارهای مقابله سطح بالا استفاده می کنند. خلاقیت هیجانی سبب ایجاد راهکارهای مهار خود، مسئله گشایی و برنامه ریزی شده و افراد به جستجوی حمایت های لازم اجتماعی و ارزیابی مجدد و مثبت تاکید می کنند. خلاقیت هیجانی مورد پذیرش از سوی نظام آموزشی سبب می شود تا دانش آموزان هیجانات منفی را پس زنند و هیجانات مثبت را برای بازگشت و پیدا کردن معنای مثبت در هنگام مواجهه با تنش ها به کار برند.

در نهایت، برازش کلی مدل به این معناست که می توان خلاقیت هیجانی، مهارت های زندگی و سلامت روان را در ارتباط با هم و در شکلی کلان تر مورد توجه قرار داد. در واقع، مدل پیشنهادی این پژوهش، قسمتی از ارتباطات متغیرهای مختلف در تبیین باور را نشان می دهد. نتایج R^2 نشان داد که مدل تنها ۰/۳۵ از واریانس سلامت روان را تبیین می کند. این یافته تا حدود زیادی این مسئله را توجیه می کند که ماهیت پدیده های روان شناختی چند بعدی است و باید عوامل بیشتری را در ارتباط با هم مورد مطالعه قرار داد. برخی از متغیرها که در جریان این پژوهش ذهن محقق را به خود مشغول ساخت عبارتند از: سرزندگی تحصیلی، احساس تنهایی، خودمراقبتی و ... این مطالعه نیز مانند سایر مطالعات دارای محدودیت هایی بود. از محدودیت های پژوهش محدود کردن جامعه آماری به دانش آموزان دختر شبانه روزی بود که امکان تعمیم نتایج را با مشکل رو به رو کرد. همچنین، این پژوهش می توانست هم به صورت کمی و هم به صورت کیفی انجام شود، اما به دلیل نبود شرایط مصاحبه این امکان در پژوهش حاضر مهیا نبود و یکی از موانع و محدودیت های پژوهش حاضر این مورد بود. بر این اساس، پیشنهاد می شود که برای دقت بیشتر این قبیل مطالعات از روش های کیفی نیز برای جمع آوری اطلاعات استفاده شود.

همچنین، موارد زیر جهت کاربرد نتایج این مطالعه پیشنهاد می شود: مشاوران مدارس برای دانش آموزان کلاس هایی در زمینه آشنایی با نحوه مناسب بروز احساسات و کنترل هیجان و شناخت هیجان ها برگزار کنند. کلاس هایی به صورت مشاوره گروهی برای آموزش دانش آموزان در زمینه استفاده از موسیقی، نقاشی و روش هایی ابتکاری برای بروز هیجانات شان برگزار شود. دوره های مشاوره گروهی برای آموزش دانش آموزان در زمینه اثر بخش نمودن هیجانات شان با استفاده از نوشتن کتاب، مقاله، رمان و یا نوشتن شعر برگزار کنند. دوره های مشاوره گروهی برای آموزش دانش آموزان در زمینه شناخت تنوع و دامنه هیجان های مختلف و شناخت هیجانات غیرواقعی برگزار شود. جلسات آموزشی مشاوره ای برای کمک به دانش آموزان در زمینه چگونگی تصمیم گیری مناسب با توجه به ارزیابی دقیق موقعیت، شرایط و پابندی به تصمیمات گرفته شده، برگزار شود. مشاوران و اولیاء دانش آموزان با مراکز مشاوره و سازمان هایی که می توانند در زمان بروز مشکل به آنان کمک کنند، آشنا شوند. مشاوران برای دانش آموزان در زمینه در توجه به دیدگاه ها و راه حل های مختلف برای حل مسائل و مشکلات شان، دوره های آموزشی برگزار کنند. مشاوران برای دانش آموزان جلسات آموزشی در زمینه شناخت نقاط قوت و ضعف خود و ارائه راهکارهایی برای افزایش اعتماد به نفس برگزار کنند. مشاوران برای دانش آموزان کلاس های آموزشی در زمینه روش های اثرگذاری ارتباط کلامی، غیر کلامی و توانایی نه گفتن در ارتباط های نامناسب را آموزش بدهند.

منابع

۱. تقوی، سیدمحمد رضا (۱۳۸۷). هنجاریابی پرسش نامه سلامت عمومی (GHQ) روی دانشجویان دانشگاه شیراز، دانشور رفتار، ۱۵(۲۸)، ۱-۱۲.
۲. جوکار، بهرام، البرزی، محبوبه (۱۳۸۹). رابطه ویژگی های شخصیت با خلاقیت هیجانی و خلاقیت شناختی، مطالعات روان شناختی، ۱۶(۱)، ۸۹-۱۰۹.
۳. ساداتی فیروزآبادی، سمیه، یوسفی، صادق (۱۳۹۸). پیش بینی خلاقیت هیجانی بر اساس ابعاد کارکرد خانواده با نقش واسطه ای سبک های مقابله ای، دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی، ۲۰(۴)، ۶۸-۷۸.

۴. ساعتچی، محمود، کامکاری، کامبیز، عسگریان، مهناز (۱۳۸۹). آزمون‌های روان‌شناختی، تهران: ویرایش.
۵. کاظمی، حمید، شفقی، منصوره (۱۳۹۰). بررسی رابطه خودکارآمدی با خلاقیت شناختی و خلاقیت هیجانی در دانش‌آموزان، اولین همایش ملی علوم شناختی در تعلیم و تربیت.
۶. کاظمی، اسماعیل، گرمارودی، غلامرضا، شکیبازاده، الهام، یکانی نژاد، میرسعید (۱۳۹۶). میزان پیش‌گویی‌کنندگی عوامل زمینه‌ای و مهارت‌های زندگی بر سلامت روان دانش‌آموزان پسر شهرستان ری، مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، ۱۵(۴)، ۳۳۶-۳۲۵.
۷. گلشانی، فریده، کل محمدنژاد، غلامرضا، اقدسی، علی نقی (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی در دوران بارداری بر سلامت روان مادران باردار، آموزش و ارزشیابی، ۷(۲۶)، ۸۹-۱۰۱.
۸. لطیفیان، مرتضی، دلاور پور، محمدآقا (۱۳۹۱). بررسی رابطه سبک دلبستگی و سلامت روان با واسطه‌گری خلاقیت هیجانی، تازه‌های علوم شناختی، ۱۴(۲)، ۴۵-۶۲.
۹. هاشمی، سهیلا (۱۳۸۸). بررسی رابطه هوش هیجانی، خلاقیت هیجانی و خلاقیت در دانشجویان هنر، ادبیات و علوم پایه، اندیشه‌های نوین تربیتی، ۵(۲)، ۷۹-۱۰۳.
10. Averill, J. R. (1999). Individual differences in emotional creativity: structure and correlates. *J. Pers.* 67, 331-371.
11. Averill, J. R., & Sundararajan, L. (2020). Passion and qing: Intellectual histories of emotion, West and East. In *Psychological Concepts* (pp. 101-139). Psychology Press.
12. Averill, J. R., & Thomas-Knowles, C. (2005). Emotional creativity. *Handbook of positive psychology*, 172-185.
13. Averill, J. R., & Thomas-Knowls, C. (1991). Emotional creativity, in *International Review of Studies on Emotion*, ed. K. T. Strongman (London: Wiley), 269-299.
14. Chan, D. W. (1985). The Chinese version of the General Health Questionnaire: does language make a difference?. *Psychological medicine*, 15(1), 147-155.
15. Ferreira, M., Martinsone, B., & Talić, S. (2020). Promoting sustainable social emotional learning at school through relationship-centered learning environment, teaching methods and formative assessment. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 22(1), 21-36.
16. Frolova, S. V. (2016). Training of emotional creativity and development of adaptive personal qualities. *International Annual Edition of Applied Psychology: Theory, Research, and Practice*, (3), 78-85.
17. Frolova, S. V., & Novoselova, K. I. (2015). Emotional creativity as a factor of individual and family psychological wellbeing. *Int. Annu. Ed. Appl. Psychol. Theory Res. Pract.* 2, 30-43.
18. Fuller, C., & Lloyd, V. (2020). Martial arts and well-being: connecting communities and promoting health (p. 130). Taylor & Francis.
19. Ghasemian, A., & Kumar, G. V. (2017). Effect of life skills training on psychological distress among male and female adolescent students. *Indian Journal of Health & Wellbeing*, 8(4).
20. Goldberg, D. P., & Hillier, V. F. (1979). A scaled version of the General Health Questionnaire. *Psychological medicine*, 9(1), 139-145.
21. Goldberg, D. P. (1972). *The Detection of Psychiatric Illness by Questionnaire*. Oxford University Press: London
22. Hargreaves, A. (2000). Mixed emotions: Teachers' perceptions of their interactions with students. *Teaching and teacher education*, 16(8), 811-826.
23. Huang, C. C., Chen, Y., Greene, L., Cheung, S., & Wei, Y. (2019). Resilience and emotional and behavioral problems of adolescents in China: Effects of a short-term and

- intensive mindfulness and life skills training. *Children and Youth Services Review*, 100, 291-297.
24. Ivcevic, Z., Hoffmann, J. D., & Kaufman, J. C. (Eds.). (2023). *The Cambridge Handbook of Creativity and Emotions*. Cambridge University Press.
 25. Jessy, S., & Jayachithra, J. (2023). *LIFE SKILLS PERTAINING TO MENTAL WELL-BEING OF WOMEN*.
 26. Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th Ed.), New York: The Guilford Press.
 27. Kuška, M., Trnka, R., Mana, J., & Nikolai, T. (2020). Emotional creativity: A meta-analysis and integrative review. *Creativity Research Journal*, 32(2), 151-160.
 28. Langer, K., Hagedorn, B., Stock, L. M., Otto, T., Wolf, O. T., & Jentsch, V. L. (2020). Acute stress improves the effectivity of cognitive emotion regulation in men. *Scientific reports*, 10(1), 11571.
 29. Leung, A. K. Y., Koh, B., Phang, R., Lee, S. T., & Huang, T. (2022). Linking Creativity to Psychological Well-being: Integrative Insights from the Instrumental Emotion Regulation Theory. *The Journal of Creative Behavior*, 56(2), 194-214.
 30. Mao, P., Yang, X., Tan, M., Luo, A., Jiang, S., Guo, J., & Chen, J. L. (2022). The roles of parental absence, life skills and personality traits in mental health status among adolescents in rural China. *Journal of Pediatric Nursing*, 64, e15-e23.
 31. McRae, K. (2016). Cognitive emotion regulation: A review of theory and scientific findings. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 10, 119-124.
 32. Miceli, M., & Castelfranchi, C. (2019). Meta-emotions and the complexity of human emotional experience. *New Ideas in Psychology*, 55, 42-49.
 33. Oriol, X., Amutio, A., Mendoza, M., Da Costa, S., and Miranda, R. (2016). Emotional creativity as predictor of intrinsic motivation and academic engagement in university students: the mediating role of positive emotions. *Front. Psychol.* 7:1243
 34. Orkibi, H., & Ram-Vlasov, N. (2019). Linking trauma to posttraumatic growth and mental health through emotional and cognitive creativity. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 13(4), 416.
 35. Pollock, A., Campbell, P., Cheyne, J., Cowie, J., Davis, B., & Maxwell, M. (1996). Interventions to support the resilience and mental health of frontline health and social care professionals during and after a disease outbreak, epidemic or pandemic: a mixed methods systematic review. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2020(11).
 36. Prasertcharoensuk, T., Somparch, K., & Ngang, T. K (2020). "Influence of Teacher Competency Factors and Students' Life Skills on Learning Achievement". *Social & behavioral sciences*, 186: 566-572.
 37. Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models. *Behavior research methods, instruments, & computers*, 36, 717-731.
 38. Saravanakumar, A. R. (2020). Life skill education for creative and productive citizens. *Journal of Critical Reviews*, 7(9), 554-558.
 39. Solmi, M., Radua, J., Olivola, M., Croce, E., Soardo, L., Salazar de Pablo, G., & Fusar-Poli, P. (2022). Age at onset of mental disorders worldwide: large-scale meta-analysis of 192 epidemiological studies. *Molecular psychiatry*, 27(1), 281-295.
 40. Sundararajan, L., & Averill, J. R. (2007). *Creativity in the everyday: Culture, self, and emotions*.
 41. Trnka, R., Kuška, M., and Cabelkova, I. (2020). Emotional creativity across adulthood: age is negatively associated with emotional creativity. *Stud. Psychol.* 62, 164–177.

42. Trnka, R., Zahradnik, M., & Kuška, M. (2016). Emotional creativity and real-life involvement in different types of creative leisure activities. *Creativity Research Journal*, 28(3), 348-356.
43. Uphoff, E., Robertson, L., Cabieses, B., Villalón, F. J., Purgato, M., Churchill, R., & Barbui, C. (2020). An overview of systematic reviews on mental health promotion, prevention, and treatment of common mental disorders for refugees, asylum seekers, and internally displaced persons. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (9).
44. Weston, R., & Gore Jr, P. A. (2006). A brief guide to structural equation modeling. *The counseling psychologist*, 34(5), 719-751.
45. World Health Organization (WHO). (2017). "The skills education project. Geneva". WHO Technical report series; 370, Vi 93 Page.
46. Zhai, H. K., Li, Q., Hu, Y. X., Cui, Y. X., Wei, X. W., & Zhou, X. (2021). Emotional creativity improves posttraumatic growth and mental health during the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Psychology*, 12, 600798.

Student sports development strategies for lifelong learning and sustainable development

Ali Bastami ^{1*}, Seyede Faride Hadavi ², Rahim Ramezani Nejad ³, Shahram Nazari ⁴

1. Phd student of sports management, Ivanki non-governmental university, Iran
2. Full Professor of Sports Management, Islamic Azad University, Islamshahr Branch, Iran
3. Full Professor of Sports Management, Gilan University.
4. Assistant Professor of Sports Management, Farhangian University, Shahid Chamran Campus, Iran

* Email : bastamialigolf@gmail.com

Abstract

The current research was conducted with the aim of identifying strategies for the development of student sports with a lifelong learning approach in learning cities and sustainable development. The qualitative research method was based on data-based theory based on a systematic approach. The participants in this investigation, including 15 experts, were selected from experts or experts familiar with executive and academic activities in education. Effective factors were identified using semi-structured interviews and benefiting from the opinions of experts. The sampling method was purposeful and criterion-oriented. The results indicate that the strategies included school sports management, domestic and international interaction, financial and economic factors, and educational and research factors. Finally, the development of student sports based on lifelong learning and sustainable development is manifested in the form of improving education and learning, research in the field of student sports and improving the financial and economic status of student sports in schools. As a result, the development of student sports is an important part of social economic development that can increase social vitality and national productivity.

Keywords: Student sports, education and research, lifelong learning, sustainable development.

راهبرد های توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه

علی بسطامی^{۱*}، سیده فریده هادوی^۲، رحیم رضانی نژاد^۳، شهرام نظری^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه غیردولتی-غیرانتفاعی ایوانکی، ایران
۲. استاد تمام مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر، ایران
۳. استاد تمام مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، ایران
۴. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید چمران، ایران

* Email : bastamialigolf@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی راهبردهای توسعه ورزش دانش آموزی با رویکرد یادگیری مادام العمر در شهرهای یادگیرنده و توسعه پایدار انجام گرفت. روش تحقیق کیفی براساس نظریه داده بنیاد مبتنی بر رویکرد سیستماتیک بود. شرکت کنندگان در این تحقیق شامل ۱۵ متخصص از خبرگان یا کارشناسان آشنا با فعالیتهای اجرایی و اکادمیک در آموزش و پرورش در این پانل انتخاب شدند. عوامل مؤثر با استفاده از مصاحبههای نیمه ساختار یافته و بهره مندی از نظرات خبرگان یا کارشناسان شناسایی گردید. روش نمونه گیری به صورت هدفمند و معیار محور بود. نتایج حاکی از این هست که راهبردها شامل مدیریت ورزش مدارس، تعامل داخلی و بین المللی، عوامل مالی و اقتصادی و عوامل آموزشی و پژوهشی بود. در نهایت، توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در قالب بهبود آموزش و یادگیری، پژوهش در حوزه ورزش دانش آموزی و بهبود وضعیت مالی و اقتصادی ورزش دانش آموزی در مدارس نمود و بروز پیدا می کند. در نتیجه توسعه ورزش دانش آموزی بخش مهمی از توسعه اقتصادی اجتماعی است که می تواند موجب افزایش نشاط اجتماعی و بهره وری ملی شود.

واژگان کلیدی: ورزش دانش آموزی، آموزش و پژوهش، یادگیری مادام العمر، توسعه پایدار

مقدمه

ورزش به عنوان پدیده اجتماعی و فرهنگی، نقشی اساسی و بنیادی، در زندگی امروز دارد (نابوفا^۱، ۲۰۲۰). تربیت بدنی و ورزش به عنوان پدیده اجتماعی موثر در ابعاد مختلف جامعه و زندگی افراد نفوذ کرده و به بخش جدایی ناپذیری از زندگی تبدیل شده است (اشر^۲، ۲۰۲۰). ورزش رمز سلامت، تندرستی و پویایی است و توسعه آن، ارتقاء سلامت عمومی و افزایش روحیه و نشاط اجتماعی را به دنبال خواهد داشت، ورزش و تربیت بدنی به عنوان یک پدیده تربیتی سازنده و مفید در غنای فرهنگی جامعه حائز اهمیت است و بر این اساس ورزش وسیله ای برای رشد وجودی و کمال انسان و عامل همبستگی اجتماعی و انتقال فرهنگ ها و ارزش ها محسوب می شود. از این منظر ورزش هیچگاه محدود به زمان و مکان نبوده و باید شرایطی فراهم شود تا با نهادهای شدن فرهنگ ورزش، این مهم به عنوان یک اصل و نیاز اساسی، مورد اهتمام همه خانواده ها و تک تک اقشار جامعه، قرار گیرد (قاسمی روشنوند و همکاران، ۱۳۹۹). نسبت ورزش به تربیت بدنی مانند نسبت ریاضیات است به هندسه، جبر، حسابان و دیفرانسیل. مفاهیم ورزش نیز مانند مفاهیم ریاضی، مفاهیمی بسیار گسترده هستند که در حوزه ای بزرگ بکار می روند. از سوی دیگر، ورزش یک پدیده جهانی است که در حال تبدیل به صنعت ورزش است و تربیت بدنی و ورزش شهروندی از ابزار مهم آن هستند (هادوی، ۱۴۰۱). لذا ورزش دانش آموزی بعنوان آمیخته ای از ورزش و تربیت بدنی در مدرسه و در نقش زیر سازه ورزش شهروندی شهروندان جوان در ساعات خارج از مدرسه، یادگیری و توسعه سواد حرکتی متناسب با هر فرد برای ادامه فعالیت بدنی در طول عمر، با رویکرد یادگیری مادام العمر، در شهر یادگیرنده تهران در جهت توسعه پایدار کیفیت زندگی از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد.

امروزه، واژه توسعه^۳، در فرهنگ عمومی مردم جهان رواج تام یافته و توسعه در واقع تغییرات کیفی یک جامعه را بیان می کند که تظاهر آن می تواند، در رشد^۴ تبلور یابد. آرمان بسیاری از جامعه های کنونی رسیدن به وضعیت جوامع توسعه یافته است. ناکامی اکثر کشورهای جهان سوم در دستیابی به توسعه، مفهوم توسعه را مخدوش ساخته است و اکنون برای تحدید ابعاد توسعه اتفاق نظر تامی وجود ندارد (فهیم نیا، ۱۳۹۹). واژه توسعه، به معنای رشد و گسترش تدریجی و از پوسته و غلاف درآمدن است (فرهنگ لغات آکسفورد^۵، ۲۰۲۱). این مفهوم را در ورزش^۶ می توان در مصادیقی همچون توسعه "ورزش دانش آموزی"^۷ که از طریق آموزش رشته های ورزشی مختلف موجب توسعه استعدادهای ورزشی آنان شده و با ارتقاء "سواد حرکتی"^۸ آنها با

^۱ . Nabofa

^۲ .Iwona Escher

^۳ . Development

^۴ .Growth

^۵ .Oxford

^۶ . Sport

^۷ . Student sports

^۸ . Motor literacy

رویکرد "یادگیری مادام العمر"^۱، فرهنگ "سبک زندگی"^۲ سالم^۳ و فعال^۴ را در آنها ترویج می دهد، تبیین کرد. در برنامه های اول تا پنجم توسعه ایران و سند چشم انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران، "توسعه ورزش"^۵ در قالب "توسعه فرهنگی" تأکید شده است که بیانگر وجود رویکرد فرهنگی، تربیتی و اخلاقی به توسعه ورزش ایران است (مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۳). در این راستا سازمان ملل متحد^۶ (UN) نیز مشارکت های مهم ورزش در توسعه و صلح را به رسمیت شناخته، و در اسناد رسمی خود نظیر، قطعنامه های مجمع عمومی^۷ و شورای حقوق بشر^۸، از آن حمایت کرده است.

در این میان برای رسیدن به توسعه پایدار، آموزش^۹ نقش زیر بنایی دارد (سازمان ملل متحد، ۲۰۲۰) و با توجه به اهمیت آموزش در ایجاد توسعه پایدار در جوامع مختلف، نیاز به واکاوی مفهوم آموزش و ابعاد آن از اهمیت ویژه ای برخوردار است. آموزش، فرآیند تسهیل یادگیری^{۱۰} یا کسب دانش، مهارت ها، ارزش ها، اخلاقیات، باورها، عادات و رشد شخصی است (آکثر^{۱۱}، ۲۰۲۰؛ راستوگی^{۱۲}، ۲۰۱۷). در همین راستا، وقتی ورزش بعنوان یک پدیده جهانی و موثر در توسعه جهان امروزی بعنوان یک درس، تحت عنوان "تربیت بدنی"^{۱۳} وارد حوزه آموزش می شود، رسالت ارزشمندی در حوزه تعلیم و تربیت پیدا می کند. هادوی در کتاب خود، تربیت بدنی را "آموزش از طریق تربیت جسم" معرفی می کند و اهداف تربیت بدنی را در جهت تعلیم انسان ها از طریق فعالیت های جسمانی، هم راستای اهداف تربیتی معرفی می کند (هادوی، ۱۳۹۵) و نیروی انسانی حوزه آموزش درس تربیت بدنی، معلم تربیت بدنی است که محتوای ورزش را در راستای اهداف علوم تربیتی به دانش آموزان تدریس می کند.

از طرفی، یکی از پایدارترین راه های پیشگیری از مفاسد، انحرافات و ناهنجاری های رفتاری، و سالم سازی محیط و زندگی اجتماعی، توسعه "ورزش مدارس"^{۱۴} است، زیرا تربیت بدنی می تواند بعنوان بخش مهمی از رسالت تعلیم و تربیت، از طریق حرکات و فعالیت های جسمانی قاعده مند و علمی، فرآیند تکمیلی رشد را در همه ابعاد وجودی انسان فراهم ساخته و موجب بروز خلاقیت ها و شکوفایی استعداد ها شود. (حقیقتیان، ۱۳۹۶). علاوه بر این، باید توجه داشت که ورزش مدارس پایه و

¹.lifelong learning

² . life style

³ . Healthy

⁴ . Active

⁵.Sport Developement

⁶.United Nations (UN)

⁷ . General Assembly

⁸ . UN Human Rights Office

⁹ . Education

¹⁰ . learning

¹¹.Akther

¹².Rastogi

¹³ . Physical education

¹⁴ . School sports

اساس توسعه ی ورزش در سایر سطوح بوده، و اگر ورزش مدارس توسعه نیابد توسعه در سایر سطوح دشوار و مقطعی خواهد بود (بلویس و اسمیت^۱، ۲۰۱۰).

همچنین توجه به این نکته حایز اهمیت است که امروزه آموزش دوره های رسمی منحصر به مواد درسی نظیر تاریخ و فیزیک و ریاضی و امثال آن در دوره های دبستان و دبیرستان و دانشگاه نیست، بلکه هر فرد در اجتماع و در تمام سنین حیات و همیشه نیاز به یادگیری و آموزش دارد (علیپور، ۱۳۹۲). این تغییر رویکرد یادگیری در دنیای جدید موجب می شود تا اهداف آموزش و پرورش در کشورها در جهت فرایند "یادگیری مادام العمر" تغییر یابد.

در این راستا اقدامات مختلفی برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار^۲ مربوط به سلامتی از طریق ورزش و فعالیت های بدنی در مدارس می توان در نظر گرفت. برنامه های که با اهداف توسعه پایدار سازگار باشد. از بین ۱۷ هدف توسعه پایدار (شکل-۱)، نقش مستقیم ورزش در دستیابی به ۶ هدف توسعه پایدار به قرار زیر قابل توجه می باشد: هدف سوم: سلامت و تندرستی، هدف چهارم: آموزش کیفی برای همه، هدف پنجم: عدالت جنسیتی، هدف هشتم: رشد اقتصادی، هدف یازدهم: شهرها و جوامع پایدار و هدف شانزدهم: صلح، عدالت و مؤسسات قوی. البته هدف هفدهم توسعه پایدار مربوط به تقویت ابزارهای اجرایی و همکاریهای بین المللی است که می توان آن را به همکاری بخش ورزش با دیگر نهادها و در سطوح مختلف مرتبط دانست. به نظر می رسد ورزش دانش آموزی می تواند نقش قابل توجه و مستقیمی در دستیابی به برخی اهداف توسعه پایدار داشته باشد.

اهداف توسعه پایدار



¹. Bloyce & Smith

². Sustainable Development Goals (SDG)

هدف ۳- تضمین زندگی سالم و ایجاد رفاه برای همگان

هدف ۴- تضمین آموزش فراگیر، منصفانه و با کیفیت و پیشبرد فرصت های یادگیری مادام العمر برای همگان

هدف ۵- دستیابی به برابری جنسیتی و توانمند سازی همه زنان و دختران

هدف ۸- ترویج رشد اقتصادی مداوم، پایدار و فراگیر، اشتغال کامل، مولد و آبرومند برای همگان

هدف ۱۱- فراگیر، ایمن، تاب آور و پایدار ساختن شهرها و سکونت گاه های انسانی

هدف ۱۶ - ترویج جوامع صلح آمیز و فراگیر برای دستیابی به توسعه پایدار، تامین دسترسی همگانی به عدالت و برپایی نهادهای اجتماعی کارآمد، پاسخگو و فراگیر در همه سطوح

شکل ۱. منتخبی از اهداف هفده گانه توسعه پایدار سازمان ملل متحد (منبع، سازمان ملل متحد، ۲۰۲۱)

از سوی دیگر با توجه به تحولات تکنولوژیکی، اجتماعی-فرهنگی و دانشگاهی در سراسر جهان، گرایش داشتن به یادگیری مادام العمر یکی از عناصر اصلی شهروندی واقعی جهانی و شهری است. به ویژه بر اساس مطالعات آکادمیک، این نتیجه حاصل می شود که گرایش مادام العمر با بسیاری از متغیرهای فناورانه و روانشناختی مرتبط است که واقعاً نیاز به تمرکز در این زمینه دارد (گور اردوغان، کنان گونگورن، هاموتوغلو و همکاران، ۲۰۱۹). روانشناسان تعلیم و تربیت، یادگیری و رشد را فرآیندی مادام العمر تعریف می کنند که در داخل و خارج از مدرسه، خانواده، محل کار و موقعیت های اجتماعی اتفاق می افتد (اسمیت و پورچوت، ۱۹۹۸). از دیدگاه بربر اغلو (۲۰۱۰) یادگیری مادام العمر جایگزینی برای آموزش رسمی نیست، بلکه بیشتر به عنوان تکمیل داده های ناقص و ناکافی در آموزش رسمی یا کشف توانایی های کشف نشده قبلی تعریف می شود. علاوه بر این، هاموتوغلو، سزن-گولتکین و ساواشچی و همکاران (۲۰۱۹) اعلام کردند، پیشرفت های تکنولوژیکی نشان می دهد که در تمایلات یادگیری مادام العمر بین محیط های یادگیری آنلاین و ابزارهای وب ارتباط نسبتاً بالایی وجود دارد. دانش آموزانی که با محیط های یادگیری آنلاین تعامل داشتند، علاوه بر بیان برخی از تأثیرات روان شناختی این محیط ها بر تمایلات یادگیری مادام العمر خود، اظهار کردند. که درک دانش آموزان از بودن در یک محیط یادگیری آنلاین، آنچه را که در دنیای پیرامون خود می بینند، می شنوند و احساس می کنند، سپس انتخاب و تفسیر می نمایند. این بدان معناست که مهارت قرن بیست و یکم گرایش به یادگیری مادام العمر باید بر روی متغیرهای مختلف تمرکز و اجرا شود.

مطالعات در حوزه توسعه پایدار نشان می دهند، ورزش به دلیل ارتباط با بسیاری از فرصت های اقتصادی مانند گردشگری، بازاریابی و رسانه می تواند گزینه مناسبی برای حرکت کشورها به سمت توسعه پایدار باشد (شولنکورف، تامسون و شلنکر، ۲۰۱۱). از دیدگاه علمی، حوزه هایی مانند جامعه شناسی ورزشی، مدیریت ورزشی و روانشناسی ورزشی از اهمیت نظری و تجربی خاصی در موضوع توسعه از طریق ورزش، برخوردار هستند (شولنکورف، ۲۰۱۷). آکیندس و کیروان (۲۰۰۹) ورزش را کمکی بین المللی می دانند که می تواند در کمال عزت و اقتدار به توسعه کشورهای آفریقایی یاری رساند و عاملی برای

برقراری امید و نشاط در سطح جامعه شود. شولنکرف و همکاران (۲۰۱۱) بیان می کنند که مشارکت در مسابقات ورزشی ملی و بین المللی می تواند نقطه شروع مهمی برای ایجاد یک شبکه اجتماعی باشد که نتیجه آن می تواند به توسعه انسجام و همبستگی اجتماعی، به عنوان یکی از زیرمجموعه های توسعه پایدار تبدیل شود. ریچارد و همکاران (۲۰۱۳) به طور گسترده، حوزه های توسعه پایدار از طریق ورزش را در حوزه-هایی مانند ورزش و معلولیت، ورزش و آموزش، ورزش و جنسیت، ورزش و سلامت، ورزش و معیشت، ورزش و صلح و نیز ورزش و انسجام اجتماعی خلاصه می کنند. لیندسی و داری (۲۰۱۸) نبود انسجام سیاستی ورزش را یکی از مهمترین چالشهای ورزش برای ایجاد توسعه پایدار می دانند. آنها اعتقاد دارند که موضوع سلامت، آموزش و صلح از طریق ورزش از جمله مهمترین اولویت هایی هستند که به انسجام سیاست برای برقراری توسعه پایدار نیاز دارند. در واقع ورزش و فعالیت بدنی با توجه به اشکال مختلف اجرایی خود توسط افراد، جوامع، سازمان های غیرانتفاعی و همچنین اثرات متعددی که بر افراد می گذارد به طرق مختلف در دستیابی به اهداف توسعه پایدار کمک می کند. (یعنی توسعه انسانی در سطوح میانی و کلان). در نتیجه، ورزش یک محرک توسعه پایدار (ماسدو یلاموس و همکاران، ۲۰۱۹) یا یک پشتوانه ی برای توسعه پایدار در نظر گرفته می شود (گونزالس-سرانو و همکاران، ۲۰۲۰).

با توجه به اعلام کمیسیون ملی یونسکو-ایران، شهر تهران به عنوان یکی از شهرهای یادگیرنده ثبت شده در یونسکو (شهریور ۱۳۹۹، کمیسیون ملی یونسکو-ایران) می باشد و هدف از ایجاد شهرهای یادگیرنده، ارتقای یادگیری مادام العمر و افزایش سطح آگاهی شهروندان در جهت ایجاد شهرهای یادگیرنده پایدار از طریق توانمندسازی فردی و اجتماعی، توسعه اقتصادی و پیشرفت فرهنگی و توسعه پایدار است. بنابراین یادگیری مادام العمر و شهرهای یادگیرنده نقشی حیاتی در توانمندسازی شهروندان و ایجاد گذار به جوامع پایدار دارند. در حالی که دولت ها عمدتاً مسئول تدوین استراتژی برای ایجاد شهرهای یادگیرنده می باشند، تغییر پایدار مستلزم تعهد در سطح محلی است. یک شهر یادگیرنده باید شهر به شهر، استان به استان، و جامعه به جامعه ساخته شود، در حالیکه، تقویت و توسعه فرآیندهای یاددهی-یادگیری و تربیت پذیری شهروندان هر جامعه از اهداف های کلان، عملیاتی و راهکارهای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، در سطوح محلی تا جهانی است. لذا محقق تلاش دارد تا راهبردهای توسعه ورزش دانش آموزی در شهر تهران را با رویکرد یادگیری مادام العمر شهرهای یادگیرنده و توسعه پایدار مورد بررسی و تحلیل قرار دهد و در این راستا با بهره گیری از نظر خبرگان مدل توسعه ورزش دانش آموزی با رویکرد یادگیری مادام العمر در شهر یادگیرنده تهران را طراحی کند و از این طریق نه تنها به تحقق موارد فوق کمک کند، بلکه موجب ایفای نقش ورزش در پایداری توسعه ایران در برنامه هشتم توسعه شود.

روش شناسی

پژوهش حاضر به صورت کیفی و از روش تحقیق داده بنیاد براساس رویکرد یا رویه سیستماتیک (اشتروس و کوربین، ۱۹۹۰، ۱۹۹۸) به منظور تحلیل داده ها بهره برده است. نظریه داده بنیاد با مفهوم سازی، تعریف مقوله و ارتباط بین مقوله ها به دنبال خلق نظریه از داده های واقعی می باشد (استراوس و کوربین، ۲۰۰۸). مشارکت کنندگان، خبرگان و صاحب نظران در حیطه: تدوین اسناد بالادستی آموزش و پرورش، تدوین برنامه های استراتژیک ورزش شهروندی، مفاهیم و اسناد یونسکو با تاکید بر توسعه پایدار، شهرهای یادگیرنده و یادگیری مادام العمر در دو گروه علمی و اجرایی را شامل می شود. همچنین معیارهای ورود به مطالعه شامل: گروه سنی ۷۰-۳۰ سال، تمایل به همکاری و شرکت در پژوهش، وجود سابقه در ورزش دانش آموزی، تحصیلات آکادمیک حداقل کارشناسی ارشد می باشد. نمونه های مورد مطالعه به صورت نمونه گیری نظری انتخاب شدند که روش غالب در روش داده بنیاد می باشد. نمونه ها به گونه ای انتخاب شدند که به تولید و خلق نظریه کمک کنند. جهت جمع آوری مصاحبه ها از روش مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شد. مصاحبه ها تا زمان رسیدن به اشباع نظری و کفایت داده ها ادامه پیدا کرد و در نهایت با ۱۵ مصاحبه جمع آوری داده ها خاتمه پیدا کرد. روش تحلیل داده ها در نظریه داده بنیاد براساس کدگذاری باز، محوری و گزینشی صورت می گیرد که روش اساسی برای مفهوم سازی و تعیین مقوله ها می باشد (کرسل، ۲۰۰۷). در مرحله کدگذاری باز داده ها براساس طبقات عمده اطلاعاتی کدگذاری می شوند. بعد از این کدگذاری و بر مبنای آن کدگذاری محوری صورت گرفت و مفهوم اصلی هر جمله برجسته شده بررسی شد و جملات معنادار انتخاب شدند در این مرحله شباهت و تفاوت های کدهای باز

مورد بررسی قرار گرفت. پس از مقایسات مداوم یا مستمر کدهای که از لحاظ معنایی به یکدیگر شباهت داشتند در یک مقوله بالاتر قرار گرفتند. درواقع اساس ارتباط دهی در کدگذاری محوری بر بسط و گسترش یکی از مقوله ها قرار دارد. مقولات اصلی شناسایی شده شامل بستر علی، شرایط زمینه ای، شرایط مداخله گر، راهبردها و پیامدها می باشد. مرحله نهایی فرایند تجزیه و تحلیل کدگذاری انتخابی و یا گزینشی می باشد. در این مرحله با ارتباط دادن و ایجاد پیوند بین کدهای محوری و پر کردن خلاها بین مقوله های اصلی مدل نظری پژوهش بدست آمد. در واقع در مرحله کدگذاری انتخابی با یکپارچه سازی داده ها الگوی پارادایم اصلی پژوهش در قالب مدل سیستماتیک بدست آمد و در نهایت خط داستان یا نظریه توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار ارائه شده است. جهت اعتباریابی کیفی از معیارهای پیشنهادی لینکلن و گابا (۱۹۸۵) استفاده شد، این معیارها شامل اطمینان پذیری، انتقال پذیری، اتکاپذیری و تایید پذیری می باشند. جهت بررسی قابلیت اعتبار متن مصاحبه و کدهای استخراج شده به مشارکت کنندگان ارائه شد و افراد نظر خود را اظهار کردند و مواردی که مبهم بود یا منظور مشارکت کننده به درستی درک نمی شد از طریق مراجعه حضوری یا ارتباط تلفنی شفاف سازی می شد. جهت بررسی قابلیت ثبات بررسی دقیق داده ها توسط یک فرد متخصص در حوزه کیفی خارج از پژوهش جهت افزایش میزان ثبات پژوهش استفاده شد. تاییدپذیری نشان دهنده ارتباط داده ها با منابع و ظهور نتایج و تفاسیر از این منابع است. قابلیت تایید را می توان از طریق ارائه روند پژوهش به طریقی که قابل پیگیری باشد تضمین نمود. علاوه بر این فرایند انجام کار در اختیار چند تن از همکاران پژوهش قرار داده شد تا صحت نحوه انجام پژوهش تایید گردد. در نهایت انتقال پذیری اشاره به این دارد که یافته های مطالعه تا چه حدی در دیگر مطالعات قابل انتقال یا تعمیم است. S (کلموگروف-اسمیرنوف) استفاده شد ($P > 0.05$). نتایج این آزمون نشان داد که هر دو متغیر از توزیع نرمال برخوردارند.

یافته ها

مشارکت کنندگان در این مطالعه ۱۵ نفر بودند، به طوری که ۱۲ نفر مرد و ۳ نفر زن را تشکیل دادند، تحصیلات ۱۲ نفر از مشارکت کنندگان دکتری؛ ۲ نفر دانشجوی دکتری و ۱ نفر کارشناسی ارشد بود. تقریباً تمامی افراد بجز ۱ نفر سابقه خدمت بالای ۱۵ سال داشتند و در حوزه های اجرایی و آکادمیک مشغول به فعالیت بودند. در ادامه به بررسی یافته های پژوهش پرداخته شده است.

شرایط علی: با نتایج تجزیه و تحلیل مصاحبه ها، پنج مقوله اصلی به عنوان شرایط یا بستر علی و یا بستر ساز را برای تحقق توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در ورزش مدارس مطابق جدول شماره (۱) وجود دارد که شامل: ۱. عامل امکانات و تجهیزات ورزشی، ۲. عامل مدیریتی، ۳. عامل تخصص گرایی، ۴. عامل فرهنگی - آموزشی و ۵. عامل تبلیغات و اطلاع رسانی.

جدول ۱. شرایط علی توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
تجهیزات و امکانات ورزشی	امکانات و تجهیزات ورزشی شهرداری-ها	تجهیزات ورزشی غیراستاندارد شهرداری/ کمبود تجهیزات ورزشی شهرداری برای دانش آموزان/ عدم دسترسی راحت به اماکن شهرداری/ عدم تطابق اماکن ورزشی شهرداری با نیازهای دانش آموزان/ ضعف در فناوری های نوین ورزشی در شهرداری/ عدم دسترسی راحت به امکانات ورزشی شهرداری/ واگذاری اماکن ورزشی شهرداری به بخش خصوصی
	امکانات و تجهیزات ورزشی مدارس	عدم وجود امکانات و تجهیزات مناسب درس تربیت بدنی در مدارس/ ضعف عوامل زیر بنایی برای آموزش های رسمی و غیر رسمی در مدارس/ کمبود فضا در مدارس/ کمبود امکانات و تجهیزات ورزشی در مدارس/ ضعف در امکانات و تجهیزات زیر بنایی برای آموزش/ گسترش فضای ورزشی در کنار مدارس/ امکان سنجی مناسب برای فضاهای ورزشی

عوامل تربیتی	دستورالعمل‌ها و سیاست‌های آموزش و پرورش	ضعف در محتوای اصول یادگیری مادام العمر ورزش در مدارس/ مقطعی بودن سیاست‌های برنامه‌ریزی شده توسط وزارت آموزش و پرورش/ عدم وجود سر فصل‌های یادگیری مطابق با دوره‌های رشدی دانش آموزان/ کم بودن ساعت ورزش مدارس/ نبود چشم انداز و سیاست‌ها در ورزش مدارس/ نبود برنامه ای جامع برای توسعه یادگیری ورزش در مدارس/ ارائه برنامه های بلند مدت برای تندرستی و سلامتی/ به کارگیری مربیان خبره در امر ایده پردازی/ برنامه ریزی بلند مدت برای توسعه پایدار/ نادیده گیری نتایج طرح های ورزشی/ عدم استفاده از طرح های موفق در کشورهای پیشرفته/ بی اهمیتی طرح ها در مدارس/ عدم اجرای مناسب طرح های قبلی در مدارس/ عدم عدالت در توزیع وسایل ورزشی بین مناطق / عدم عدالت در توزیع وسایل ورزشی بین مدارس
	توجه به فستیوال‌ها و جشنواره‌های ورزشی	برگزاری فستیوال های ورزشی/ برگزاری گردهمایی های ورزشی با ایجاد لذت و شادابی/ برگزاری فعالیت‌های ورزشی در مناطق مختلف شهری/ برگزاری تورها و گردهمایی/ برگزاری مسابقات و اردوهای ورزشی در روستاها/ شرکت شهروندان در گردهمایی‌های ورزشی
	برنامه‌های ورزشی شهرداری‌ها	مقطعی بودن برنامه‌های ورزشی در شهرداری‌ها/ عدم تطابق ورزش شهرداری‌ها با مدارس/ عدم برنامه‌ریزی ورزش شهرداری مطابق با نیاز دانش آموزان/ هزینه بالای مشارکت در ورزش شهرداری/ عدم اطمینان خانواده ها به کلاس‌های برگزار شده از طرف شهرداری/ نبود امنیت در ورزش شهرداری/ استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در برنامه های سازمان ورزش شهرداری/ هزینه بالای شرکت در کلاس ها ورزش شهرداری/ عدم تطابق کلاس ها ورزش شهرداری با نیاز دانش آموزان/ ارتباط ضعیف شهرداری و آموزش و پرورش و سایر نهادها / تعامل بیشتر شهرداری با آموزش و پرورش در امر توسعه ورزش
عوامل تخصص‌گرایی	توجه ویژه به متخصصین تربیت بدنی در مدارس	عدم بکارگیری معلمان تخصصی تربیت بدنی در دوره ابتدایی/ عدم استفاده از مربیان ورزش در سطح برنامه‌های شهرداری/ عدم تخصص گرایی در مدارس پایه/ کم توجهی به مهارت‌های بنیادی و پایه توسط معلمین/ فقدان معلم تربیت بدنی در مقطع ابتدایی/ عدم تشریک مساعی در بین نیروهای متخصص/ کمبود معلم متخصص تربیت بدنی برای آموزش و یادگیری مادام العمر حرکات ورزشی/ کمبود معلم های پایه برای آموزش درس تربیت بدنی مطابق با استانداردهای یادگیری مادام العمر/ عدم بهره گیری از معلم های متخصص تربیت بدنی در دوره اول و دوره دوم ابتدایی
	توجه ویژه به متخصصین تربیت بدنی در ورزش شهرداری	کمبود و فقدان متخصصین ورزش در شهرداری‌ها/ فقدان تخصص‌گرایی در مدیریت ورزش شهرداری‌ها/ بی توجهی به نکات ایمنی در مسابقات و جشنواره‌های شهرداری‌ها/ عدم استفاده از آسیب‌شناس ورزشی در مسابقات
عوامل فرهنگی آموزشی	فرهنگ‌سازی ورزش	نهادینه کردن ورزش در خانواده/ عدم اهمیت ساعت ورزش برای مدیران مدارس/ عدم توجه خانواده ها برای ساعت ورزش مدارس/ بی‌انگیزه‌گی خانواده‌ها برای ورزش/ تغییر سبک زندگی نوجوانان/ استفاده از بازی‌های رایانه ای به جای ورزش توسط دانش آموزان/ دیدگاه منفی مدیران مدارس نسبت به کلاس درس تربیت بدنی/ عدم توجه به ورزش های بومی- سنتی در مدارس/ عدم توجه به تفاوت‌های فرهنگی و قومیتی دانش آموزان در مدارس/ عدم برگزاری منظم مسابقات بومی و محلی/ عدم استفاده از پتانسیل تفاوت‌های فرهنگی در جامعه
	اطلاعات تخصصی دبیران تربیت بدنی	عدم استفاده از پژوهش‌های مرتبط با سواد جسمانی توسط دبیران ورزش/ عدم بروزرسانی اطلاعات و سواد معلمان ورزش/ به روز نبودن معلم های تربیت بدنی در مدارس/ عدم شرکت معلمین ورزش در کارگاه‌های ورزشی/ عدم توجه به پژوهش در حیطه تخصصی
	آموزش تربیت بدنی مدارس	عدم پیاده سازی اصولی درس تربیت بدنی توسط معلم ورزش/ عدم اجرای کامل طرح درس تربیت بدنی/ کمرنگ بودن مباحث شناختی و دانشی در کلاس درس تربیت بدنی/ عدم تشریح کامل یادگیری مادام العمر ورزش توسط معلمان ورزش به دانش آموزان/ عدم تنوع فعالیت‌های ورزشی در مدارس/ عدم شفافیت محتوای درس تربیت بدنی/ نادیده گیری برنامه‌ها در آموزش رسمی تربیت بدنی توسط معلم ورزش/ موازی بودن برنامه های تربیت بدنی/ عدم آموزش حرکات پایه ورزشی در مدرسه توسط معلم/ بکارگیری استراتژی های یکسان آموزشی برای سنین مختلف/ عدم در نظر گرفتن تفاوت های فردی دانش اموزان در آموزش/ آموزش سبک زندگی فعال سواد جسمانی در زنگ ورزش مدارس/ افزایش آگاهی دانش آموزان نسبت به مزیت دوره های ورزشی/ آموزش و ترویج سبک زندگی فعال/ آموزش سبک زندگی فعال در جامعه دانش آموزی

تبلیغات و اطلاع رسانی	تبلیغ و اطلاع- رسانی شهرداری‌ها در توسعه ورزش	تبلیغات ضعیف شهرداری در رابطه با فعالیت‌های ورزشی/ ضعف اطلاع‌رسانی شهرداری‌ها/ بی‌انگیزگی دانش‌آموزان برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی برگزار شده در شهرداری‌ها/ بی‌اطلاعی از ورزش شهرداری/ تشویق افراد جامعه در استفاده از امکانات و تجهیزات پارک‌ها/ توسعه تبلیغات شهرداری در رابطه با ورزش
	تبلیغات و اطلاع- رسانی به عموم	ضعف اطلاع‌رسانی برنامه‌های یادگیری مادام‌العمر ورزش در خانواده، مدرسه و جامعه/ ضعف در اطلاع‌رسانی به خانواده‌ها برای مشارکت در ورزش مدارس/ ضعف در اطلاع‌رسانی ورزش محله، مدرسه و خانه توسط رسانه‌ها/ عدم اطلاع خانواده‌ها از مزایای ورزش/ ترویج ورزش و سلامتی/ ترویج مشارکت در برنامه‌های سبک زندگی سالم/ ترویج ورزش همگانی/ تشویق دانش‌آموزان در خانواده و مدرسه به ورزش/ استفاده از رسانه‌های اجتماعی جهت تبلیغ ورزش

شرایط زمینه‌ای: با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، پنج مقوله اصلی به عنوان شرایط زمینه‌ای یا بافت محیطی را برای تحقق راهبردهای در توسعه ورزش دانش‌آموزی مبتنی بر یادگیری مادام‌العمر و توسعه پایدار مطابق جدول شماره (۲) تبیین می‌کند که شامل: ۱. عامل منابع انسانی، ۲. زیرساختی و مالی، ۳. عامل آموزش و پژوهش، ۴. عامل فرهنگ‌سازی ورزش، ۵. عامل هماهنگی نهادهای متولی و ۶ عامل مختص دانش‌آموزان.

جدول ۲. شرایط زمینه‌ای در توسعه ورزش دانش‌آموزی مبتنی بر یادگیری مادام‌العمر و توسعه پایدار

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
عامل منابع انسانی	نیروی انسانی متخصص	برنامه‌ریزی برای تامین نیروی انسانی متخصص/ بکارگیری نیروی انسانی متخصص در مدارس/ توجه به تخصص منابع انسانی/ استفاده از تخصص نیروی انسانی در جای خود
	آموزش نیروی انسانی	آموزش معلمان تربیت بدنی/ آموزش تخصصی مربیان/ برگزاری کارگاه‌های دانش‌افزایی معلمان/ افزایش دانش مربیان ورزشی/ آموزش نیروی انسانی/ تربیت نیروی انسانی/ آگاهی معلمان نسبت به سواد جسمانی
عامل زیرساختی و مالی	دسترسی راحت به اماکن ورزشی	احداث فضای سبز در محله و نزدیکی مدرسه/ دسترسی راحت به فضای ورزشی/ دسترسی عمومی به اماکن ورزشی/ توزیع عادلانه امکانات ورزشی/ ایجاد پارک‌های مناسب در کنار مدارس/ در دسترس بودن فضاهای ورزشی
	کیفیت تجهیزات و وسایل ورزشی	استانداردسازی فضاهای ورزشی/ توجه به کیفیت امکانات و تجهیزات مدرسه/ توجه به استانداردهای تجهیزات و توپ‌های ورزشی/ استانداردسازی کفپوش‌ها و زمین‌های ورزشی
	متناسب سازی و جذابیت فضاهای ورزشی	جذابیت طراحی فضاهای ورزشی/ جذابیت محیط مدرسه/ فراهم نمودن امکانات مدارس در راستای سواد جسمانی/ متناسب سازی فضاهای ورزش در مدارس و اماکن شهرداری مطابق با نیاز دانش‌آموزان/ تجهیزات و امکانات مناسب سنین دانش‌آموزان
	تامین منابع مالی	تخصیص بودجه ثابت به ورزش دانش‌آموزی/ اهمیت دادن به هزینه کردن در سطح مدارس/ ورود بخش خصوصی/ افزایش بودجه ورزش دانش‌آموزی/ جذب سرمایه از سایر نهادهای دولتی و غیر دولتی/ هزینه‌کرد بودجه در راستای طرح‌های بنیادین/ توجه به منابع مالی/ استفاده از خیرین ورزشی مدرسه ساز/ استفاده از مالیات شهرک‌های صنعتی برای ورزش مدارس/ رعایت عدالت در تخصیص منابع مالی/ سرمایه‌گذاری بهینه در ورزش دانش‌آموزی
	افزایش زیرساخت‌ها و فضاهای ورزشی	افزایش سرانه فیزیکی فضای ورزشی/ توجه ویژه به سرانه ورزشی مدارس/ فراهم کردن مکان‌های مختص نوجوانان در پارک‌ها/ طراحی زیرساخت‌های ورزشی مدارس/ مهیاسازی زیرساخت‌ها/ توسعه فضا و تجهیزات درس تربیت بدنی/ افزایش سرانه ورزشی
عامل پژوهش و توسعه	پژوهش در حوزه مربوطه	استفاده از یافته‌های علمی پژوهشگران/ بهره‌گیری از طرح‌های پژوهشی ورزش دانش‌آموزی/ استفاده شهرداری از پژوهش‌های حوزه دانش‌آموزان/ پژوهش در رابطه با راهبردهای کشورهای پیشرفته/

	آموزش بازی‌ها و مهارت‌های ورزشی	آموزش فرصت‌های یادگیری فعالیت‌های جسمانی/ آموزش بازی‌های ساختاریافته/ آموزش فعالیت‌های سرگرم کننده (حرکات موزون؛ پانتومیم؛ ورزش ماجراجویانه)/ آموزش مدیریت بدن/ آموزش حرکات‌های بنیادین/ آموزش ورزش‌های بومی محلی/ توسعه دانش در فعالیت‌های بدنی/ آموزش متناسب با تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان/ آموزش مهارت‌های حرکتی/
	دانش‌افزایی و ارتقاء محتواهای آموزشی	بهره‌گیری از مدل‌های آموزشی روز/ غنی نمودن محتوای آموزشی/ استفاده از فناوری‌های نوین/ برگزاری جشنواره‌ها/ آموزش قوانین و مقررات/ آگاهی از اثرات چاقی و بی‌حرکی/ به روزرسانی مطالب آموزشی/ محتوای غنی ورزشی/ برگزاری جشنواره‌های ورزشی/ آموزش سواد جسمانی/ برنامه‌ریزی برای تهیه محتوا و الفبای سواد جسمانی/ ارتقا و آگاهی سواد بدنی/ برنامه‌ریزی مدون علمی از سطح آمادگی تا دانشگاه
فرهنگ‌سازی ورزش	تغییر نگرش افراد به ورزش	عمل‌گرایی به سبک زندگی فعال/ تغییر نگرش حس رفتار فردی/ تغییر نگرش سبک زندگی فعال/ تغییر نگرش جامعه به ورزش/ فرهنگ‌سازی از سنین پایه
	آگاه‌سازی مردم	آگاه‌سازی جامعه در رابطه با برنامه‌های جامع سلامت/ آگاهی و اطلاع‌رسانی مدیران ارشد/ آگاه‌سازی مردم به جایگاه ورزش در توسعه پایدار/ اطلاع‌رسانی طرح‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی/ اطلاع‌رسانی مزایای ورزش/ آگاه‌سازی والدین به نقش ورزش در مدارس/ استفاده از ظرفیت رسانه ملی جهت توسعه ورزش
همکاری نهادی محلی	همکاری آموزش و پرورش با شهرداری	ایجاد تفاهم نامه ورزشی بین شهرداری و آموزش و پرورش/ مطابقت ورزش شهرداری با بلوغ شهروندان جوان/ استفاده از خانواده‌ها و معلمان در ورزش شهرداری‌ها/ تعامل شهرداری و مدرسه/
	همکاری آموزش و پرورش با ارگان‌های مربوطه	استفاده از بستر خانواده - مدرسه و جامعه/ ایجاد تفاهم‌نامه بین مدارس و ارگان‌های مختلف/ ایجاد تفاهم نامه بین مدارس و فدراسیون‌های ورزشی/ هم‌افزایی و تعامل ارگان‌های مربوطه// همکاری هیات‌های ورزشی
عامل مختص دانش‌آموزان	توجه به نیازهای دانش‌آموزان	توجه به کیفیت زندگی و ورزشی دانش‌آموزان/ احترام به حقوق دانش‌آموزان/ توجه به اعتماد به نفس دانش‌آموزان/ توجه به انگیزش دانش‌آموزان/ ارائه الگوهای متنوع ورزشی به دانش‌آموزان/ رعایت اصل شادابی دانش‌آموزان
	مدیریت ورزش مدارس	افزایش ساعت درس تربیت بدنی/ برنامه‌ریزی برای ورزش آموزشی و غیرآموزشگاهی/ برگزاری رقابت‌های ورزشی/ برنامه‌ریزی مطابق با نیاز مدارس/ برنامه‌ریزی بلند مدت/ اهمیت دادن به ورزش مدارس/ توجه به ورزش تربیتی/ توجه به استعدادیابی در مدارس/ هدایت دانش‌آموزان مستعد/ استراتژی و برنامه‌ریزی در ورزش مدارس/ تقسیم بندی برنامه‌های توسعه ای (کوتاه مدت؛ میان مدت؛ بلند مدت)

شرایط مداخله گر: با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، دو مقوله اصلی به عنوان شرایط مداخله گر و یا محیطی برای تحقق راهبردها در توسعه ورزش دانش‌آموزی مبتنی بر یادگیری مدام العمر و توسعه پایدار مطابق جدول شماره (۳) آشکار شد که شامل: ۱. عوامل بازدارنده، ۲. عوامل تسهیل کننده.

جدول ۳. شرایط مداخله گر در توسعه ورزش دانش‌آموزی مبتنی بر یادگیری مدام العمر و توسعه پایدار

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
بازدارنده	منابع انسانی و مالی	کمبود معلم ورزش/ کمبود منابع مالی/ نداشتن منابع مالی مطلوب در اجرای برنامه‌های درس تربیت بدنی/ عدم تامین منابع انسانی متخصص/ موانع مالی/ هزینه بر بودن و نبودن مربی آموزش دیده کافی/ کمبود منابع مالی/ بی انگیزه بودن معلمان ورزش/ بودجه کم ورزش شهروندی/ عدم تامین منابع انسانی ورزشی/ نداشتن منابع مالی کافی/

	زیرساخت‌ها، امکانات و تجهیزات	کمبود امکانات و تجهیزات/ نبود فضای ورزشی/ سرانه ورزشی پایین/ نبود سالن‌های ورزشی در کنار مدارس/ نداشتن زمین بازی در مدارس مخصوصاً مدارس غیر انتفاعی/ عدم رعایت اصول ایمنی در کلاس درس تربیت بدنی/ نبود زیر ساخت‌ها در مدارس/ کمبود امکانات و شرایط آموزشی مناسب/ نبود تجهیزات و امکانات/ کمبود فضاهای ورزشی شهرداری تهران/ نبودن امکانات مورد نیاز تخصصی/ نبود زیرساخت‌های مناسب/ عدم ایمنی در زمین‌های ورزشی مدارس برای انجام حرکات ورزشی/ عدم امکانات کافی در زنگ ورزش مدارس/ نداشتن اتاق درس تربیت بدنی
	مشکلات مربوط به طرح‌های ملی ورزشی مدارس	عدم جذابیت کافی طرح‌ها برای دانش آموزان/ یکنواخت بودن طرح‌های اجرا شده در مدارس/ در دسترسی نبودن مراکز ورزشی مرتبط با طرح‌ها/ تجهیزات و امکانات ارزان در بعضی از طرح‌ها/ نبود امکانات مناسب اجرای طرح‌های ورزشی در مدارس/ نداشتن زیرساخت‌های مناسب برای اجرای صحیح طرح‌ها/ عدم تامین فضاهای ورزشی مدارس برای عملیاتی کردن طرح‌ها/ فراهم نبودن پیش نیازهای عملیاتی کردن طرح‌ها/ عدم توجه به توجیه منابع اقتصادی در اجرای طرح‌ها/ کمبود منابع مالی در اجرایی شدن طرح‌ها/ دوربودن فضاها و در دسترس نبودن زیربناهای اجرای طرح‌ها/ ناپختگی طرح‌ها و اجرا نشدن آنها بصورت پایلوت/ عدم اجرای درست طرح‌های تثبیت شده/ تثبیت طرح‌های بدون کارشناسی شده/ ارائه نشدن فیلم‌های آموزشی در خصوص طرح‌ها/ آگاهی نداشتن اکثر معلمان و دانش آموزان از اجرای صحیح طرح‌ها/ عدم پشتیبانی مالی و بودجه مناسب به برای اجرای طرح‌های (سباح، طناب‌ورز، طرح کوچک، پاک و ...)
	موانع مدیریتی، برنامه-ریزی و ساختاری	مسائل حقوقی دست و پا گیر/ اجرایی و عملیاتی نشدن سیاست‌های شهرداری/ کارشناسی نشدن دستورالعمل‌ها، آیین نامه‌ها و بخشنامه‌ها/ عدم وجود برنامه‌های منظم در شهرداری/ عدم همکاری بعضی از شهرداری‌ها/ موانع ساختاری/ موانع مدیریتی و برنامه‌ریزی/ کمبود نیروی متخصص/ دخالت سیاسیون در امر ورزش دانش آموزی/ واگذاری اماکن ورزش شهرداری به بخش خصوصی/ توجه بیشتر سازمان ورزش شهرداری به درآمد زایی/ هزینه بالا جهت شرکت در کلاس‌های ورزشی شهرداری/ عدم تطابق برنامه‌های سند تحول با نیازهای دانش آموزان/ عدم به روزرسانی محتوای درس تربیت بدنی/ عدم اطلاع و آگاهی مدیران ورزش شهرداری به سبک زندگی فعال/ نبود برنامه ریزی مدون/ عدم دانش مدیران شهرداری نسبت به ورزش/ آگاهی کم مدیران شهرداری نسبت به سبک زندگی فعال/ عدم برنامه ریزی آموزش و پرورش برای فصل تابستان دانش آموزان/ عدم واگذاری اماکن ورزشی شهرداری به بخش خصوصی
	سبک زندگی ناسالم	مقاومت افراد در مقابل تغییر رژیم غذایی سالم/ استفاده از دخانیات و مواد مضر/ عدم آگاهی افراد نسبت به بیماری‌های غیرواگیر/ عدم تغییر نگرش افراد نسبت به سبک زندگی و اصلاح عادت و رفتارهای غلط/
	مشکلات مربوط به زنگ تربیت بدنی مدارس	فعالیت‌های ورزشی نامناسب در مدرسه/ عدم باز اندیشی در فعالیت‌ها و بازی‌های مدارس/ بی توجهی به تفاوت‌های فردی دانش آموزان/ آرایه آمارهای غلط و سوری از طرف مدارس و معلمان/ توجه نکردن به محتوای درسی تربیت بدنی/ بی برنامه‌گی و نداشتن انسجام در درس تربیت بدنی/ محتوای درسی ضعیف/ دیدگاه منفی دبیران سایر دروس به درس تربیت بدنی/ کم اهمیت دادن زنگ ورزش/ نداشتن فصلنامه درس تربیت بدنی در مدرسه/
عوامل تسهیل کننده	تعامل آموزش و پرورش با افراد و دیگر نهادها	همکاری بین آموزش پرورش و دیگر سازمان‌ها/ ارتباط بین مدارس و هیات‌های ورزشی/ تعامل خانه و خانواده با ورزش مدارس/ مشارکت دادن والدین در مدارس/ تعامل آموزش و پرورش با دانشگاه‌های تربیت بدنی جهت آگاه سازی و انتقال دانش به مدارس
	مدیریت و برنامه‌ریزی درست	شفاف سازی بودجه ورزش شهرداری/ اجرای طرح‌های بلندمدت/ توجه مسئولان به توسعه کمی و کیفی ورزش/ برنامه ریزی بلند مدت/ رایگان نمودن ورزش و دادن یارانه به ورزش برای شهروندان جوان/ دادن امتیاز به انبوه سازان برای کمک به ورزش مدارس/ قابلیت اجرایی شدن طرح‌ها/ توجه به تامین بودجه/ حذف قوانین دست و پاگیر/ توجه به فضای سبز پارک‌ها و طراحی مناسب/ حمایت شهرداری از مناطق کمتر توسعه یافته ورزشی/ مشارکت شهرداری در تجهیز و تامین زیرساخت‌ها در مدارس/ استفاده و تخصیص درصدی از عوارض دریافتی شهرداری در توسعه ورزش دانش آموزی/ هزینه نشدن مالیات در راستای توسعه ورزش دانش آموزی/ استفاده از ظرفیت شهرداری برای اجرای طرح‌های وزارتی

ارتباط با رسانه در معرفی سبک زندگی فعال/ ترویج ورزش همگانی در سطح خانواده- محله و شهر/ استفاده از تبلیغات و اطلاع رسانی در خصوص سبک زندگی فعال شهروندان جوان/ استفاده از ابزار رسانه در یادگیری مادام العمر ورزش در بین شهروندان جوان/ نهادینه کردن ورزش در بین خانواده و جامعه از طریق رسانه/ ایجاد نگرش مثبت در مدیران - معلمان و دانش آموزان/ اطلاع رسانی رسانه های شهرداری/ استفاده از خبرنگاران محلی در بین مدارس/	استفاده از تبلیغات و اطلاع رسانی های مناسب
تطابق فعالیتهای آموزشی با نیاز دانش آموزان/ توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان/ استفاده از تجارب معلمان بازنشسته/ ارائه کاربرگ تکلیفی درس تربیت بدنی/ توجه معلم به آموزش رشته های ورزشی/ تشکیل تیم های ورزشی درون مدرسه ای/ ایجاد حس رقابت بین دانش آموزان/ دقت و تمرکز در گرفتن آزمون ها/ نزدیک کردن محتوای درسی تربیت بدنی به استانداردهای مورد نیاز کلاس درس/ آموزش و طراحی مناسب طرح ها و اجرای آنها به صورت پایلوت/ برگزاری مسابقات دانش اموزی در مدارس/ فعالیت های گروهی در قالب اردوهای ورزشی/ مشخص بودن محتوا و طرح درس تربیت بدنی/	اجرای زنگ ورزش مدارس به نحو مطلوب
جشنواره ای کردن و استفاده از بازی در طرح های ورزشی/ استفاده از بازی های بومی محلی در اجرای طرح های ورزشی/ تزیین بودجه به انجمن های ورزشی/ تشکیل کانون های درون مدرسه ای/	توجه به طرح ها و انجمن های ورزشی مدارس
استفاده از دیدگاه ها و نظرات اساتید دانشگاهی در برنامه ریزی اجرای طرح ها/ ایجاد فرصت آموزش و یادگیری غیر رسمی در محیط خانواده و جامعه/ استفاده کردن از نتایج علمی/ توجه به نیروی متخصص و علمی/	توجه به متخصصین و پژوهش های علمی
پایاده سازی سبک زندگی فعال مطابق با شرایط فرهنگی و اجتماعی/ شناخت و توجه به رشد فردی، اجتماعی و فرهنگی دانش آموزان/ دقت به مسائل اجتماعی و فرهنگی منطقه در برنامه ریزی ها	توجه به مسائل اجتماعی و فرهنگی

راهنمدها: شرایط علی، شرایط مداخله گر و عوامل زمینه ای شرایط لازم را برای پدیده اصلی توسعه ورزش دانش اموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در ورزش مدارس به وجود می آورند اما شرط کافی محسوب نمی شوند. راهنمدها برنامه جامع و همه جانبه ای هستند که نشان میدهند سازمان چگونه می خواهد به ماموریت و هدف های خود دست یابد. آگاهی از این راهنمدها در واقع چشم اندازی مشخص و شفاف در اختیار سازمان ها قرار می دهد. با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل مصاحبه ها ۴ راهنمدها برای اقدامات مربوط به توسعه ورزش دانش اموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در ورزش مدارس مطابق جدول شماره (۴) مشخص شد که عبارتند از: ۱. عامل مدیریت ورزش مدارس، ۲. عامل تعامل داخلی و بین المللی، ۳. عامل آموزش و پژوهش، ۴. عامل مالی و اقتصادی.

جدول ۴. راهنمدها یا استراتژی های توسعه ورزش دانش اموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
عامل مدیریت ورزش مدارس	توجه به طرح های ورزشی مدارس	طرح پایش آمادگی کودکان (پاک)/ طرح کنترل وزن و چاقی (کوچ)/ استفاده از طرح پویا/ برگزاری جشنواره های بازی در مدارس/ توجه به اجرای طرح طنابورز/ برگزاری المپیادهای ورزشی درون مدرسه ای/ طرح حیاط پویای شاداب سازی مدارس/ برگزاری مسابقات ورزشی در مدارس/ برگزاری همایش های ورزشی/ اجرا و عملیاتی کردن صحیح طرح های آموزش و پرورش/
	مدیریت و برنامه ریزی صحیح تربیت بدنی مدارس	احیا استعدادیابی در مدارس/ برنامه ریزی صحیح/ برنامه ریزی متناسب با ویژگی ها، نیازها و علایق دانش آموزان/ استفاده از برنامه مصوب در سند تحول/ شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای درس تربیت بدنی/ توجه به ورزش های پایه (ژیمناستیک، شتا، دو میدانی)/ اجرای اهداف توسعه پایدار و عملیاتی کردن آن/ بهره گیری از متخصصان تربیت بدنی/ نهادینه کردن ساعت درس تربیت بدنی/ توسعه زیرساختها/ تغییر قوانین دست و پا گیر/ توجه به زیرساخت و تجهیزات/ فراهم کردن امکانات

		محیطی مدارس/ فراهم کردن محیط های ورزشی متنوع/ نهادینه کردن سبک زندگی سالم/ اجرا کردن اهداف توسعه پایدار از سنین پایه در مدارس ابتدایی/
	توجه به ساعت ورزش مدارس	استفاده از ورزشکاران نخبه در مدارس بعنوان معلم ورزش/ نگاه سرمایه ای به ورزش مدارس/ تقویت همکاری های بین المللی در ورزش مدارس/ اهمیت دادن به معلمان ورزش/ اهمیت دادن به زنگ ورزش/ تغییر نگرش نسبت به ورزش/ بالا بردن انگیزه ورزش مدرسه ای در دانش آموزان/ وجود نیروی انسانی متخصص در مدارس/ آگاه سازی نسبت به سواد حرکتی و جسمانی در مدارس/
عامل تعامل داخلی و بین المللی	الگوگیری از دیگر کشورهای پیشرو	بهره گیری از تجارب و راهکارهای ارائه شده در کشورهای توسعه یافته/ الگو برداری از استانداردهای حرکتی دنیا/ الگو گرفتن از اهداف توسعه پایدار دیگر کشورها/ استفاده از الگوهای توسعه سواد حرکتی دیگر کشورها
	تعامل و همکاری با شهرداری	تعامل بین شهرداری و آموزش و پرورش/ تعامل شهرداری با ارگان های مشارکت کننده/ بکارگیری مربیان ورزشی در پارک ها/ تعامل شهرداری با مدارس در برگزاری جشنواره ها/ فرهنگ سازی در ورزش شهرداری/ استفاده از اماکن ورزش شهرداری برای برگزاری مسابقات دانش آموزی/ برگزاری جشنواره های ورزشی در مناطق مختلف شهرداری/ تعامل با هیات های ورزشی و فدراسیون ورزش دانش آموزی/ ایجاد تعامل و همکاری شهرداری با ادارات
	تعامل خانواده- مدرسه	آگاهی و اطلاع رسانی از فعالیت های جسمانی دانش آموزان به خانواده ها/ استفاده از ظرفیت خانواده ها در توسعه ورزش مدارس/ برگزاری جشنواره های ورزشی با مشارکت والدین/ راه اندازی ورزش صبحگاهی برای خانواده ها در پارک های ورزشی/ استفاده از ظرفیت صدا و سیما و فضای مجازی برای تعامل خانواده-مدرسه
عامل آموزش و پژوهش	توجه به آموزش و یادگیری	فراهم نمودن منابع و امکانات آموزشی/ توسعه کمی و کیفی آموزش/ گسترش آموزش رسمی در کشور/ حمایت از آموزش گروه های محروم/ گسترش یادگیری مادام العمر ورزشی از طریق رسانه ها/ غنی سازی آموزش/ تعامل شهرداری با نهادهای آموزشی/ بررسی نیازهای آموزشی/ استفاده از نوآوری های علمی در آموزش تربیت بدنی/ تعادل و توازن در فضاهای آموزشی محله ها/ عدالت آموزشی
	پژوهش در حوزه ورزش	برنامه ریزی شهرداری در انجام فعالیت های پژوهشی/ انجام فعالیت های پژوهشی/ تقویت و گسترش فعالیت های پژوهشی/ بهره گیری از تجربیات اساتید دانشگاهی در حوزه پژوهش های تربیت بدنی/ ارائه طرح های پژوهشی به دانشجویان مستعد
عامل مالی-اقتصادی	وضعیت اقتصادی مدارس	جذب حامیان مالی و خیرین مدرسه ساز/ استفاده از اعتبارات مالی برای فناوری های ورزشی مدارس/ افزایش منابع مالی تربیت بدنی مدارس/ کمک از خانواده های مرفه/ درآمدزایی مدارس/ سرمایه گذاری بخش خصوصی
	وضعیت مالی و اقتصادی	تسهیل قوانین و مقررات رشد اقتصادی کشور/ وضعیت اقتصادی خانواده ها/ قرار دادن حقوق ثابت برای مربیان پارک ها

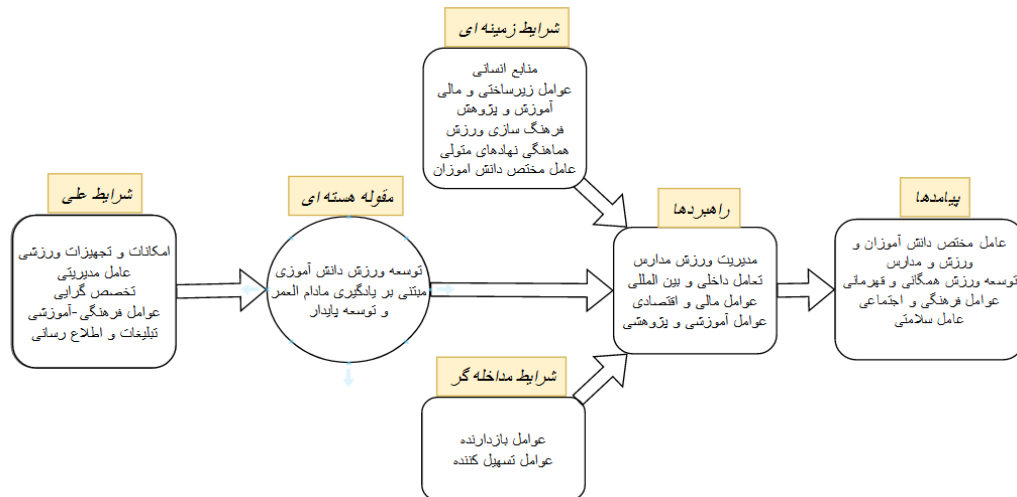
پیامدها: آخرین مرحله از الگوی پارادایمی پیشنهادی از روش نظریه داده بنیاد با رویکرد نظامند یا سیستماتیک پیامدها می باشند. نتایج کدگذاری مصاحبه ها نشان داد چهار مقوله ۱. عامل مختص دانش آموزان و ورزش مدارس، ۲. عامل توسعه ورزش همگانی و قهرمانی، ۳. عامل فرهنگی-اجتماعی، و ۴. عامل سلامتی، پیامد رفتاری را به عنوان پیامد مدل توسعه ورزش دانش-آموزی مبتنی بر یادگیری مدام العمر و توسعه پایدار در ورزش مدارس مطابق جدول شماره (۵) آشکار کرد.

جدول ۵. پیامدهای توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مدام العمر و توسعه پایدار

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
------------	------------	-------------

عامل مختص دانش آموزان و ورزش مدارس	بهبود عملکرد دانش آموزان	بهبود عملکرد ورزشی در دانش آموزان/ هماهنگ شدن دانش آموزان با تحولات سریع یادگیری مادام العمر حرکات ورزشی/ شکوفا شدن ایده و خلاقیت دانش آموزان/ ساختن دانش آموزان مطالبه گر در ورزش دانش آموزی/ بهبود توانایی های جسمانی دانش آموزان/ بهبود رشد ذهنی دانش آموزان/ افزایش ایده پردازی ورزشی دانش آموزان/ توسعه و پیشرفت ورزش دانش آموزان/ آگاهی دانش آموزان از مدیریت بدن/ شناخت بهتر تربیت بدنی
	بهبود وضعیت ورزش مدارس	اشاعه استعدادیابی در مدارس/ اشاعه و نهادینه شدن یادگیری مادام العمر در خانواده و مدرسه/ تقویت مشارکت ورزشی دانش آموزان/ توسعه کانون های ورزش مدارس/ افزایش برگزاری المپیادهای ورزشی/ اجرایی شدن اصولی طرح های حوزه تربیت بدنی/ بهبود اهمیت دادن به ورزش پایه/ ایجاد شبکه سراسری در بین مدارس و شهرداری
عامل توسعه ورزش همگانی و قهرمانی	توسعه ورزش قهرمانی	اثرگذاری روی ورزش قهرمانی/ توسعه ورزش قهرمانی/ انتقال دانش آموزان مستعد به تیم های ورزشی/ تقویت تیم های ورزش کشور در سطح قهرمانی/ ارتقا سطح ورزش قهرمانی کشور
	توسعه ورزش همگانی	قرارگیری ورزش همگانی در سبد خانوار/ توسعه ورزش شهروندی/ توجه رسانه ها به ورزش همگانی/ ترویج ورزش همگانی/ افزایش سبک زندگی فعال/ فرهنگ سازی ورزش همگانی در بین آحاد جامعه/ فرهنگ سازی ورزش همگانی در بین نوجوانان و جوانان/ نهادینه کردن مادام العمر حرکات ورزشی در ورزش شهروندی/
عامل فرهنگی اجتماعی	کاهش آسیب های اجتماعی	کاهش بزهکاری/ کاهش آسیب های اجتماعی/ کاهش بد اخلاقی ها در جامعه/ کاهش انواع خلاف های قانونی/ کاهش یافتن هیجانات کاذب نوجوانان در جامعه/ کاهش جرم و جنایت توسط نوجوانان
	تاثیرات مثبت اجتماعی	ترویج احترام/ پویایی دانش آموزان و نشاط اجتماعی/ ارتقاء اجتماعی شدن دانش آموزان/ تقویت کارگروهی/ تطبیق پذیری در زندگی اجتماعی/ افزایش کارکردهای اجتماعی در جامعه/ ارتقا نشاط اجتماعی/ توسعه برابری، دوستی و همکاری در دانش آموزان/ ایجاد حس تعاون، همکاری و رقابت بین دانش آموزان/ خودباوری و ایجاد استقلال بین دانش آموزان/ دیده شدن خلاقیت های ورزشی دانش آموزان در مجامع بین المللی
	تاثیرات مثبت فرهنگی	اشاعه فرهنگ ایرانی در مجامع بین المللی/ ارتقای سطح فرهنگی افراد جامعه/ افزایش تعامل فرهنگی با کشورهای دیگر/ آشنایی نوجوانان و مردم با خرده فرهنگ ها/ تعامل خرده فرهنگ های داخل کشور/ آشنایی با فرهنگ دیگر کشورها/
عامل سلامتی	بهبود بیماری های روانی	بهبود بی خوابی دانش آموزان ورزشکار/ کاهش استرس در بین دانش آموزان/ افزایش سلامت روحی و روانی دانش آموزان/ آمادگی روحی روانی دانش آموزان در برابر مشکلات/ کاهش فشارهای عصبی/ کاهش افسردگی دانش آموزان/ کاهش اضطراب و اختلالات عصبی دانش آموزان/ کاهش اختلالات عصبی شناختی
	بهبود بیماری جسمی	ارتقای سواد حرکتی و سبک زندگی سالم در مدارس/ حفظ و ارتقای سلامت جسمی در آینده دانش آموزان/ آمادگی جسمانی و سلامت مطلوب دانش آموزان/ جلوگیری از اضافه وزن دانش آموزان/ آینده نگری کنترل بیماری ها/ تامین سلامت عمومی جامعه/ افزایش سلامت عمومی/ جامعه سالمند سالم در آینده/ اثرات مثبت سلامت عمومی در مدرسه و خانواده/ کاهش هزینه درمان در آینده/

در کدگذاری باز، مقوله ها و مضامین اصلی پیرامون پدیده مورد مطالعه شناسایی می شوند. در کدگذاری محوری، مقوله ها به طور نظام مند بهبود یافته و با زیرمقوله ها پیوند داده می شوند. در نهایت از طریق، کدگذاری گزینشی، الگوی پارادایمی پژوهش ارائه شد، مدل پارادایمی شامل موارد زیر می باشد: شرایط علی؛ شرایط زمینه ای؛ شرایط مداخله گر؛ راهبردها یا استراتژی ها و در نهایت پیامدهای منتج شده از راهبردها ارائه شده است.



شکل ۱. مدل پارادایمی توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار

براساس مقوله‌های شناسایی شده و نظام روابط بین آن‌ها می‌توان خط داستان نظری توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در ورزش مدارس را بدین صورت بیان داشت که استراتژی‌های ارائه شده در این رابطه می‌تواند توجه بیشتر به طرح‌های ورزشی مدارس، الگوگیری از سایر کشورها، تعامل و همکاری آموزش و پرورش و شهرداری و همچنین توجه به ساعت ورزش مدارس و تعامل خانواده و مدرسه را به وجود آورد. در نهایت، توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در قالب بهبود آموزش و یادگیری، پژوهش در حوزه ورزش دانش آموزی و بهبود وضعیت مالی و اقتصادی ورزش دانش آموزی در مدارس نمود و بروز پیدا می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی راهبردهای توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در ورزش مدارس پرداخت. نتایج حاکی از این بود که شرایط علی به وجود آورنده توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در ورزش مدارس امکانات و تجهیزات ورزشی، مدیریت، اهمیت به تخصص‌گرایی، عامل فرهنگی-آموزشی و تبلیغات و اطلاع‌رسانی می‌باشد. در این راستا با فراهم نمودن امکانات و تجهیزات با توجه به منابع مالی مدارس این مقوله می‌تواند تأثیرات مثبتی بر فعالیت‌های ورزشی مدارس در غالب درس تربیت بدنی بر روی سلامت عمومی جامعه و ورزش‌های پایه در بزرگسالی داشته باشد. استوری^۱ (۲۰۰۹) مهمترین اولویت‌های ورزش مدارس در آمریکا دسترسی برابر به برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی برای پسران و دختران، تشویق دانش آموزان به مشارکت در ورزش، تأمین بودجه برای تجهیزات و آموزش نیروی انسانی می‌باشند. توجه به مدیریت ورزش مدارس و استفاده از نیروی متخصص تربیت بدنی در ورزش مدارس شرایط و بستر توسعه ورزش دانش آموزی را در سطح جامعه فراگیر تر می‌کند. وحدانی و همکاران (۱۳۹۶) با ارتقاء فضا و تجهیزات مدارس، توسعه مهارت‌های بنیادین حرکتی و ورزشی در چارچوب سواد حرکتی و توسعه موفقیت‌های ورزشی و دستیابی به زندگی سالم فراهم می‌شود. همچنین توجه به عامل

فرهنگی - آموزشی زمینه ساز توسعه ورزش تربیتی مدارس و فرایندی جهت بهبود و پیشرفت متعادل و هماهنگ مدارس در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، می‌باشد. ایوانا اش (۲۰۲۰) ورزش به دلیل ارتباط با زمینه‌های مختلف اقتصادی مانند گردشگری، بازاریابی و رسانه گزینه مناسبی برای حرکت کشورها به سمت توسعه پایدار مطرح شده است. آخرین عامل شناسایی شده از شرایط علی توسعه ورزش دانش آموزی، عامل تبلیغات و اطلاع‌رسانی است. در این راستا آگاه سازی والدین به نقش ورزش در مدارس در جهت توسعه ورزش دانش آموزی تأثیر گذار خواهد بود. همچنین استفاده از تبلیغات توسط افراد

۱. story

مشهور (صحه گذاری) و نهادینه کردن آن در در سطح ورزش دانش آموزی با بهره گیری از الگوی ورزشکاران موفق، با آموزش و تبلیغ، دانش آموزان را به بهبود تغذیه و اجتناب از مواد غذایی فرآوری شده صنعتی تشویق کرد و الگوی غذای سالم و طبیعی را جایگزین کرد.

شرایط مداخله گر توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در ورزش مدارس شامل عوامل تسهیل کننده و عوامل بازدارنده بودند. از جمله عوامل مشکلات مربوط به زنگ تربیت بدنی مدارس می باشد. حمیدی (۱۴۰۰) دو ساعت زنگ ورزش در هفته برای دانش آموزانی که، نسل نشسته هستند نه می تواند معجزه کند و نه شعار شادی و نشاط در مدارس را سرلوحه کار خود قرار داده است، شادی و نشاطی ایجاد کند. این نسل نشسته، اول در مدارس به این امر عادت می کنند و بعد به زندگی کاری کارمندی و پشت میز نشینی و در ادامه همین شهروندان جوان تک سرنشینی می شوند که حاضر نیستند برای انجام کار خود تا سر خیابان را پیاده طی کنند. عامل دیگر سبک زندگی نا سالم است در این راستا با توجه به تغییر سبک زندگی و در سال های اخیر شیوع بیماری کرونا و خانه نشینی دانش آموزان استفاده از وسایل الکترونیکی گسترش یافت و با وجود کلاس های آنلاین، ناهنجاری های قامتی در بین دانش آموزان شیوع بیشتری پیدا کرد. ای مولفه با تحقیق ناکسو^۱ (۲۰۱۰) با سومین هدف از اهداف توسعه پایدار همخوانی دارد و ارتقا در سبک زندگی سالم به عنوان ابزاری برای توسعه بهداشت عمومی محبوبیت یافته است. ایم^۲ (۲۰۰۷) سبک زندگی سالم باعث افزایش سلامتی مادام العمر، افزایش کیفیت زندگی و کاهش عوارض و مرگ و میر می شود. لیون و لانگیل^۳ (۲۰۰۰) انتخاب سبک زندگی و رفتارهای افراد می تواند بر سلامتی تأثیر بگذارد و کیفیت زندگی را بهبود بخشد. اینجاست که اهمیت توجه به امر ورزش در مدارس تبدیل می شود به یک روزه امید برای تغییر سبک زندگی از کودکی در شهروندان آینده که البته در آموزش و پرورش به دلایل متعدد این توجه محقق نشده است و ۸۰ سال است که نگران به زنگ ورزش تغییر نکرده در حالیکه زندگی شهرنشینی با سرعت زیاد، سبک زندگی ها را تغییر داده است و نیاز به تحرک بیشتر برای فرزندانمان را ضروری کرده است. از عوامل تسهیل کننده مدیریت و برنامه ریزی درست می باشد. در این راستا مدیران مدارس با برنامه ریزی اصولی و نظام مند در خصوص ساعات درس تربیت بدنی با ایجاد انگیزه در دانش آموزان و حمایت متخصصین تربیت بدنی در برگزاری مسابقات ورزشی دانش آموزی در توسعه پایدار ورزش دانش آموزی نقش بسزایی خواهند داشت. راسبری و همکاران^۴ (۲۰۱۱)، مدارس با چالش های روزافزونی در تخصیص زمان برای ورزش و دیگر فرصت های فعالیت جسمانی دانش آموزان در ساعات غیر کلاس درس مواجه هستند، فرصت هایی که به موجب آن دانش آموزان ممکن است در "فعالیت های فوق برنامه" شرکت کنند، باید به خوبی برنامه ریزی شده و تحت نظارت مدارس باشد. در نتیجه آموزش مدیران آینده نگر و تغییر دیدگاه مدیران مدارس نسبت به زنگ ورزش و درگیر کردن خانواده ها با ورزش مدارس و استفاده از مدیریت زمان مناسب در اجرای زنگ تربیت بدنی توسعه پایدار ورزش دانش آموزی از مدارس به جامعه سوق پیدا خواهد کرد.

شرایط زمینه ای توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر و توسعه پایدار در ورزش مدارس شامل منابع انسانی، عوامل زیرساختی و مالی، فرهنگ سازی ورزش، هماهنگی نهادهای متولی و عوامل مختص دانش آموزان بود. از مهمترین عوامل زمینه ای عامل مختص دانش آموزان می باشد که توجه به نیازهای دانش آموزان را پررنگ تر می نماید. راهنمای بسته تحولی کنترل وزن و چاقی دانش آموزان (۱۴۰۰) با افزایش آگاهی عوامل سهیم و موثر در نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی کشور اعم از دانش آموزان، معلمان، مدیران، خانواده ها و .. عوارض و پیامدهای منفی ناشی از اضافه وزن و چاقی، انجام غربالگری و شناسایی دانش آموزان دارای اضافه وزن و چاقی، ارائه مشاوره ها و توصیه های تغذیه ای و فعالیت بدنی با ترویج سبک زندگی فعال و سالم، زمینه تحقق شعار دانش آموز سالم، مدرسه سالم و جامعه سالم مهیا گردد. در این راستا

¹.Neacșu

².Ebem

³.Lyons & Langille

⁴ - Rasberry et al.

با توجه به برنامه های سند تحول بنیادین و اجرایی کردن آنها در سطح مدارس باید به نیازهای حال دانش آموزان توجه شود. در درس تربیت بدنی با تغییر سبک زندگی نیاز است که ورزش های جدید و به روز به محتوا و ساعت درس تربیت بدنی مدارس اضافه گردد تا با توجه به تغییر نگرش دانش آموزان بهروره بهتری از زنگ ورزش مدارس انتظار می رود.

راهبردها یا استراتژی های توسعه ورزش دانش آموزی شامل مدیریت ورزش مدارس، تعاملات داخلی و بین المللی، عوامل مالی و اقتصادی و عوامل آموزشی و پژوهشی بود. توجه به طرح های ورزشی مدارس، مدیریت و برنامه ریزی صحیح تربیت بدنی مدارس و توجه به ساعت ورزش مدارس از مولفه های عامل مدیریت ورزش مدارس است. از نظر متخصصین این حوزه که مورد مصاحبه قرار گرفتند میبایست به درس تربیت بدنی در مدرسه و همچنین طرح های ارائه شده در هر سال توجه ویژه کرد. یکی از مصاحبه شوندگان در این زمینه بیان کرد "به منظور بررسی وضعیت سلامتی و ناهنجاری های دانش آموزان و شناسایی استعداد های برتر ورزشی انجام طرح هایی مثل طرح پاک و کوچ بسیار موثر و ضروری است". به نظر می رسد توجه به استعدایابی در مدارس و نگاه سرمایه ای به ورزش مدارس می تواند از استراتژی های مهم در توسعه ورزش دانش آموزی باشد. همچنین ارتباط و همکاری با دیگر ارگان ها و تعاملات بین المللی و استفاده از ایده های موثر کشورهای پیشرو نقش سازنده ای در این زمینه دارد. عامل اقتصادی و مالی که شامل وضعیت اقتصادی مدارس و وضعیت مالی و معیشت خانواده ها را شامل می شود از دیگر عوامل شناسایی شده در این زمینه است. نصیری خوزانی و همکاران (۱۳۹۹) نیز که مدل توسعه پایدار مشارکت ورزش دانش آموزی ایران را طراحی کردند در تحقیق خود به این نتیجه دست یافتند که یکی از مهمترین راهبردهای توسعه پایدار مشارکت ورزشی دانش آموزان اصلاح و تسهیل قوانین و مقررات جذب حامیان مالی و خیرین است. اگر مدارس بتوانند درآمدزایی داشته باشند و با همکاری با نهادهای خصوصی جذب پول و سرمایه کنند طبیعتاً در بهبود وضعیت اماکن ورزشی و توسعه ورزش مدارس با موفقیت بیشتری عمل خواهند کرد. همچنین وضعیت اقتصادی کشور و خانواده ها در این زمینه بسیار حایز اهمیت است. بهبود وضعیت اقتصادی می تواند نگاه مردم را به ورزش تغییر دهد و کمک های مالی در حوزه ورزش مدارس انجام شود. عامل آخر، عامل آموزشی- پژوهشی است. آموزش و یادگیری و پژوهش در حوزه ورزش از مولفه های این عامل است. منطقیست پژوهش در این حوزه می تواند راهگشای بسیاری از دستورالعمل ها در این زمینه باشد. با تکیه بر تحقیقات دانشگاهی و طرح های انجام شده در این زمینه با کمک شهرداری می توان تصمیمات موثرتر و مطمئن تری را برای توسعه ورزش دانش آموزی گرفت. در نهایت خروجی ورزش دانش آموزی سلامتی^۱، وضعیت رفاه جسمی^۲، روحی و روانی^۳ است که افراد در هر سنی از زندگی شخصی و اجتماعی خود احساس خواهند کرد. از نظر نثاکسو، "حق سلامتی، همانند حق آموزش خوب، از حقوق اساسی هر انسانی است" (نثاکسو، ۲۰۱۰) که با سومین هدف از اهداف توسعه پایدار همخوانی دارد و ارتقا در سبک زندگی سالم به عنوان ابزاری برای توسعه بهداشت عمومی محبوبیت یافته است. مطالعات نشان داد که سبک زندگی سالم باعث افزایش سلامتی مادام العمر، افزایش کیفیت زندگی و کاهش عوارض و مرگ و میر می شود (ابم، ۲۰۰۷). انتخاب سبک زندگی و رفتارهای افراد می تواند بر سلامتی تأثیر بگذارد و کیفیت زندگی را بهبود بخشد (لیون و لانگیل، ۲۰۰۰).

در نهایت پیامدها عامل مختص دانش آموزان و ورزش مدارس، توسعه ورزش همگانی و قهرمانی، عوامل فرهنگی و اجتماعی و عامل سلامتی را شامل شد. از مهمترین مقوله ها عامل سلامتی است. در این راستا اقدامات مختلفی برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار^۷ مربوط به سلامتی از طریق ورزش و فعالیت های بدنی در مدارس می توان در نظر گرفت. برنامه های که با اهداف

1. health

2. Physical well-being

3. Psychological

4. Neacşu

5. Ebem

6. Lyons & Langille

7. Sustainable Development Goals (SDG)

توسعه پایدار سازگار باشد. لیس و تومانک^۱ (۲۰۲۰) تربیت بدنی و ورزش یکی از پایه های اصلی تعلیم و تربیت هر جامعه بوده که به عنوان یک روش تربیتی در جهت متعادل ساختن و تکامل یافتن ابعاد وجودی انسان در زندگی او مطرح است. رضانی نژاد و نیازی (۱۳۸۹) هفت استاندارد برنامه درسی تربیت بدنی درسی و ملاک ها و شاخص های مربوطه، در سه حوزه حرکت، فعالیت بدنی و سلامتی، و رشد و تکامل اجتماعی با استانداردهای عملکرد تندرستی در سه بخش معرفت و آگاهی، مهارت ها و توانایی ها از دوره آمادگی تا متوسطه ارائه داده است، که نیم رخ موفقیت دانش آموز را در چهار سطح عملکردی، شامل مبتدی، متوسط، ماهر، و پیشرفته یا کاملاً ماهر نشان می دهد. در نتیجه توجه به ورزش مدارس در سنین پایه برنامه ریزی و سرمایه گذاری برای نسل آینده و برخورداری از حق سلامتی برای فرزندان آینده خواهد بود.

در این راستا توجه جدی دولت ها و سیاستمداران به بخش تربیت بدنی و ورزش علاقمندی به تماشا و پیگیری دایم نتایج مسابقات نیز اهمیت آن را بیشتر کرده است (شولنکورف، ۲۰۱۷). بنابر این تربیت بدنی با هدف سالم سازی و تربیت انسان سالم، شاداب و امیدوار می تواند مهمترین شاخص جهت توسعه پایدار ورزش دانش آموزی ایران اسلامی باشد. ایران به عنوان کشوری در حال توسعه و به منظور ترویج توسعه پایدار در هر دو بخش اقتصادی و اجتماعی، لازم است نوآوری بیشتری را در آموزش ورزش در مدارس دنبال کند تا منابع انسانی با کیفیت بالا و دانش آموزشی فعال پرورش دهد. بنابراین، ادامه مطالعه و اتخاذ راه هایی برای بهبود کیفیت آموزش و یادگیری فراگیر و مجهز ساختن کودکان، جوانان و بزرگسالان به مهارت های لازم برای سازگاری با جامعه ای به سرعت در حال تغییر، حیاتی است.

در نتیجه توسعه ورزش دانش آموزی بخش مهمی از توسعه اقتصادی اجتماعی است که می تواند موجب افزایش نشاط اجتماعی و بهره وری ملی شود. در تحقیق حاضر مدل توسعه ورزش دانش آموزی مبتنی بر یادگیری مادام العمر در شهرهای یادگیرنده و توسعه پایدار طراحی شد. نتایج بیانگر این بود که راهبردها در توسعه ورزش دانش آموزی نقش دارند. از مهمترین این مولفه ها می توان به، توجه به طرح های ورزشی مدارس، الگوگیری از دیگر کشورهای پیشرو، تعامل و همکاری با شهرداری، تعامل خانواده- مدرسه، توجه به آموزش و یادگیری، پژوهش در حوزه ورزش، وضعیت اقتصادی مدارس و در نهایت وضعیت مالی و اقتصادی در این زمینه اشاره کرد. نتایج تحقیق حاضر بیانگر این نکته است که اگر هدف توسعه ورزش دانش آموزی در کشور باشد میبایست دولت، ارگان های مختلف و عموم مردم به صورت متحد و یکپارچه بر این موضوع تمرکز کرده و توجه اصولی به آن داشته باشند. با توجه به اشاعه روزافزون ورزش در سطح جامعه و همچنین ضرورت توسعه ورزش در بخش های همگانی، قهرمانی و حرفه ای به نظر می رسد ورزش دانش آموزی نقش بسیار تعیین کننده ای در پشتوانه سازی ورزش های همگانی، قهرمانی و حرفه ای دارد و ارگان هایی مانند شهرداری ها، سازمان ملی ورزش یونسکو و فدراسیون ورزش دانش آموزی در کنار آموزش و پرورش می توانند نقش بسزایی در این زمینه ایفا کنند.

تقدیر و تشکر

از آنجائیکه این مقاله مستخرج از رساله دکتری می باشد لذا از همه اساتیدی که در نگارش، داوری و اصلاح این مقاله بنده را یاری کردند کمال تشکر را دارم. همچنین از خبرگان و صاحب نظران در حیطه ورزش دانش آموزی، سازمان ورزش شهرداری تهران و کمیته ملی ورزش و تربیت بدنی کمیسیون ملی یونسکو ایران که در این تحقیق مشارکت کردند تقدیر و تشکر می نمایم.

¹.Lis and Tomanek

منابع

۱. حقیقتیان، منصور. (۱۳۹۶). مدرسه، خانواده و سبک زندگی سلامت محور در بین دانش آموزان مقطع متوسطه شهر اصفهان، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال نهم، شماره چهارم، پاییز ۱۳۹۶.
۲. علیپور، ابراهیم. (۱۳۹۲). ارزیابی همکاری آموزش و پرورش ایران با یونسکو، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی دانشگاه پیام نور، واحد تهران جنوب.
۳. فهیم نیا، فاطمه. (۱۳۹۹). توسعه و کاربرد، تهران: انتشارات سمت.
۴. قاسمی روشنوند، جواد، بحر العلوم، حسن، اندام، رضا & باقری، هادی. (۱۳۹۹). شناسایی راهکارهای توسعه مشارکت فرابخشی در ورزش دانش آموزی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۲۱)، ۱۷-۳۴.
۵. کرسول، جان دبلیو. (۲۰۰۷). طرح پژوهش: رویکردهای کمی، کیفی و ترکیبی. مترجم علیرضا کیامنش (۱۳۹۹)، تهران: جهد دانشگاهی (دانشگاه علامه طباطبائی).
۶. مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی (۱۳۷۳). قوانین و مقررات. آیین نامه اجرایی بند (ل) تبصره ۱۰۰ قانون پنجم توسعه کل کشور.
۷. نصیری خوزانی، مهدی؛ عروف زاد، شهرام و نادى، محمد علی. (۱۳۹۹). طراحی مدل توسعه پایدار مشارکت ورزش دانش آموزی ایران، فصلنامه علوم ورزش، سال دوازدهم، شماره سی و هشتم، صص ۱۳۰-۱۰۸.
۸. هادوی، سیده فریده (۱۴۰۱). فرهنگنامه معلم: ورزش و تربیت بدنی، در دست چاپ.
۹. هادوی، سیده فریده. (۱۳۹۵). اصول، مبانی و فلسفه علوم ورزشی و تربیت بدنی. تهران: انتشارات حتمی.

10. Akhter, A (2020). Influence of UNESCO in the Development of Lifelong Learning. Open Journal of Social Sciences, 2020, 8, 103-112.
11. Akindes, G., & Kirwan, M. (2009) Sport as international aid: Assisting development or promoting under-development in Sub-Saharan Africa? In R. Levermore, & A. Beacom (Eds), Sport and international development (215-45). Basingstoke: Macmillan.
12. Berberoglu, B. (2010). "The Effect Of Economic Performance On The Graduate Numbers Of Anadolu University Distant Education Faculties," Anadolu University Journal of Social Sciences, Anadolu University, vol. 10(2), pages 99-110, May.
13. Bloyce, D., A. Smith. (2010). Youth Sports Development: Physical Education, School Sport and Community Club Links. In Sport Policy and Development: An Introduction. edited by D. Bloyce and A. Smith. London: Routledge.
14. Bloyce, D., A. Smith. (2010). Youth Sports Development: Physical Education, School Sport and Community Club Links. In Sport Policy and Development: An Introduction. edited by D. Bloyce and A. Smith. London: Routledge.
15. Ebem, Z. (2007). Health Promoting Behaviours and Exercise Stages of Change Levels of Students at Transition to University. Ankara: Middle East Technical University Social Sciences Institute. Unpublished PhD Thesis, 40-49.
16. Erdoğan, G., Güngören, C., Hamutoğlu, N.B., Uyanık, G.K. (2019). The Relationship between Lifelong Learning Trends, Digital Literacy Levels and Usage of Web 2.0 Tools with Social Entrepreneurship Characteristics. Croatian Journal of Education : Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje, 12(1), 45-76.
17. ESCHER, I. (2020). Sustainable development in sport as a research field: a bibliometric analysis. Journal of Physical Education and Sport, 20(5), 2803-2812.
18. González-Serrano, M. H., Añó Sanz, V., & González-García, R. J. (2020). Sustainable Sport Entrepreneurship and Innovation: A Bibliometric Analysis of This Emerging Field of Research. Sustainability, 12(12), 1-26.
19. Lincoln, Y.S., & Guba, E.G. (1985). Naturalistic inquiry. Sage

20. Lyons, R., & Langille, L. (2000). Healthy lifestyle: Strengthening the effectiveness of lifestyle approaches to improve health. Edmonton (AB): Health Canada, 112-123.
21. Masdeu Yelamos, G., Carty, C., & Clardy, A. (2019). Sport: driver of sustainable development, promoter of human rights, and vehicle for health and well-being for all. *Sport, Business and Management*, 9(4), 315-327.
22. Nabofa, O. E. (2020). New trend of drugs abused by secondary school students in Nigeria. *African Health Sciences*, 21(3). doi: 10.4314/has.v21i3.57.
23. Neacșu, I. (2010). *Pedagogie socială – valori, comportamente, experiențe, strategii*. București: Editura Universitară, 175.
24. Rastogi, P., Sharma, K. (2017). A Review of physical education status in school education system. *Indian journal of applied research*, 7(7), 79-96. Retrieved from <http://www.learningcommunities.eu>.
25. Richards, J. C. (2013). Curriculum Approaches in Language Teaching: Forward, Central, and Backward Design. *RELC Journal*, 44(1), 5–33. doi:10.1177/0033688212473293
26. Schulenkorf, N. (2017). Managing sport-for-development: Reflections and outlook. *Sport Management Review*, 20(3), 243-51.
27. Schulenkorf, Nico; Thomson, Alana; Schlenker, Katie (2011). Intercommunity Sport Events: Vehicles and Catalysts for Social Capital in Divided Societies. *Event Management*, 15(2), 105–119. doi:10.3727/152599511X13082349958316
28. Strauss, A. & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Newbury Park, CA: Sage.
29. Strauss, A. and J. Corbin (2008); *Basics of Qualitative Research; Grounded Theory Procedures and Techniques* (2nd ed.), Thousand Oaks, CA: Sage.
30. Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*, 2nd ed. Sage Publications, Thousand, OAKS, CA, USA.